

DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA
Załącznik do Strategii Rozwoju Ponadlokalnego
Obszaru Obejmującego Miasto Kraśnik, Gminę
Kraśnik, Gminę Annopol, Gminę Dzierzkowice, Gminę
Gościeradów, Gminę Trzydnik Duży, Gminę Urzędów,
Gminę Wilkołaz, Gminę Zakrzówek na lata 2022-2027,
z perspektywą do 2035 Roku

SPIS TREŚCI DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Wykaz stosowanych skrótów	3
DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO	4
1. WYMIAR TERYTORIALNY	4
2. SPOŁECZEŃSTWO	8
2.1. Demografia	8
2.2. Rynek pracy	20
2.3. Aktywność społeczna mieszkańców	23
3. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE	28
3.1. Wychowanie przedszkolne i szkolne	28
4. INFRASTRUKTURA	33
4.1. Drogi i transport	33
4.2. Zasoby mieszkaniowe	33
4.3. Infrastruktura sieciowa	37
5. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	41
5.1. Sektor rolniczy	41
5.2. Sektor przedsiębiorstw	43
6. KULTURA, TURYSTYKA I REKREACJA	56
6.1. Atrakcyjność turystyczna	56
6.2. Kultura i organizacja czasu wolnego	57
7. ŚRODOWISKO	62
7.1. Środowisko naturalne	62
7.1.1. Gospodarka odpadami	63
8. ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	66
8.1. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	66
8.2. Bezpieczeństwo mieszkańców	71
9. FINANSE SAMORZĄDU	73
9.1. Zrealizowany budżet JST	73
Spis tabel	79
Spis rysunków	79
Spis wykresów	79

Wykaz stosowanych skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich
KPP	Komenda Powiatowa Policji
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny obejmujący Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Dzierzkowice i Gminę Urzędów
OF	Obszar Funkcjonalny obejmujący Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Zakrzówek, Gminę Wilkołaz, Gminę Urzędów, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Anopol, Gminę Trzydnik Duży
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej

DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO

1. WYMIAR TERYTORIALNY

Obszar Funkcjonalny, dla którego opracowano Strategię, obejmuje teren 9 jednostek samorządu terytorialnego z powiatu kraśnickiego. W jego skład wchodzi:

1. Miasto Kraśnik;
2. Gmina Annapol (wraz z 25 sołectwami, do których należą: Annapol, Janiszów, Zabełcze, Kosin, Borów, Świeciechów Duży, Bliskowice, Baraki, Natalin, Popów, Grabówka, Grabówka Ukazowa, Zastocze, Rachów Nowy, Rachów Stary, Anielin, Sucha Wólka, Opoka, Wymysłów, Jakubowice, Kopiec, Opoczka Mała, Świeciechów Poduchowny, Dąbrowa, Huta);
3. Gmina Dzierzkowice (wraz z 14 sołectwami, do których należą: Dębina, Dzierzkowice-Góry, Dzierzkowice-Podwody, Dzierzkowice-Rynek, Dzierzkowice-Wola, Dzierzkowice-Zastawie, Krzywie, Ludmiłówka, Sosnowa Wola, Terpentyna, Wyżnianka, Wyżnianka-Kolonia, Wyżnica, Wyżnica-Kolonia);
4. Gmina Gościeradów (wraz z 19 sołectwami, do których należą: Aleksandrów, Gościeradów Folwark, Gościeradów Kolonia, Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna, Liśnik Duży, Liśnik Duży Kolonia, Łany, Marynopol, Mniszek, Salomin, Suchodoły, Szczecyn, Wólka Gościeradowska, Wólka Szczeka);
5. Gmina Kraśnik (wraz z 16 sołectwami, do których należą: Dąbrowa-Bór, Karpiówka, Kowalin, Lasy, Mikulin, Pasięka, Pasięka-Kolonia, Podlesie, Słodków Pierwszy, Słodków Drugi, Słodków Trzeci, Spławy Pierwsze, Spławy Drugie, Stróża, Stróża-Kolonia, Suchynia);
6. Gmina Trzydnik Duży (wraz z 20 sołectwami, do których należą: Agatówka, Budki, Dąbrowa, Dębowiec, Liśnik Mały, Łychów Gościeradowski, Łychów Szlachecki, Olbięcín, Owczarnia, Rzeczyca Księża, Rzeczyca Ziemiańska, Rzeczyca Ziemiańska-Kolonia, Trzydnik Duży, Trzydnik Duży-Kolonia, Trzydnik Mały, Węglin, Węglinek, Wola Trzydnicka, Wólka Olbięcka, Zielonka);
7. Gmina Urzędów (wraz z 22 sołectwami, do których należą: Bęczyn, Boby-Kolonia, Boby-Księża, Boby-Wieś, Góry, Józefin, Kozarów, Leszczyna, Majdan Bobowski, Majdan Moniacki, Mikołajówka, Mikuszewskie, Moniaki, Natalin, Popkowice, Popkowice Księża, Rankowskie, Skorczyce, Urzędów, Wierzbica, Zadworze, Zakościelne);
8. Gmina Wilkołaz (wraz z 13 sołectwami, do których należą: Wilkołaz Pierwszy, Wilkołaz Drugi, Wilkołaz Trzeci, Zdrapy, Wilkołaz Dolny, Wólka Rudnicka, Rudnik Szlachecki, Zalesie, Ewunin, Marianówka, Ostrów, Ostrów-Kolonia i Pułankowice);
9. Gmina Zakrzówek (wraz z 16 sołectwami, do których należą: Bystrzyca, Góry, Józefin, Lipno, Majdan-Grabina, Majorat, Rudki, Rudnik Drugi, Rudnik Pierwszy, Studzianki, Studzianki Kolonia, Sulów, Świerczyna, Zakrzówek Nowy, Zakrzówek Wieś, Zakrzówek).

W diagnozie uwzględniono również informacje na temat Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, w skład którego wchodzi: Miasto Kraśnik, Gmina Kraśnik, Gmina Urzędów oraz Gmina Dzierzkowice.

Łączna powierzchnia administracyjna OF wynosi 931,99 km², co stanowi 3,7% powierzchni województwa lubelskiego.

Rysunek 1: Herby i logotypy poszczególnych JST wchodzących w skład OF

Źródło: opracowanie własne na podstawie stron internetowych poszczególnych JST.

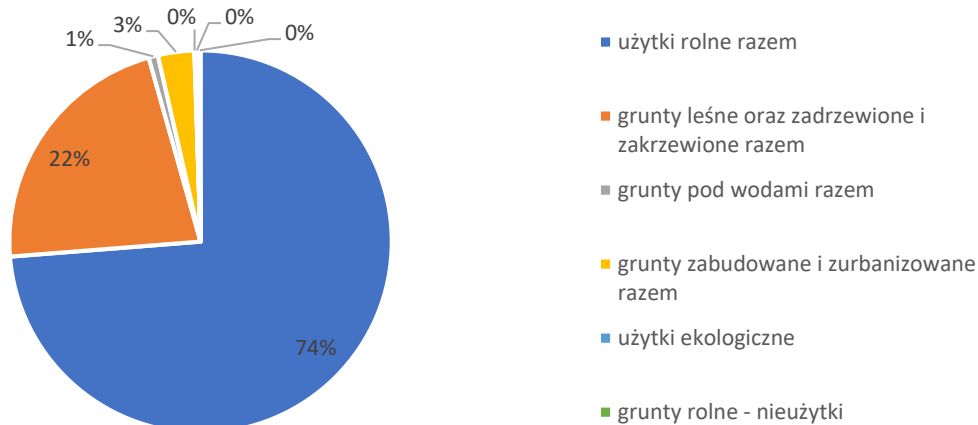
Tabela 1: Podstawowe informacje o OF

województwo	lubelskie
powiat	kraśnicki
powierzchnia	93 199 ha
użytki rolne	74%
użytki leśne	22%
grunty zabudowane i zurbanizowane	3%
liczba JST	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Na terenie OF dominującym kierunkiem wykorzystania powierzchni są użytki rolne, stanowiące prawie 74% powierzchni całego Obszaru Funkcjonalnego. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią ponad 1/5 ogólnej powierzchni OF. Najmniejszą powierzchnię stanowią użytki ekologiczne oraz tereny różne.

Wykres 1: Powierzchnia OF wg kierunków wykorzystania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Największą pod względem powierzchni jednostką samorządu terytorialnego wchodzącą w skład OF jest Gmina Gościeradów, która stanowi 17,1% całego obszaru funkcjonalnego. Dalej znajdują się: Gmina Annapol, Gmina Urzędów oraz Gmina Kraśnik. Najmniejszą powierzchnią ma Miasto Kraśnik (jego obszar stanowi 2,8% całego OF). Obszar MOF pokrywa 36,1% OF.

Tabela 2: Udział powierzchni poszczególnych JST w powierzchni OF ogółem

	powierzchnia (ha)	udział w powierzchni ogółem
Gościeradów	15 929	17,1%
Annapol	15 113	16,2%
Urzędów	11 854	12,7%
Kraśnik	10 466	11,2%
Trzydnik Duży	10 411	11,2%
Zakrzówek	9 917	10,6%
Dzierzkowice	8 729	9,4%
Wilkołaz	8 170	8,8%
M. Kraśnik	2 610	2,8%
Obszar Funkcjonalny Razem	93 199	100%
Miejski Obszar Funkcjonalny Razem	33 659	36,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

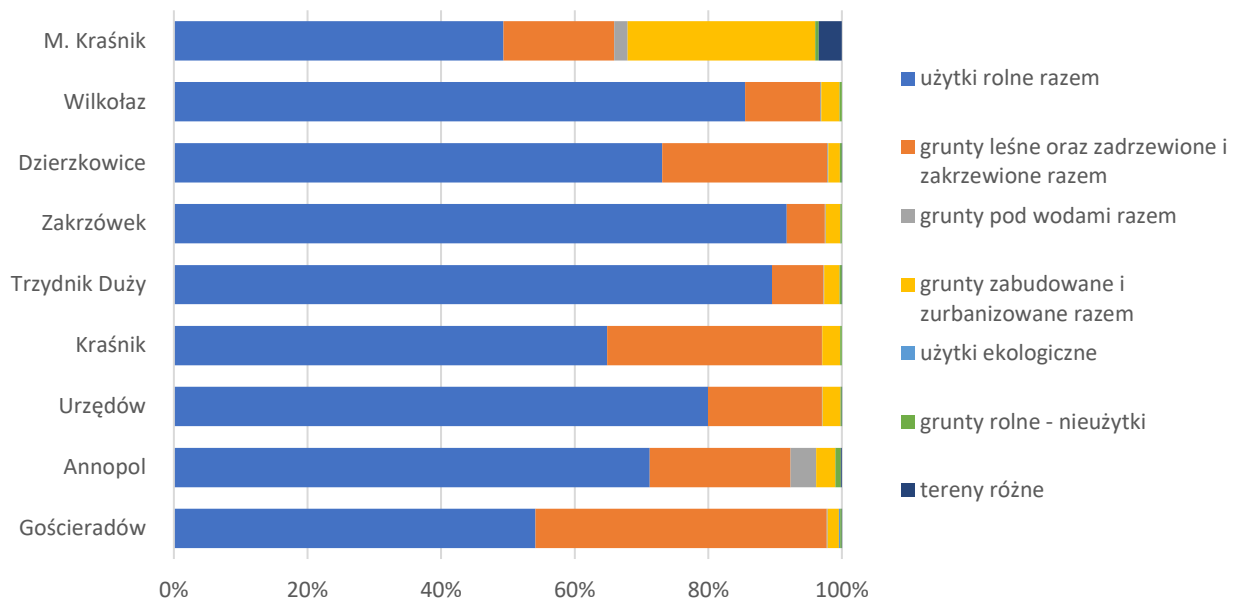
W każdej z JST największą powierzchnię stanowią użytki rolne. Ze wszystkich gmin wchodzących w skład Obszaru Funkcjonalnego największą powierzchnię użytków rolnych posiada Gmina Annapol i jest to 10 765 ha. Gmina Gościeradów może pochwalić się największą powierzchnią gruntów leśnych, która wynosi 6 939 ha.

Wykres 2: Powierzchnia JST wchodzących w skład OF wg kierunków wykorzystania (w ha)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 3: Powierzchnia JST wchodzących w skład OF wg kierunków wykorzystania (w %)

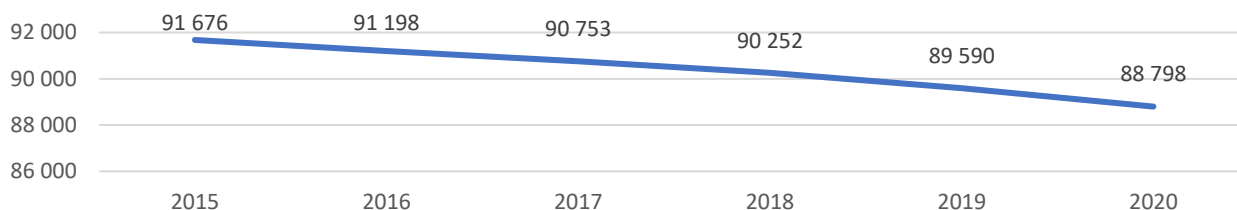
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

2. SPOŁECZEŃSTWO

2.1. Demografia

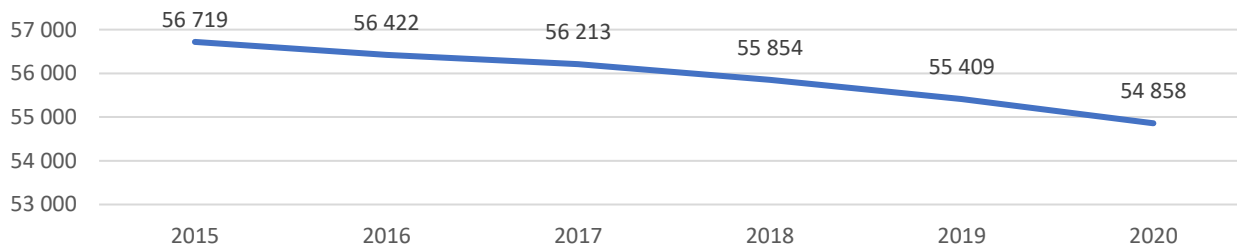
Na koniec 2020 r. liczba ludności Obszaru Funkcjonalnego wyniosła 88 798 i była o 3,1 % niższa niż w 2015 r. Tabela 3 prezentuje dokładną liczbę ludności we wszystkich samorządach wchodzących w skład OF. Wśród nich, w analizowanym okresie, najliczniejszą populacją cechowało się Miasto Kraśnik, Gmina Annapol, Gmina Urzędów i Gmina Kraśnik. Najmniejszą liczbę mieszkańców posiadała Gmina Dzierzkowice. We wszystkich JST wchodzących w skład OF liczba ludności w analizowanym okresie zmniejszyła się – największy spadek dotyczył Gminy Annapol.

Wykres 4: Łączna liczba ludności w OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 5: Łączna liczba ludności w MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 3: Liczba ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana
M. Kraśnik	35 233	34 985	34 821	34 539	34 230	33 917	-3,7%
Annapol	8 855	8 839	8 735	8 680	8 596	8 483	-4,2%
Urzędów	8 773	8 699	8 693	8 637	8 582	8 453	-3,6%
Kraśnik	7 394	7 399	7 385	7 373	7 323	7 252	-1,9%
Gościeradów	7 388	7 313	7 280	7 240	7 209	7 153	-3,2%
Zakrzówek	6 675	6 580	6 543	6 530	6 443	6 404	-4,1%
Trzydnik Duży	6 492	6 501	6 450	6 417	6 406	6 390	-1,6%
Wilkołaz	5 547	5 543	5 532	5 531	5 527	5 510	-0,7%
Dzierzkowice	5 319	5 339	5 314	5 305	5 274	5 236	-1,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Średni stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn na terenie OF w latach 2015–2020 nie zmienił się i w 2020 r. wynosił 103, co oznacza, że na 100 mężczyzn w przypadku 103 kobiet. Najwyższy współczynnik feminizacji występował w Mieście Kraśnik (113) oraz Gminie Kraśnik (105), najniższy zaś w Gminie Dzierzkowice i Trzydnik Duży – wynosił 99 kobiet na 100 mężczyzn.

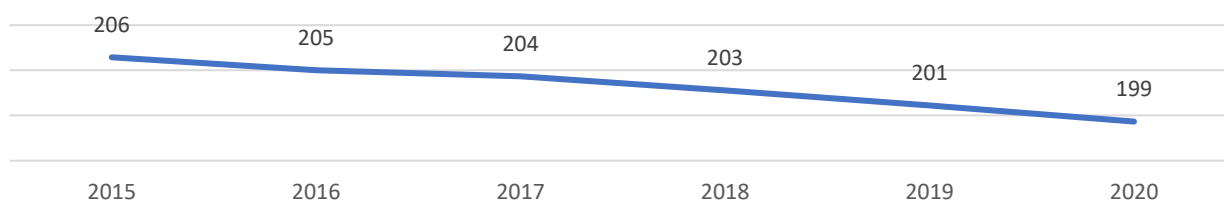
Tabela 4: Współczynnik feminizacji w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana
M. Kraśnik	111	111	111	112	113	113	1,8%
Kraśnik	105	106	106	105	105	105	0,0%
Urzędów	104	105	105	105	105	104	0,0%
Zakrzówek	103	102	103	103	103	104	1,0%
Annopol	102	102	102	102	102	102	0,0%
Gościeradów	101	101	102	102	102	102	1,0%
Wilkołaz	101	101	101	101	101	100	-1,0%
Dzierzkowice	102	101	101	100	99	99	-2,9%
Trzydnik Duży	99	98	98	97	99	99	0,0%
Średnia OF	103	103	103	103	103	103	0,0%
Średnia MOF	106	106	106	106	106	105	-0,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

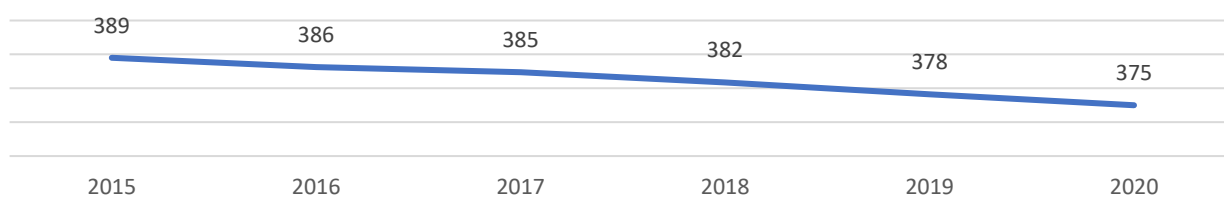
Średnia gęstość zaludnienia na terenie OF w latach 2015–2020 systematycznie zmniejszała się i w 2020 r. wyniosła 199 osób na 1 km² wobec 206 w 2015 r. Na terenie MOF gęstość zaludnienia również się zmniejszyła – z 389 w 2015 r. spadła do 375 w 2020 r.

Wykres 6: Średnia gęstość zaludnienia na terenie OF – ludność na 1 km²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 7: Średnia gęstość zaludnienia na terenie MOF – ludność na 1 km²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Najwyższą gęstością zaludnienia na obszarze OF w całym analizowanym okresie cechowało się Miasto Kraśnik – wartości te znacząco odbiegały od pozostałych JST wchodzących w skład OF. W 2020 r. w mieście na 1 km² przypadało 1 300 osób (o 3,7% mniej niż w pierwszym roku analizy). Wśród pozostałych gmin najwyższa gęstość zaludnienia występowała w Gminie Urzędów i Gminie Kraśnik, zaś najniższa – w Gminie Annopol i Gminie Gościeradów. We wszystkich jednostkach samorządowych gęstość zaludnienia na przestrzeni analizowanych lat uległa zmniejszeniu.

Tabela 5: Ludność na 1 km² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

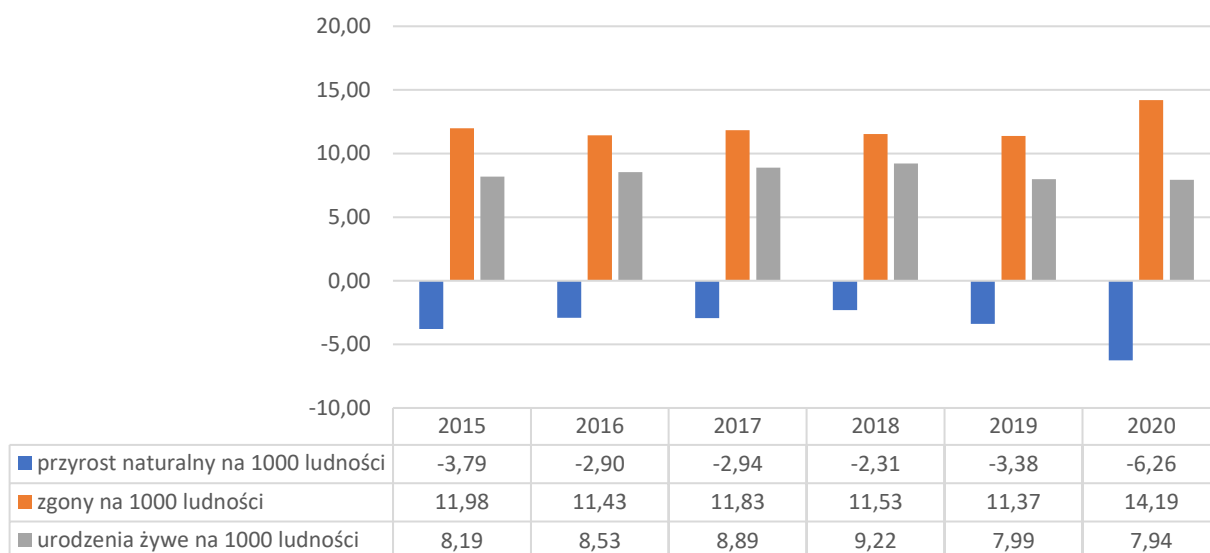
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana
M. Kraśnik	1 350	1 340	1 334	1 323	1 311	1 300	-3,7%
Urzędów	74	73	73	73	72	71	-4,1%
Kraśnik	71	71	71	70	70	69	-2,8%

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana
Wilkołaz	68	68	68	68	68	67	-1,5%
Zakrzówek	67	66	66	66	65	65	-3,0%
Trzydnik Duży	62	62	62	62	62	61	-1,6%
Dzierzkowice	61	61	61	61	60	60	-1,6%
Annopol	59	58	58	57	57	56	-5,1%
Gościeradów	46	46	46	45	45	45	-2,2%
Średnia OF	206	205	204	203	201	199	-3,4%
Średnia MOF	389	386	385	382	378	375	-3,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

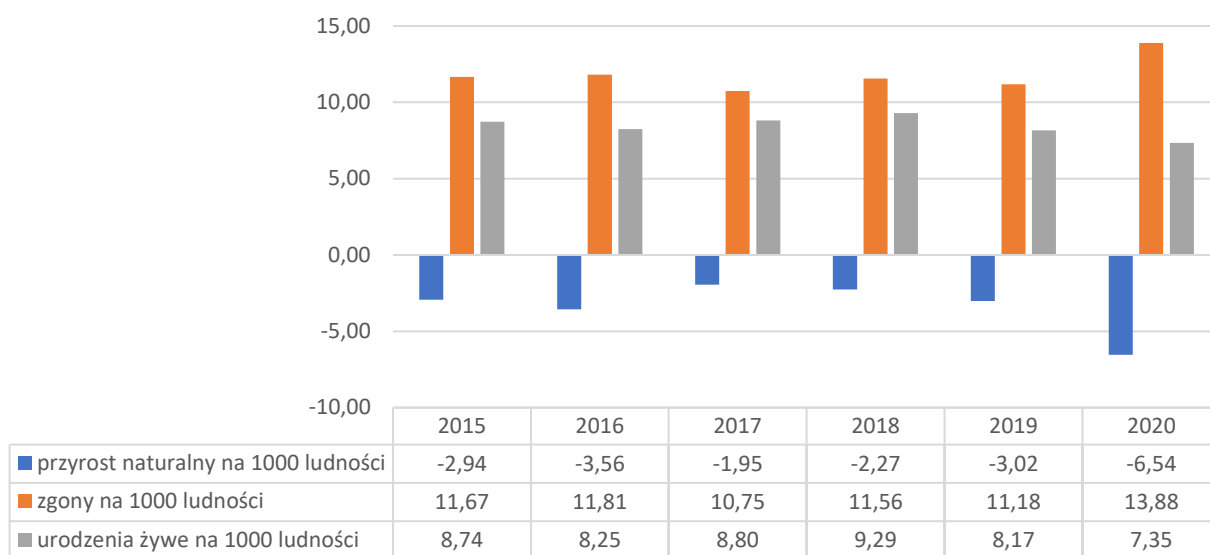
Zarówno wartość wskaźnika urodzeń żywych, jak i zgonów na 1 000 ludności z obszaru OF w latach 2015–2020 podlegała wahaniom, jednak corocznie przyrost naturalny na 1 000 ludności w analizowanym okresie był ujemny. Największą ujemną wartość odnotowano w 2020 r. (-6,26) a najmniejszą w 2018 r. (-2,31). Podobnie było w przypadku MOF – co roku średni przyrost naturalny przyjmował wartości poniżej zera, przy czym najniższa wartość wystąpiła w 2020 r. i wyniosła -6,54.

Wykres 8: Średni przyrost naturalny oraz urodzenia żywe i zgony na 1 000 ludności na obszarze OF w latach 2015–2020

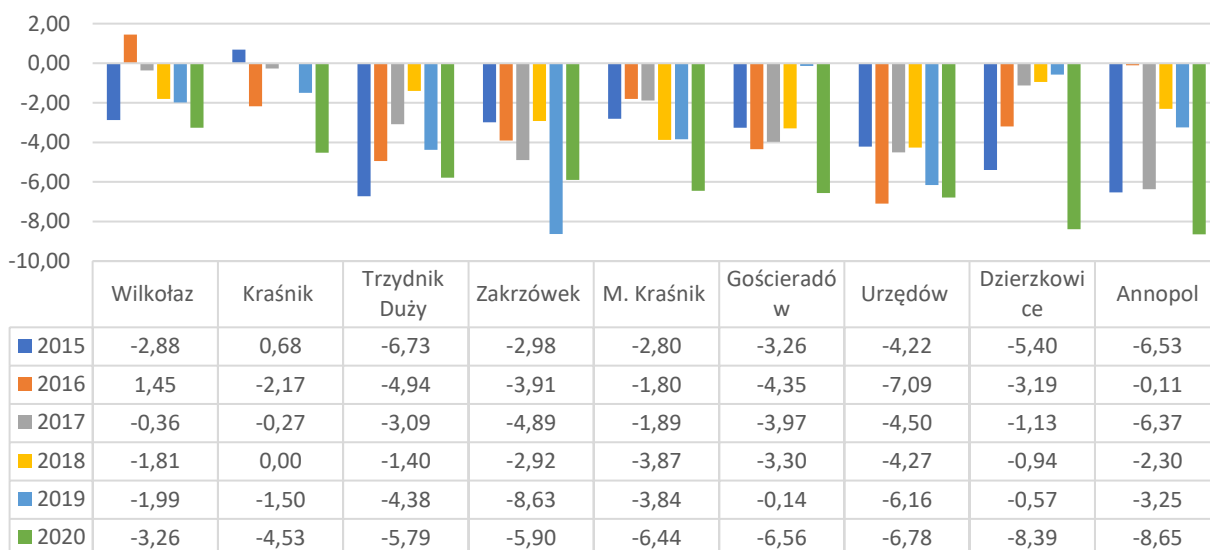
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 9: Średni przyrost naturalny oraz urodzenia żywe i zgony na 1 000 ludności na obszarze MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

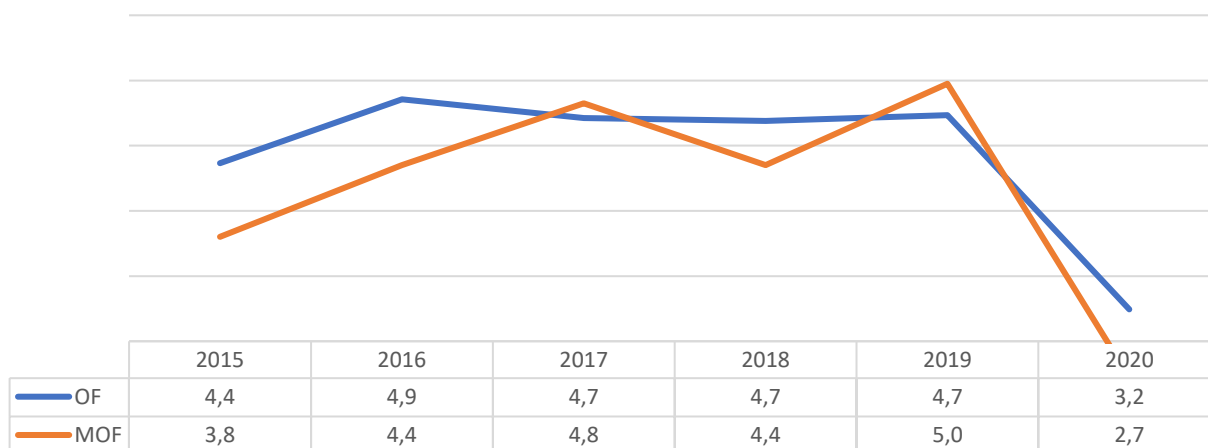
Wykres 10: Przyrost naturalny na 1 000 ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie liczba zawieranych małżeństw w przeliczeniu na 1 000 ludności ulegała wahaniom. Największy spadek odnotowano w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. – wówczas liczba małżeństw zawieranych w przeliczeniu na 1 000 ludności na terenie OF spadła z 4,7 do 3,2, a na terenie MOF – z 5 do 2,7.

Wykres 11: Średnia liczba małżeństw na 1 000 ludności na obszarze OF i MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W ostatnim analizowanym roku najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców zawarto w Gminie Trzydnik Duży – wartość wskaźnika wyniosła 5 i była o 25% większa niż w 2015 r. Największy spadek zawieranych małżeństw zanotowano w Gminach Annpol i Gościeradów.

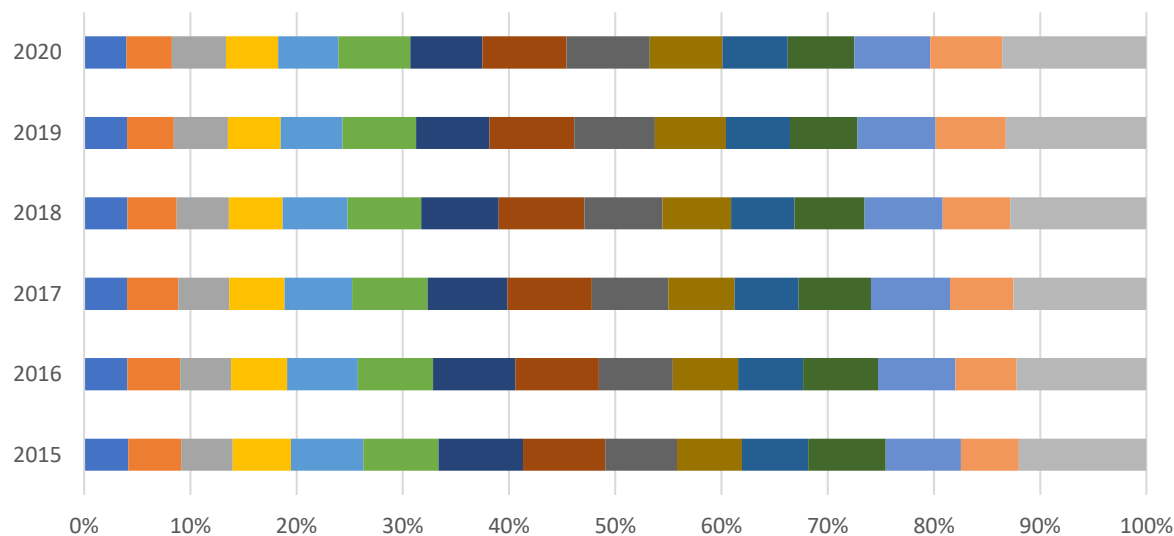
Tabela 6: Małżeństwa na 1 000 ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana
Trzydnik Duży	4,0	4,9	4,6	7,2	5,9	5,0	25,0%
Kraśnik	4,9	4,7	4,3	4,7	4,0	4,4	-10,2%
Wilkołaz	4,5	6,1	5,2	4,3	3,4	4,3	-4,4%
Zakrzówek	4,8	4,8	3,7	5,5	3,9	3,3	-31,3%
Gościeradów	5,7	5,7	4,4	3,3	4,4	3,1	-45,6%
M. Kraśnik	3,7	3,8	3,5	4,0	3,5	2,7	-27,0%
Annpol	5,1	4,8	5,2	4,5	5,1	2,6	-49,0%
Urzędów	3,8	5,1	5,3	4,2	6,2	2,3	-39,5%
Dzierzkowice	2,8	3,8	6,2	4,5	6,2	1,5	-46,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2015 r. osoby w wieku do 44 lat stanowiły ponad 56% społeczeństwa całego OF, podczas gdy w ostatnim roku analizy odsetek ten zmniejszył się do 53%. Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę ludności OF według grup wieku w poszczególnych latach – na przestrzeni pięciu analizowanych lat można zaobserwować zmniejszający się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na rzecz ludności w wieku poprodukcyjnym. Najliczniejszą grupą wiekową w gminach należących do Obszaru Funkcjonalnego są ludzie w wieku powyżej 70 lat i stanowią oni od 12 do 14% całej populacji.

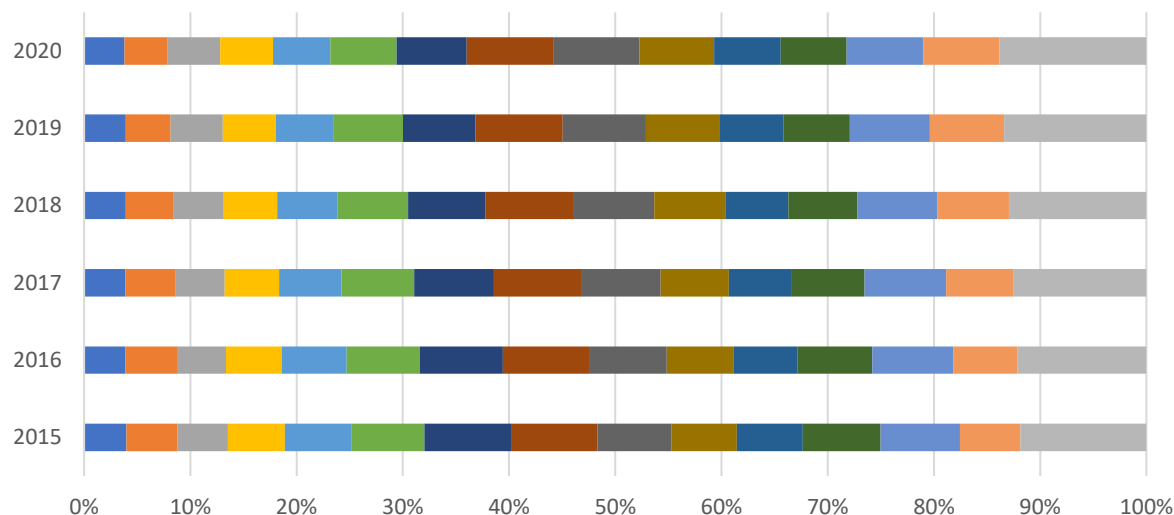
Wykres 12: Ludność wg grup wieku na obszarze OF w latach 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
■ 0-4	3 803	3 710	3 666	3 662	3 623	3 527
■ 5-9	4 566	4 543	4 389	4 204	3 940	3 809
■ 10-14	4 447	4 360	4 336	4 428	4 563	4 527
■ 15-19	5 028	4 826	4 730	4 564	4 444	4 358
■ 20-24	6 239	6 067	5 784	5 527	5 233	5 025
■ 25-29	6 511	6 447	6 443	6 253	6 195	6 018
■ 30-34	7 290	7 058	6 817	6 586	6 190	6 032
■ 35-39	7 092	7 170	7 208	7 277	7 141	7 038
■ 40-44	6 200	6 362	6 546	6 650	6 811	6 945
■ 45-49	5 589	5 609	5 657	5 813	5 986	6 080
■ 50-54	5 719	5 588	5 458	5 401	5 399	5 453
■ 55-59	6 683	6 424	6 197	5 945	5 691	5 559
■ 60-64	6 514	6 654	6 739	6 621	6 604	6 344
■ 65-69	4 979	5 237	5 429	5 751	5 905	6 037
■ 70 i więcej	11 016	11 143	11 354	11 570	11 865	12 046

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 13: Ludność wg grup wieku na obszarze MOF w latach 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
■ 0-4	2258	2201	2194	2191	2170	2081
■ 5-9	2730	2740	2619	2518	2334	2234
■ 10-14	2695	2598	2618	2639	2723	2709
■ 15-19	3042	2962	2883	2802	2778	2724
■ 20-24	3559	3449	3314	3177	3018	2970
■ 25-29	3885	3884	3840	3705	3605	3418
■ 30-34	4660	4400	4208	4052	3770	3625
■ 35-39	4581	4623	4665	4668	4568	4462
■ 40-44	3931	4091	4175	4228	4346	4467
■ 45-49	3516	3535	3603	3734	3821	3846
■ 50-54	3508	3409	3334	3310	3338	3443
■ 55-59	4169	3977	3845	3626	3472	3407
■ 60-64	4225	4299	4328	4209	4167	3961
■ 65-69	3229	3401	3525	3774	3873	3911
■ 70 i więcej	6731	6853	7062	7221	7426	7600

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W poniższej tabeli zaprezentowano zmiany w liczbie ludności z uwzględnieniem grup wieku.

Tabela 7: Ludność wg grup wieku w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

		M. Kraśnik	Annpol	Urzędów	Kraśnik	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkolaz	Dzierzkowice	SUMA
0-4	2015	1 291	392	344	375	341	288	252	272	248	3 803
	2016	1 232	398	328	397	312	278	256	265	244	3 710
	2017	1 244	381	326	396	301	279	246	265	228	3 666
	2018	1 241	376	327	405	283	294	251	267	218	3 662
	2019	1 203	361	335	404	302	280	247	263	228	3 623
	2020	1 153	346	325	387	291	293	255	261	216	3 527
	zmiana	-10,7%	-11,7%	-5,5%	3,2%	-14,7%	1,7%	1,2%	-4,0%	-12,9%	-7,3%
5-9	2015	1 565	479	512	376	401	308	341	307	277	4 566
	2016	1 587	469	484	390	390	305	332	307	279	4 543
	2017	1 486	447	465	379	394	308	318	303	289	4 389

		M. Kraśnik	Annopol	Urzędów	Kraśnik	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkołaz	Dzierzkowice	SUMA
	2018	1 425	435	427	382	377	292	290	292	284	4 204
	2019	1 341	405	367	363	338	287	290	286	263	3 940
	2020	1 283	388	324	380	334	293	271	289	247	3 809
	<i>zmiana</i>	<i>-18,0%</i>	<i>-19,0%</i>	<i>-36,7%</i>	<i>1,1%</i>	<i>-16,7%</i>	<i>-4,9%</i>	<i>-20,5%</i>	<i>-5,9%</i>	<i>-10,8%</i>	<i>-16,6%</i>
10-14	2015	1 543	447	469	407	377	324	302	302	276	4 447
	2016	1 467	422	460	393	386	326	329	299	278	4 360
	2017	1 485	429	459	405	359	302	323	305	269	4 336
	2018	1 494	451	471	395	366	324	337	311	279	4 428
	2019	1 539	483	500	401	381	325	338	313	283	4 563
	2020	1 544	469	499	387	396	307	344	302	279	4 527
	<i>zmiana</i>	<i>0,1%</i>	<i>4,9%</i>	<i>6,4%</i>	<i>-4,9%</i>	<i>5,0%</i>	<i>-5,2%</i>	<i>13,9%</i>	<i>0,0%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,8%</i>
15-19	2015	1 765	496	523	455	456	345	350	339	299	5 028
	2016	1 764	463	504	429	413	319	340	329	265	4 826
	2017	1 707	449	497	410	414	333	335	316	269	4 730
	2018	1 680	407	473	396	391	317	327	320	253	4 564
	2019	1 666	387	468	389	364	286	325	304	255	4 444
	2020	1 629	397	451	381	348	288	302	299	263	4 358
	<i>zmiana</i>	<i>-7,7%</i>	<i>-20,0%</i>	<i>-13,8%</i>	<i>-16,3%</i>	<i>-23,7%</i>	<i>-16,5%</i>	<i>-13,7%</i>	<i>-11,8%</i>	<i>-12,0%</i>	<i>-13,3%</i>
20-24	2015	2 039	715	617	519	597	509	495	364	384	6 239
	2016	1 935	722	614	516	595	475	470	356	384	6 067
	2017	1 857	666	601	503	583	454	434	333	353	5 784
	2018	1 766	639	571	480	549	427	399	336	360	5 527
	2019	1 704	578	543	449	512	411	378	336	322	5 233
	2020	1 672	503	544	440	472	369	364	347	314	5 025
	<i>zmiana</i>	<i>-18,0%</i>	<i>-29,7%</i>	<i>-11,8%</i>	<i>-15,2%</i>	<i>-20,9%</i>	<i>-27,5%</i>	<i>-26,5%</i>	<i>-4,7%</i>	<i>-18,2%</i>	<i>-19,5%</i>
25-29	2015	2 276	679	617	579	559	482	488	418	413	6 511
	2016	2 262	651	638	560	547	470	494	401	424	6 447
	2017	2 235	683	646	551	551	456	498	415	408	6 443
	2018	2 099	658	656	554	543	477	488	382	396	6 253
	2019	2 018	668	651	530	569	483	492	378	406	6 195
	2020	1 943	689	610	492	575	486	488	362	373	6 018
	<i>zmiana</i>	<i>-14,6%</i>	<i>1,5%</i>	<i>-1,1%</i>	<i>-15,0%</i>	<i>2,9%</i>	<i>0,8%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-13,4%</i>	<i>-9,7%</i>	<i>-7,6%</i>
30-34	2015	2 940	656	702	600	544	514	478	438	418	7 290
	2016	2 746	669	646	601	550	510	481	448	407	7 058
	2017	2 576	649	644	582	542	499	485	434	406	6 817
	2018	2 480	636	615	573	539	459	487	413	384	6 586
	2019	2 258	617	594	555	511	446	457	389	363	6 190
	2020	2 093	597	584	558	506	461	454	389	390	6 032
	<i>zmiana</i>	<i>-28,8%</i>	<i>-9,0%</i>	<i>-16,8%</i>	<i>-7,0%</i>	<i>-7,0%</i>	<i>-10,3%</i>	<i>-5,0%</i>	<i>-11,2%</i>	<i>-6,7%</i>	<i>-17,3%</i>
35-39	2015	2 950	588	695	568	524	452	491	456	368	7 092
	2016	2 982	607	696	562	526	461	497	456	383	7 170
	2017	3 000	612	690	579	526	472	484	449	396	7 208
	2018	2 972	619	694	587	553	499	483	455	415	7 277
	2019	2 878	603	667	607	537	489	483	461	416	7 141
	2020	2 801	624	669	596	543	487	495	427	396	7 038
	<i>zmiana</i>	<i>-5,1%</i>	<i>6,1%</i>	<i>-3,7%</i>	<i>4,9%</i>	<i>3,6%</i>	<i>7,7%</i>	<i>0,8%</i>	<i>-6,4%</i>	<i>7,6%</i>	<i>-0,8%</i>
40-44	2015	2 450	565	597	547	501	431	411	361	337	6 200
	2016	2 505	555	658	578	512	419	422	363	350	6 362
	2017	2 594	591	654	576	521	421	435	403	351	6 546
	2018	2 637	599	654	582	515	418	447	443	355	6 650
	2019	2 754	602	701	548	522	442	463	436	343	6 811
	2020	2 859	584	684	552	511	440	490	453	372	6 945
	<i>zmiana</i>	<i>16,7%</i>	<i>3,4%</i>	<i>14,6%</i>	<i>0,9%</i>	<i>2,0%</i>	<i>2,1%</i>	<i>19,2%</i>	<i>25,5%</i>	<i>10,4%</i>	<i>12,0%</i>
45-49	2015	2 170	507	495	485	449	419	398	300	366	5 589

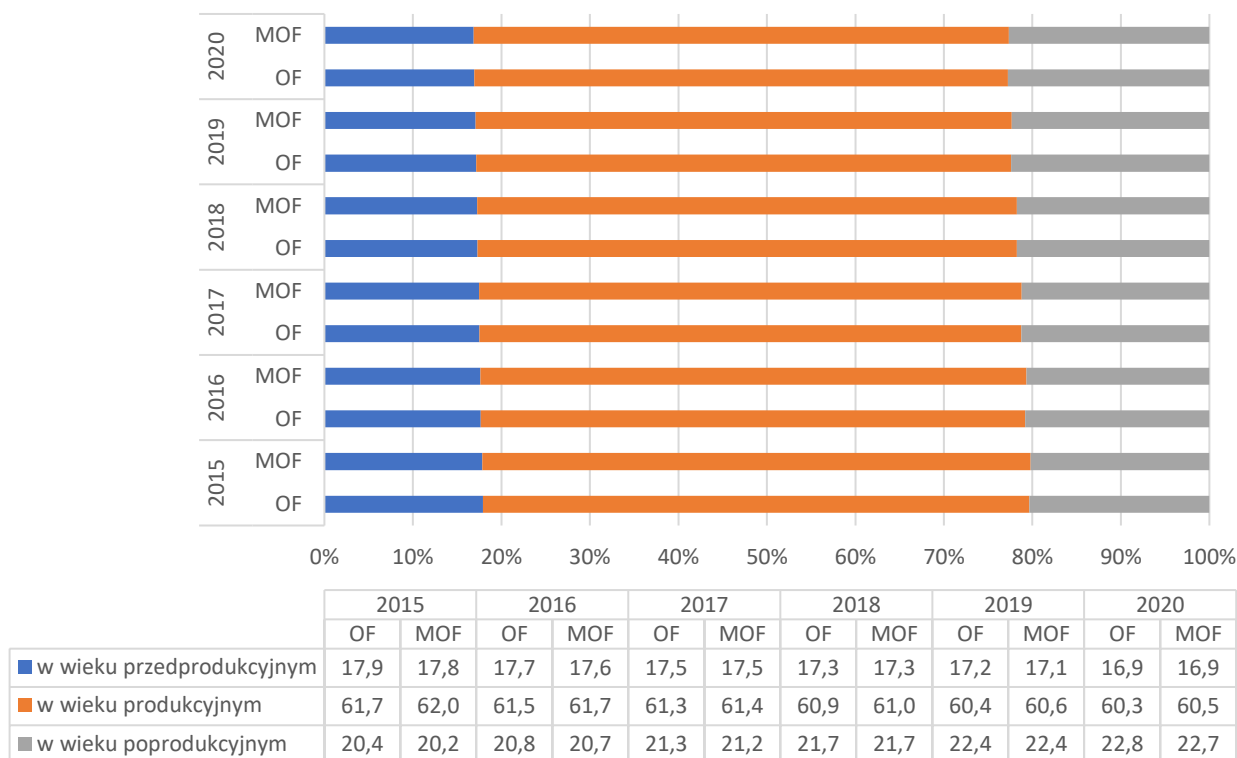
		M. Kraśnik	Annopol	Urzędów	Kraśnik	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkołaz	Dzierzkowice	SUMA
	2016	2 191	517	490	485	440	412	389	316	369	5 609
	2017	2 210	486	541	490	441	417	396	314	362	5 657
	2018	2 290	511	572	506	449	421	409	289	366	5 813
	2019	2 339	541	581	532	470	412	421	321	369	5 986
	2020	2 378	556	595	534	488	427	409	354	339	6 080
	zmiana	9,6%	9,7%	20,2%	10,1%	8,7%	1,9%	2,8%	18,0%	-7,4%	8,8%
50-54	2015	2 199	601	510	471	467	421	401	321	328	5 719
	2016	2 150	584	478	461	450	411	419	315	320	5 588
	2017	2 097	557	453	461	442	410	412	303	323	5 458
	2018	2 088	551	454	439	438	383	405	314	329	5 401
	2019	2 082	521	455	456	443	389	394	314	345	5 399
	2020	2 106	497	488	475	428	400	395	290	374	5 453
zmiana	-4,2%	-17,3%	-4,3%	0,8%	-8,4%	-5,0%	-1,5%	-9,7%	14,0%	-4,7%	
55-59	2015	2 671	675	598	512	518	500	421	400	388	6 683
	2016	2 522	664	569	508	503	496	396	388	378	6 424
	2017	2 410	630	562	504	490	477	406	349	369	6 197
	2018	2 258	606	523	500	485	483	389	356	345	5 945
	2019	2 176	600	500	469	473	427	391	328	327	5 691
	2020	2 133	590	497	457	454	405	385	318	320	5 559
zmiana	-20,1%	-12,6%	-16,9%	-10,7%	-12,4%	-19,0%	-8,6%	-20,5%	-17,5%	-16,8%	
60-64	2015	2 852	589	588	408	447	441	450	362	377	6 514
	2016	2 869	615	618	422	471	458	449	362	390	6 654
	2017	2 860	646	630	448	473	471	436	385	390	6 739
	2018	2 760	642	606	458	484	478	439	369	385	6 621
	2019	2 696	637	612	480	490	496	421	393	379	6 604
	2020	2 544	630	571	479	501	468	403	381	367	6 344
zmiana	-10,8%	7,0%	-2,9%	17,4%	12,1%	6,1%	-10,4%	5,2%	-2,7%	-2,6%	
65-69	2015	2 208	455	451	326	359	296	364	276	244	4 979
	2016	2 345	487	453	329	378	302	381	288	274	5 237
	2017	2 443	509	448	327	391	325	376	303	307	5 429
	2018	2 581	509	506	360	410	348	384	326	327	5 751
	2019	2 613	518	535	367	405	376	402	331	358	5 905
	2020	2 643	537	541	370	419	399	427	344	357	6 037
zmiana	19,7%	18,0%	20,0%	13,5%	16,7%	34,8%	17,3%	24,6%	46,3%	21,2%	
70 i więcej	2015	4 314	1 011	1 055	766	848	945	850	631	596	11 016
	2016	4 428	1 016	1 063	768	840	938	846	650	594	11 143
	2017	4 617	1 000	1 077	774	852	919	866	655	594	11 354
	2018	4 768	1 041	1 088	756	858	910	882	658	609	11 570
	2019	4 963	1 075	1 073	773	892	894	904	674	617	11 865
	2020	5 136	1 076	1 071	764	887	881	908	694	629	12 046
zmiana	19,1%	6,4%	1,5%	-0,3%	4,6%	-6,8%	6,8%	10,0%	5,5%	9,4%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2015–2020 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym na terenie OF zmniejszył się o 1 p.p., a na terenie MOF – o 0,9 p.p. Większa zmiana nastąpiła w udziale ludności w wieku produkcyjnym, który zmniejszył się o 1,4 p.p. na terenie OF i o 1,5 p.p. na terenie MOF. Zwiększający się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa.

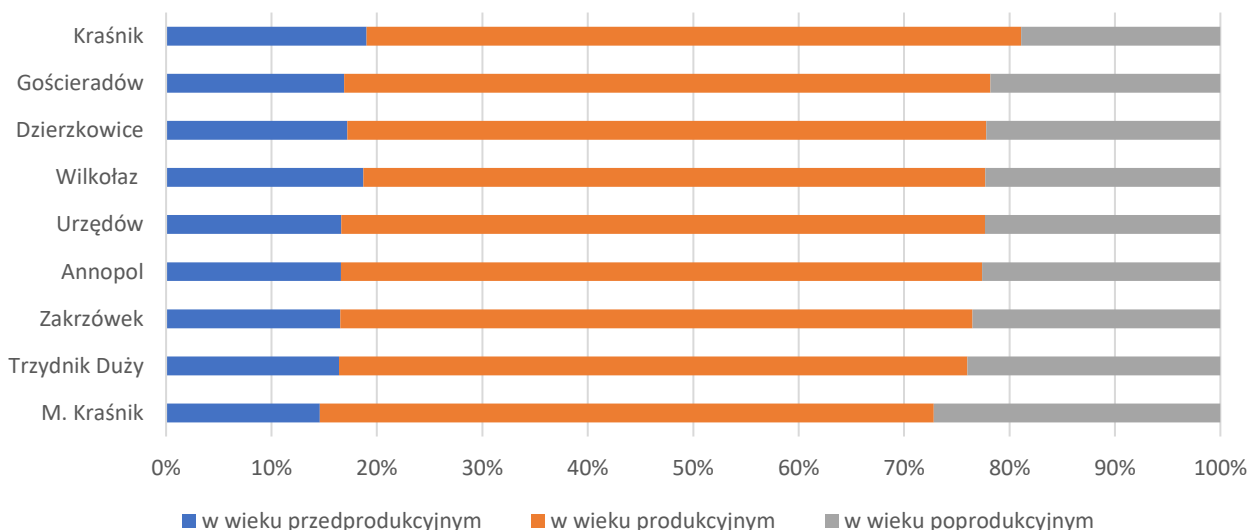

Wykres 14: Struktura demograficzna ludności wg ekonomicznych grup wieku na obszarze OF i MOF w latach 2015–2020 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

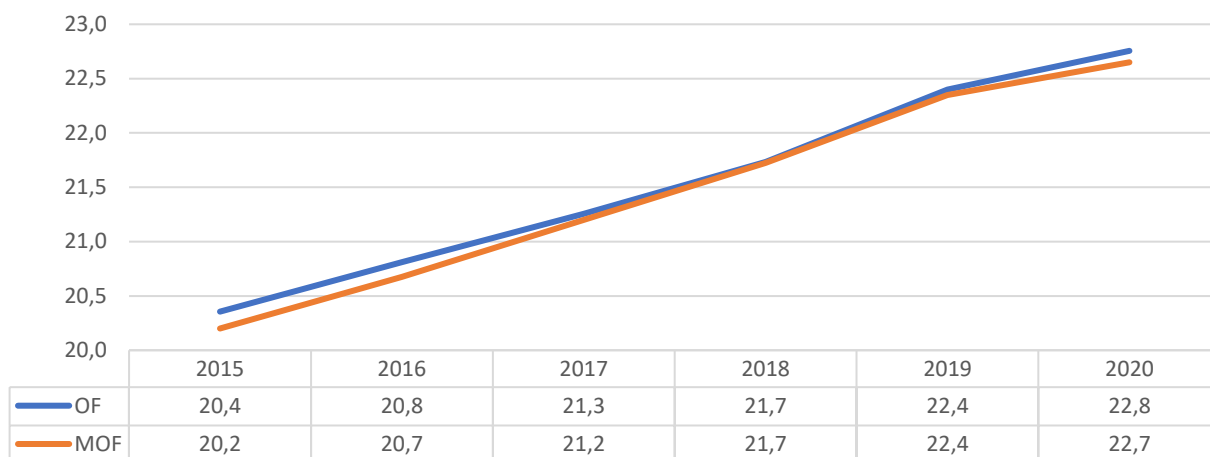
Wykres 15: Struktura demograficzna ludności wg ekonomicznych grup wieku w poszczególnych JST OF w 2020 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym w całym Obszarze Funkcjonalnym systematycznie wzrastał, aby w 2020 r. osiągnąć poziom 22,8% całej ludności (na terenie MOF – 22,7%). Najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w 2019 r. odnotowano w Mieście Kraśnik (27,2% mieszkańców), a najniższy w Gminie Kraśnik i Gminie Gościeradów (odpowiednio 18,9% oraz 21,8%).

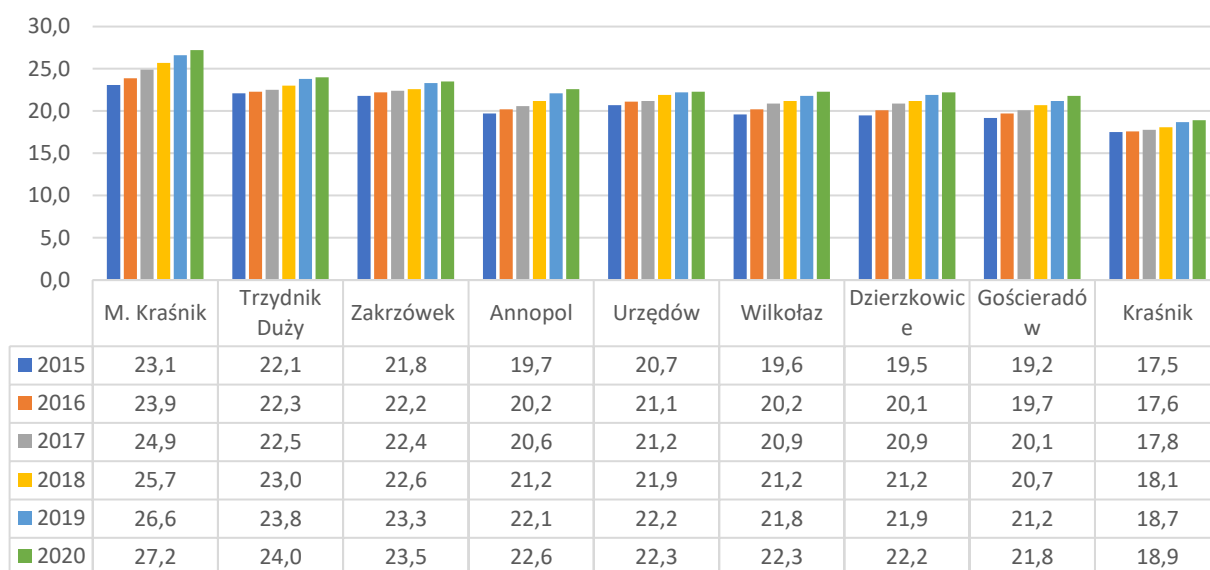
Wykres 16: Ludność w wieku poprodukcyjnym (w % ludności ogółem) na obszarze OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie w każdej z JST wchodzących w skład Obszaru Funkcjonalnego można zauważyć wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym.

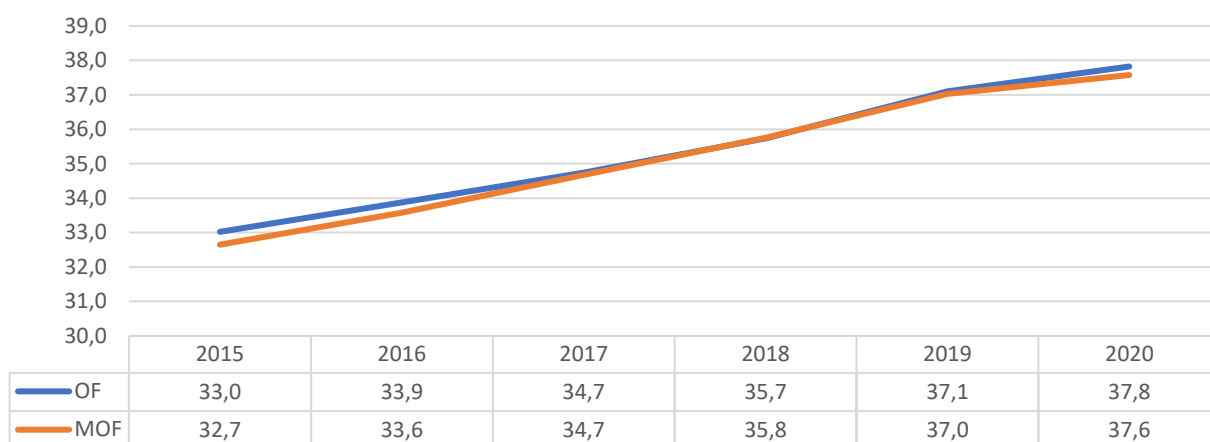
Wykres 17: Ludność w wieku poprodukcyjnym (w % ludności ogółem) w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Od 2015 r. wskaźnik obciążenia demograficznego na obszarze OF i MOF systematycznie wzrastał. W 2020 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie OF i MOF przypadało średnio 38 osób w wieku poprodukcyjnym. W ujęciu przestrzennym najwyższe wartości wskaźnika występowały w analizowanym okresie w Mieście Kraśnik i Gminie Trzydnik Duży, najniższe zaś w Gminie Gościeradów i Gminie Kraśnik. We wszystkich JST na obszarze OF wartość wskaźnika od 2015 r. wzrastała.

Wykres 18: Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie OF i MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analizując wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2015–2020, widać tendencję wzrostową w każdej z gmin OF. Największy wzrost, o ponad 24% zanotowało Miasto Kraśnik. W najmniejszym stopniu wartość wskaźnika wzrosła w Gminie Urzędów.

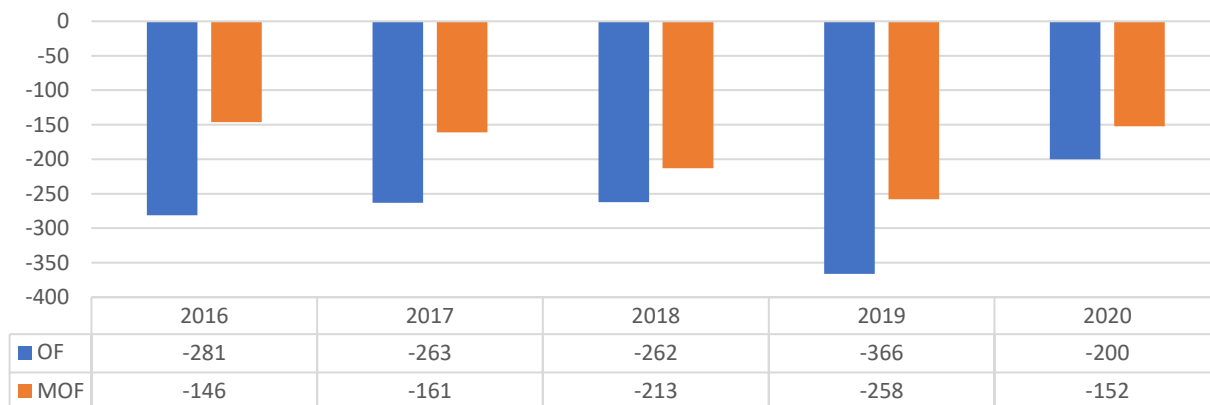
Wykres 19: Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest również przez migracje. Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań. W analizowanym okresie na obszarze zarówno OF, jak i MOF, saldo migracji było każdego roku ujemne, przy czym najwyższa ujemna wartość wystąpiła w 2019 r. i na terenie OF wyniosła -366, a na terenie MOF -258.

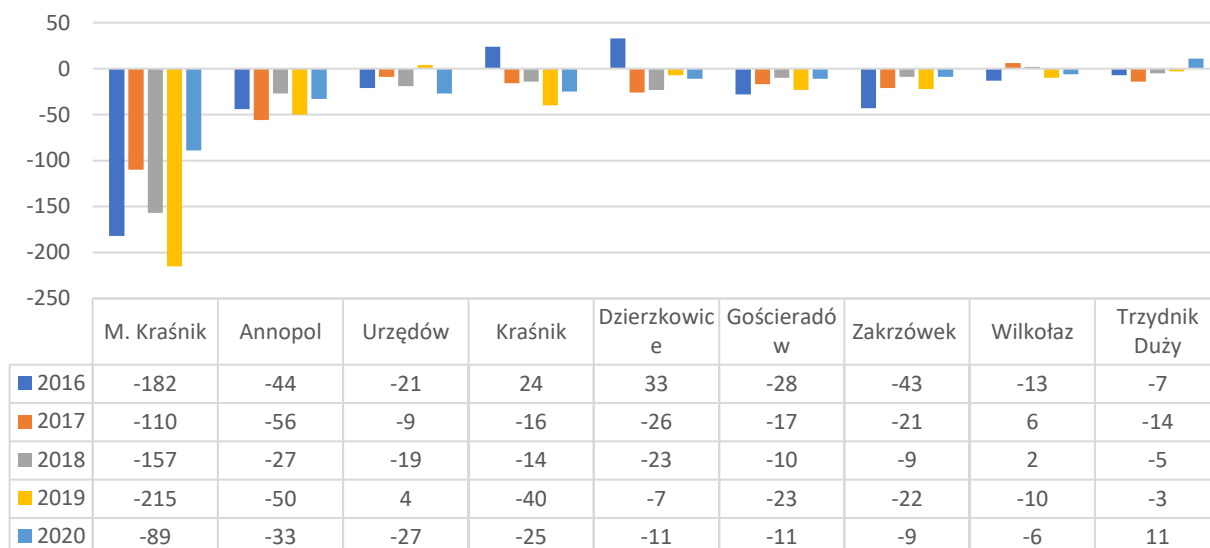
Wykres 20: Saldo migracji na obszarze OF w latach 2016–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W całym analizowanym okresie we wszystkich jednostkach samorządowych wchodzących w skład OF dominowały ujemne wartości salda migracji. Największa różnica pomiędzy osobami wyjeżdżającymi a przyjeżdżającymi cechowała Miasto Kraśnik. Najmniejsze bezwzględne wartości salda migracji występowały w Gminie Gościeradów, Zakrzówek, Wilkołaz i Trzydnik Duży.

Wykres 21: Saldo migracji w poszczególnych JST OF w latach 2016–2020

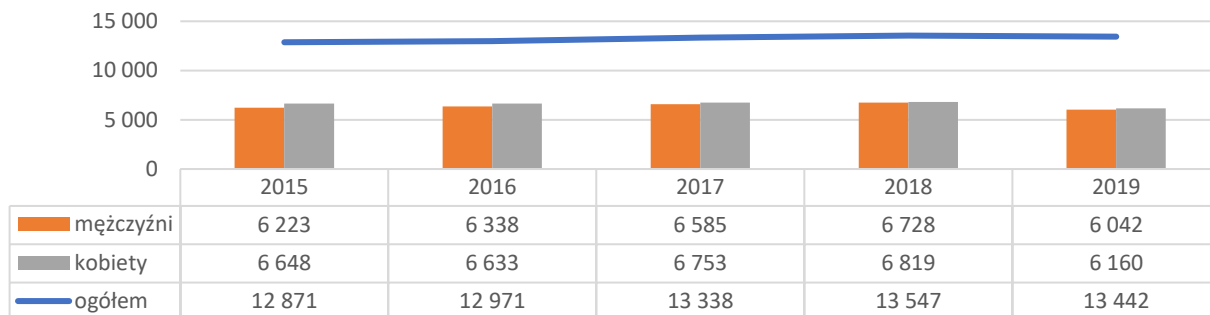

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

2.2. Rynek pracy

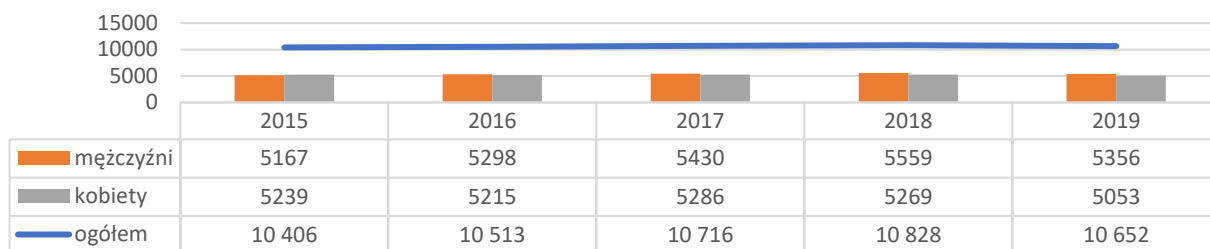
W latach 2015–2019 liczba pracujących ogółem na obszarze OF i MOF do 2018 r. wzrastała, po czym w 2019 r. zmniejszyła się i wyniosła odpowiednio 13 442 oraz 10 652. Analiza struktury pracujących według płci na terenie OF wskazuje na przewagę kobiet wśród osób zatrudnionych, zaś na terenie MOF – mężczyzn.

Wykres 22: Struktura pracujących wg płci na obszarze OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

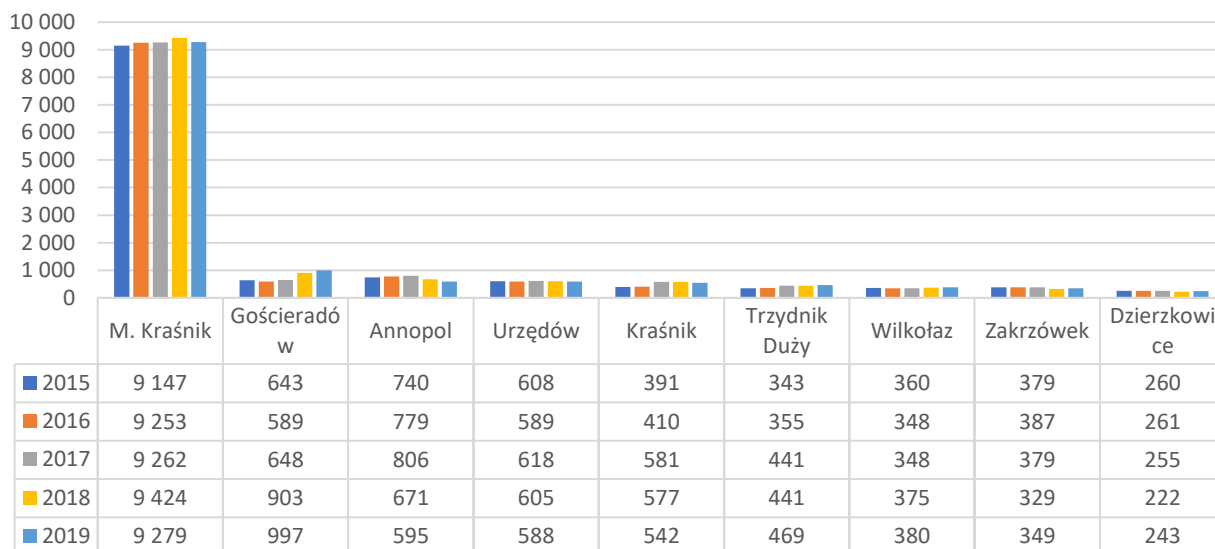
Wykres 23: Struktura pracujących wg płci na obszarze MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Pod kątem liczby pracujących osób na terenie OF zdecydowanie dominowało Miasto Kraśnik, w którym w 2019 r. liczba pracujących wyniosła 9 279 osób (niemal 70% wszystkich pracujących na terenie OF). Taka wartość jest wynikiem umiejscowienia w Mieście Kraśnik dużych zakładów przemysłowych, m.in. Fabryki Łożysk Toczących – Kraśnik S.A.

Wykres 24: Liczba pracujących ogółem w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie w Mieście Kraśnik, Gminie Gościeradów, Gminie Kraśnik, Gminie Trzydnik Duży oraz Gminie Wilkołaz liczba pracujących mężczyzn zwiększyła się. W przypadku kobiet wzrost nastąpił w Gminie Gościeradów, Gminie Urzędów, Gminie Kraśnik, Gminie Trzydnik Duży, Gminie Wilkołaz i Gminie Dzierzkowice.

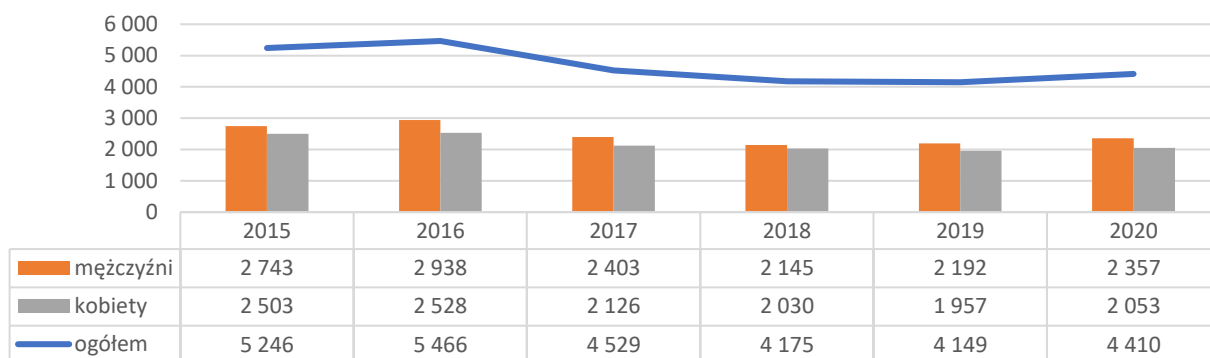
Wykres 25: Struktura pracujących wg płci w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

	MĘŻCZYŹNI						KOBIEТЫ					
	2015	2016	2017	2018	2019	zmiana	2015	2016	2017	2018	2019	zmiana
M. Kraśnik	4 627	4 768	4 786	4 965	4 870	5,3%	4 520	4 485	4 476	4 459	4 409	-2,5%
Gościeradów	294	254	298	451	b.d.	53,4%	349	335	350	452	b.d.	29,5%
Annopol	341	361	384	269	228	-33,1%	399	418	422	402	367	-8,0%
Urzędów	204	186	198	192	180	-11,8%	404	403	420	413	408	1,0%
Kraśnik	216	228	328	327	306	41,7%	175	182	253	250	236	34,9%
Trzydnik Duży	99	109	161	149	152	53,5%	244	246	280	292	317	29,9%
Wilkołaz	178	167	169	184	183	2,8%	182	181	179	191	197	8,2%
Zakrzówek	144	149	143	116	123	-14,6%	235	238	236	213	226	-3,8%
Dzierzkowice	120	116	118	75	b.d.	-37,5%	140	145	137	147	b.d.	5,0%
SUMA	6 223	6 338	6 585	6 728	6 042	8,1%	6 648	6 633	6 753	6 819	6 160	2,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

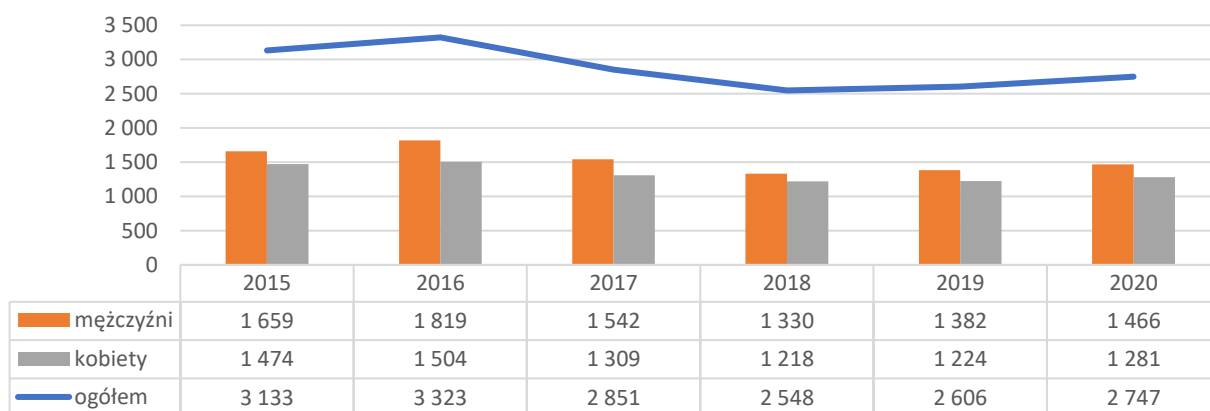
W analizowanym okresie liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na obszarze OF do 2019 r. zmniejszała się, po czym w 2019 r. wzrosła do poziomu 4 410 osób. Wśród osób bezrobotnych przeważali mężczyźni. W przypadku MOF liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zmniejszała się do 2018 r., a w 2020 r. wyniosła 2 747. Pod kątem płci w strukturze bezrobotnych również dominowali mężczyźni.

Wykres 26: Struktura zarejestrowanych bezrobotnych wg płci na obszarze OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

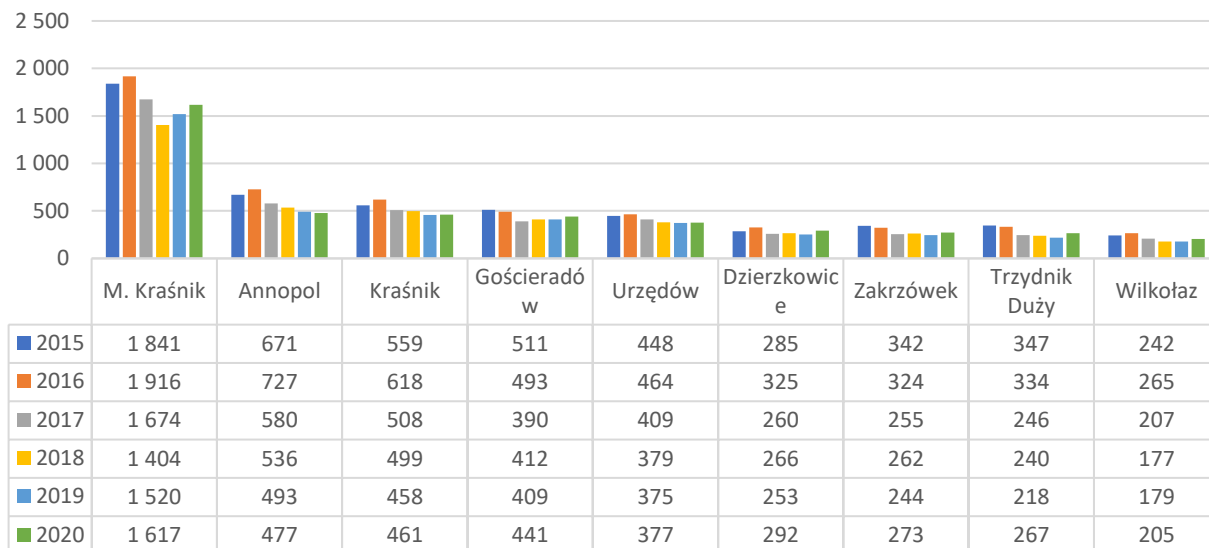
Wykres 27: Struktura zarejestrowanych bezrobotnych wg płci na obszarze MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie najwięcej zarejestrowanych osób bezrobotnych było w Mieście Kraśnik. Ich liczba początkowo zmniejszała się, ale od 2018 r. do 2020 r. wzrosła do poziomu 1 617. Bezrobotni z Miasta Kraśnik stanowili w 2020 r. 37% wszystkich osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie OF. W ostatnim roku analizy najmniej zarejestrowanych osób bezrobotnych odnotowano w Gminie Wilkołaz.

Wykres 28: Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie w każdej Gminie wchodzącej w skład OF nastąpił spadek zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn. W przypadku kobiet wzrost nastąpił jedynie w Gminie Dzierzkowice. Największy spadek liczby zarejestrowanych mężczyzn odnotowano w Gminie Trzydnik Duży (-26,5%), najmniejszy natomiast w Gminie Dzierzkowice (-2,6%). Liczba bezrobotnych kobiet w największym stopniu zmniejszyła się w Gminie Annapol (-32,5%), a w najmniejszym stopniu w Gminie Wilkołaz (-7,3%).

Tabela 8: Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

	mężczyźni							kobiety						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana	2015	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana
M. Kraśnik	993	1 056	935	723	804	866	-12,8%	848	860	739	681	716	751	-11,4%
Annapol	336	374	295	252	249	251	-25,3%	335	353	285	284	244	226	-32,5%
Kraśnik	278	336	252	253	229	246	-11,5%	281	282	256	246	229	215	-23,5%
Gościeradów	250	246	193	199	217	243	-2,8%	261	247	197	213	192	198	-24,1%
Urzędów	234	238	210	200	211	204	-12,8%	214	226	199	179	164	173	-19,2%
Dzierzkowice	154	189	145	154	138	150	-2,6%	131	136	115	112	115	142	8,4%
Zakrzówek	185	174	137	142	134	161	-13,0%	157	150	118	120	110	112	-28,7%
Trzydnik Duży	181	177	124	131	121	133	-26,5%	166	157	122	109	97	134	-19,3%
Wilkołaz	132	148	112	91	89	103	-22,0%	110	117	95	86	90	102	-7,3%
SUMA	2 743	2 938	2 403	2 145	2 192	2 357	-14,1%	2 503	2 528	2 126	2 030	1 957	2 053	-18,0%

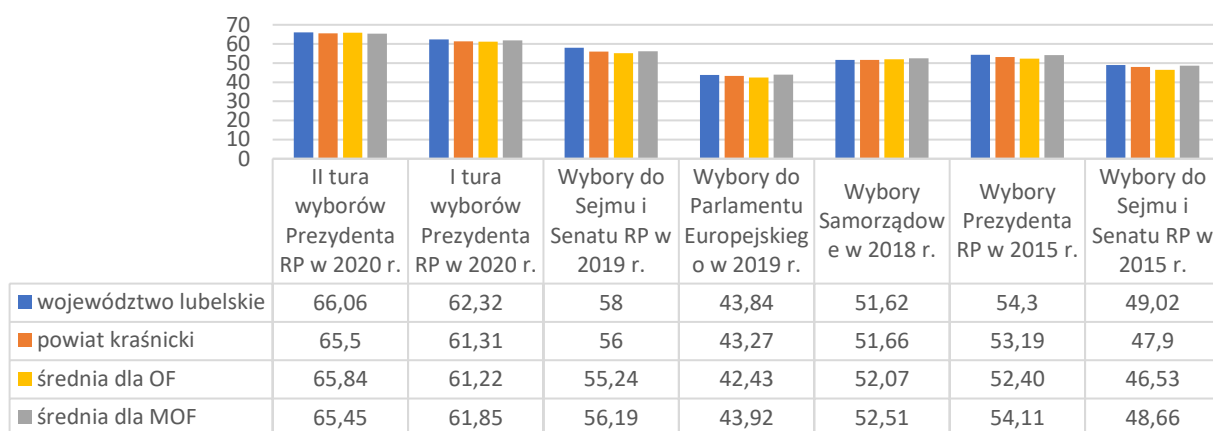
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

2.3. Aktywność społeczna mieszkańców

O aktywności społecznej mieszkańców świadczy m.in. uczestnictwo w wyborach. Średnia frekwencja dla całego Obszaru Funkcjonalnego w analizowanym okresie była zbliżona do wyników dla powiatu kraśnickiego i województwa lubelskiego. Najwyższa frekwencja wystąpiła przy wyborach prezydenckich w 2020 r., a najniższa – wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. Na wykresie 30 zaprezentowano wyniki frekwencji dla każdej JST wchodzącej w skład OF. W przypadku wyborów samorządowych

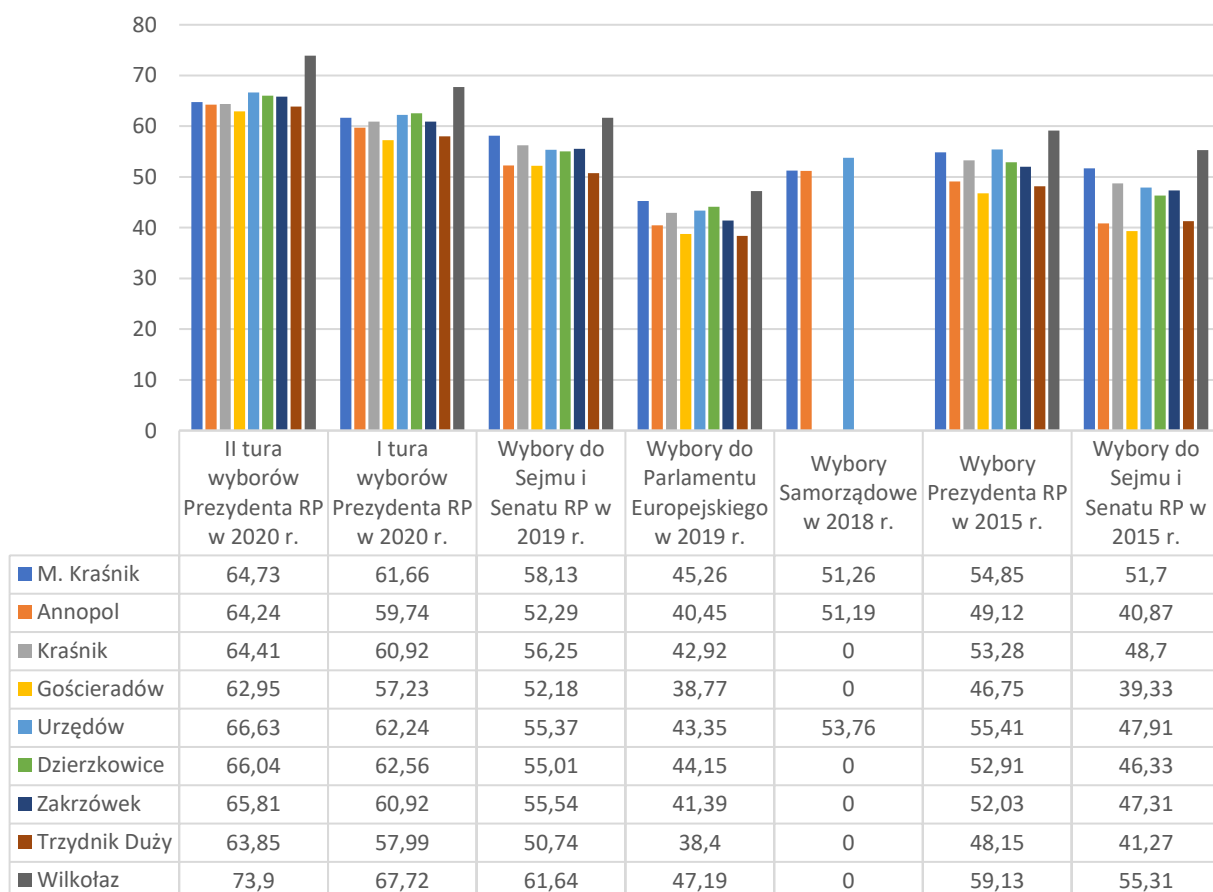
przeprowadzonych w 2018 r. dane są niepełne, co wynika z ich braku na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej.

Wykres 29: Średnia frekwencja w wyborach w latach 2015–2020 na terenie OF i MOF, w porównaniu z powiatem krańickim oraz województwem lubelskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiej Komisji Wyborczej, www.pkw.gov.pl.

Wykres 30: Frekwencja w wyborach w latach 2015–2020 na terenie poszczególnych JST wchodzących w skład OF

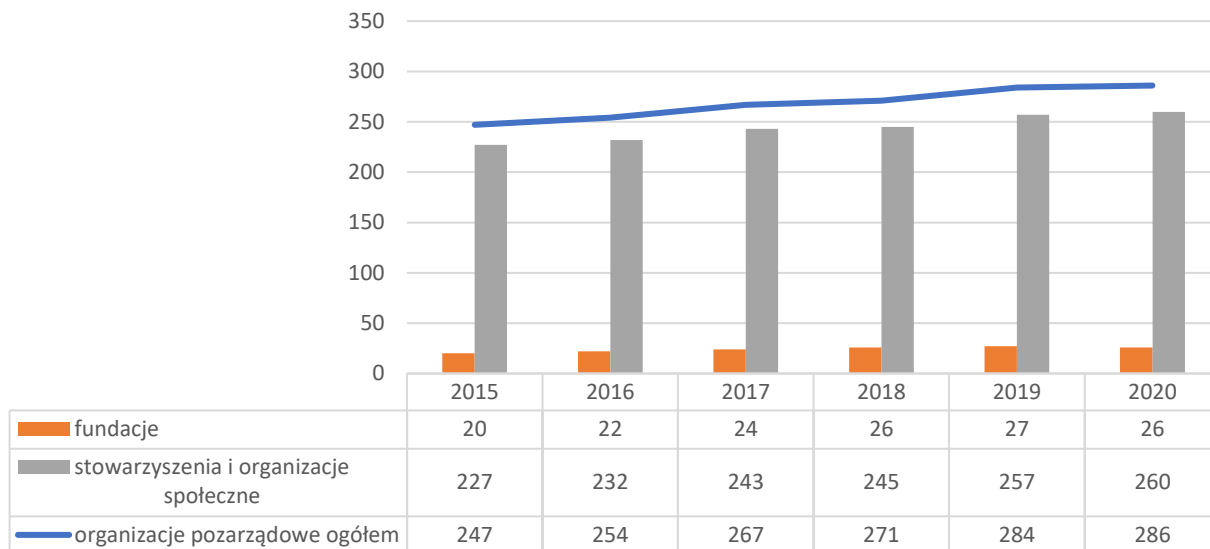
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiej Komisji Wyborczej, www.pkw.gov.pl.

O aktywności społecznej mieszkańców świadczy również liczba istniejących organizacji pozarządowych. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na obszarze OF w 2020 r. działalność prowadziło 286 organizacji pozarządowych łącznie, w tym 260 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na

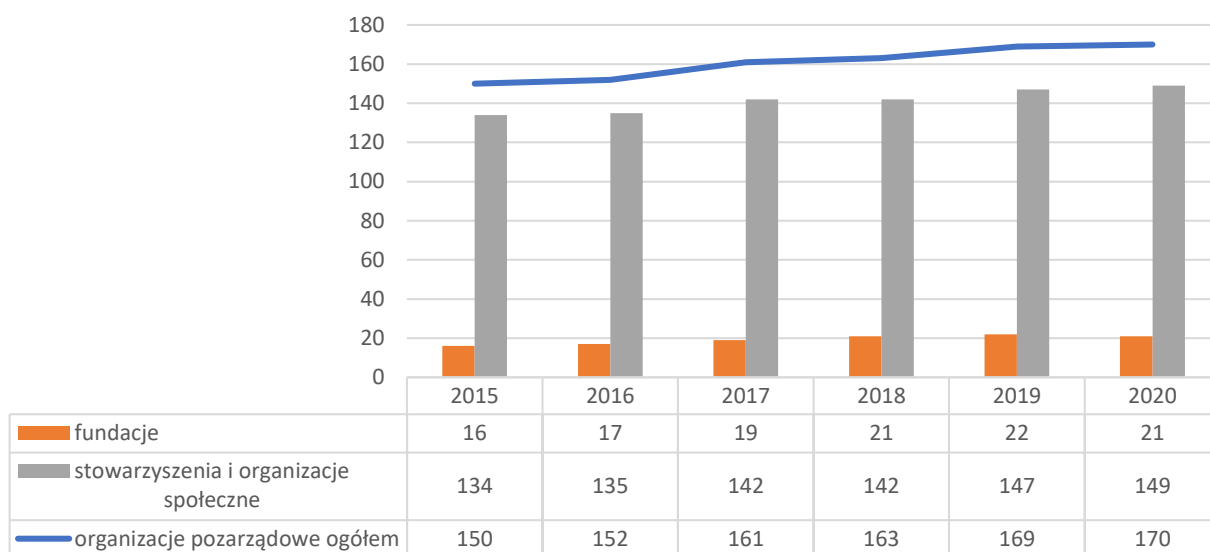
terenie MOF łączna liczba organizacji pozarządowych wyniosła 170, z czego 149 to stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Wykres 31: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na obszarze OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

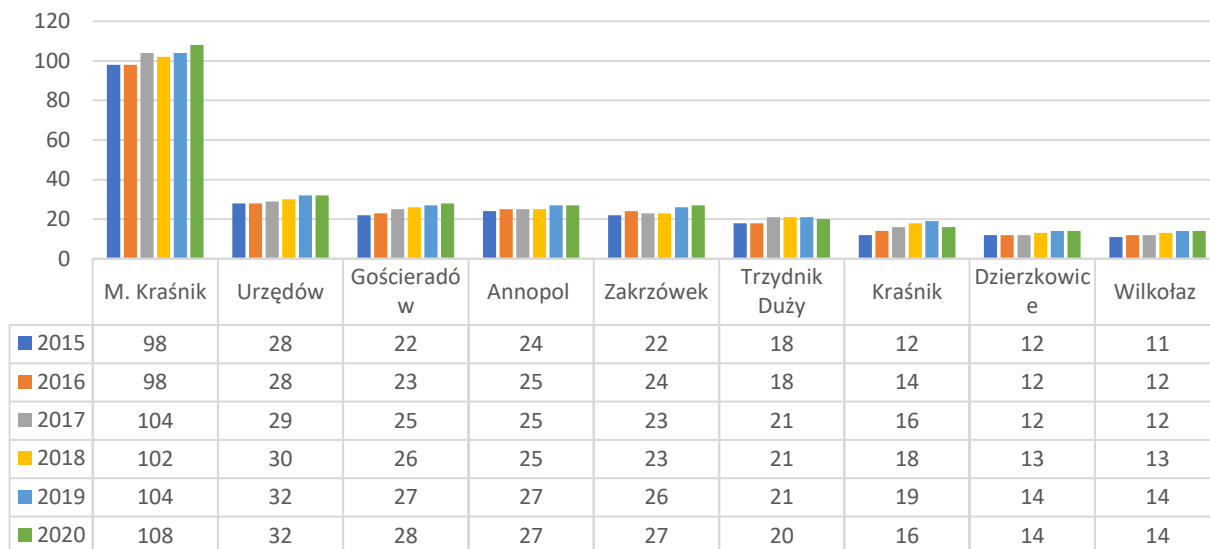
Wykres 32: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na obszarze MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Największa liczba organizacji pozarządowych zarejestrowana była na terenie Miasta Kraśnik, a najmniejsza – Gminy Wilkołaz. W większość JST wchodzących w skład OF liczba organizacji pozarządowych w analizowanym okresie wzrosła.

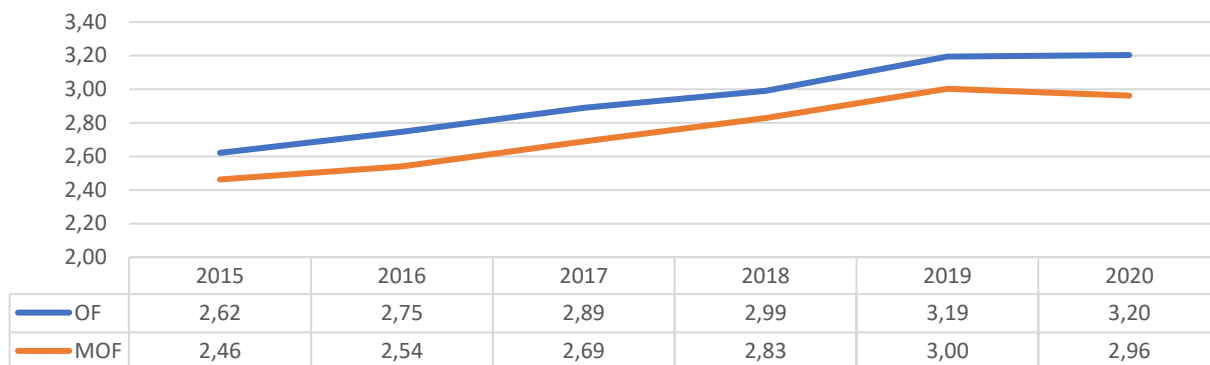
Wykres 33: Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców na terenie OF wzrastała i w 2020 r. wyniosła 3,2. W przypadku MOF do 2019 r. wartość wskaźnika również rosła, ale w ostatnim roku analizy nieznacznie spadła do poziomu 2,96.

Wykres 34: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców na terenie OF i MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Miejscem kultywowania polskiej tradycji, pielęgnowania sztuki ludowej i jednocześnie doskonalenia umiejętności gospodarowania są koła gospodyń wiejskich. Na obszarze OF koła gospodyń wiejskich prowadziły działalność w¹:

- 1) Gminie Annapol:
  - KGW w Grabówce,
  - KGW w Sieciechowie Dużym,
  - KGW w Dąbrowie,
  - KGW w Kopcu,
  - KGW w Suchej Wólce,
  - KGW „Wymysłowiaczy” w Wymysłowie;
- 2) Gminie Dzierzkowice:
  - KGW Dzierzkowice-Zastawie „Zastawianki”,

¹ Źródło: <https://krkgw.arimr.gov.pl> [dostęp w dn. 01.07.2021 r.].

- KGW w Dzierzkowicach Woli „Gryczanki”,
  - KGW w Terpentynie;
- 3) Gminie Gościeradów:
- KGW w Mniszku,
  - KGW w Szczecynie,
  - KGW w Suchodołach,
  - KGW w Marynopolu,
  - KGW „Tatarczanki” w Salominie,
  - KGW „Wólczanki” w Wólce Gościeradowskiej,
  - KGW w Liśniku Dużym;
- 4) Gminie Kraśnik:
- KGW w Stróży,
  - KGW Sołectwa Lasy,
  - KGW Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Suchyni;
- 5) Gminie Trzydnik Duży:
- KGW w Woli Trzydnickiej,
  - KGW w Rzeczycy Księżej,
  - KGW w Łychowie Gościeradowskim,
  - KGW w Węglinie
  - KGW w Rzeczycy Ziemiańskiej,
  - KGW w Węglinku,
  - KGW w Łychowie Szlacheckim,
  - KGW „Przyjazna Wieś Olbięcín”,
  - KGW przy Stowarzyszeniu Przyjaciół Trzydnika Dużego,
  - KGW Liśniczanki w Liśniku Małym;
- 6) Gminie Urzędów:
- KGW w Popkowicach,
  - KGW w Zadworzu,
  - KGW w Mikołajówce,
  - KGW w Bęczynie,
  - KGW w Leszczynie;
- 7) Gminie Wilkołaz:
- KGW w Obrokach,
  - Stowarzyszenie KGW w Wólce Rudnickiej,
  - KGW w Wilkołazie Pierwszym;
- 8) Gminie Zakrzówek:
- KGW w Sulowie,
  - KGW w Rudniku Drugim,
  - KGW w Rudniku Pierwszym,
  - KGW w Studziankach,
  - KGW w Studziankach Kolonii,
  - KGW w Bystrzycy,
  - KGW w Rudkach,
  - KGW w Majdanie-Grabina.

3. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE

3.1. Wychowanie przedszkolne i szkolne

Sieć systemu oświaty i wychowania na terenie Obszaru Funkcjonalnego w analizowanym okresie tworzyły²:

- I. Przedszkola, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego w:
  - 1) Mieście Kraśnik:
    - Przedszkole Miejskie nr 1 Słoneczny Promyk w Kraśniku,
    - Przedszkole Miejskie nr 2 w Kraśniku,
    - Przedszkole Miejskie nr 4 w Kraśniku,
    - Przedszkole Miejskie nr 5 w Kraśniku,
    - Przedszkole Miejskie nr 6 w Kraśniku,
    - Przedszkole Miejskie nr 7 w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 w Kraśniku,
    - Integracyjne Przedszkole Miejskie nr 3 w Kraśniku;
  - 2) Gminie Annopol:
    - Przedszkole w Annopolu;
  - 3) Gminie Dzierzkowice:
    - Przedszkole w Terpentynie,
    - Punkt Przedszkolny w Dzierzkowicach-Woli;
  - 4) Gminie Gościeradów:
    - Publiczne Przedszkole w Gościeradowie,
    - Publiczne Przedszkole w Księżomierzy;
  - 5) Gminie Kraśnik:
    - Przedszkole w Stróży;
  - 6) Gminie Trzydnik Duży:
    - Przedszkole w Olbięcinie,
    - Przedszkole w Rzeczycy Ziemiańskiej,
    - Przedszkole w Woli Trzydnickiej;
  - 7) Gminie Urzędów:
    - Przedszkole Publiczne w Urzędowie;
  - 8) Gminie Wilkołaz:
    - Przedszkole Gminne w Wilkołazie;
  - 9) Gminie Zakrzówek:
    - Publiczne Przedszkole w Zakrzówku;
- II. Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe w:
  - 1) Mieście Kraśnik:
    - Zespół Placówek Oświatowych nr 1 w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa nr 3 im. Adama Mickiewicza w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa nr 5 im. Henryka Sienkiewicza w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II w Kraśniku,
    - Szkoła Podstawowa Specjalna w Kraśniku,
    - I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Kraśniku,
    - II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Reja w Kraśniku,

² Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, <https://rspo.gov.pl> [dostęp 01.07.2021 r.].

- III Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Kraśniku,
  - Szkoła Mistrzostwa Sportowego – Liceum Ogólnokształcące w Kraśniku,
  - Technikum nr 1 w Kraśniku,
  - Technikum nr 2 w Kraśniku,
  - Technikum nr 3 im. Juliusza Słowackiego w Kraśniku,
  - Branżowa Szkoła I Stopnia nr 1 w Kraśniku,
  - Branżowa Szkoła I Stopnia nr 2 im. Juliusza Słowackiego w Kraśniku,
  - Branżowa Szkoła II Stopnia w Kraśniku,
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych nr 1 w Kraśniku,
  - Szkoła Policealna nr 1 w Kraśniku,
  - Szkoła Policealna nr 2 w Kraśniku,
  - Centrum Kształcenia Zawodowego w Kraśniku,
  - Zespół Szkół Specjalnych im. Ks. Jana Twardowskiego w Kraśniku;
- 2) Gminie Annopol:
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ks. Józefa Poniatowskiego w Annopolu,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Kołsut w Grabówce,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrowie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Kosinie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Świeciechowie,
  - Liceum Ogólnokształcące w Annopolu,
  - Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Annopolu,
  - Technikum w Annopolu,
  - Branżowa Szkoła I Stopnia w Annopolu,
  - Branżowa Szkoła II Stopnia w Annopolu,
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Annopolu,
  - Szkoła Policealna w Annopolu;
- 3) Gminie Dzierzkowice:
- Zespół Placówek Oświatowych im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie,
  - Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie,
  - Filia Szkoły Podstawowej w Terpentynie;
- 4) Gminie Gościeradów:
- Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Gościeradowie,
  - Zespół Szkół im. Józef Twaroga w Księżomierzy,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janiny Wierzchowskiej w Liśniku Dużym,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Józefa Twaroga w Księżomierzy,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mniszku,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Gościeradowie,
  - Liceum Ogólnokształcące w Wólce Gościeradowskiej,
  - Zespół Szkół im. Władysława Stanisława Reymonta w Wólce Gościeradowskiej,
  - Technikum w Wólce Gościeradowskiej,
  - Branżowa Szkoła I Stopnia w Wólce Gościeradowskiej,
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Wólce Gościeradowskiej,
  - Szkoła Policealna w Wólce Gościeradowskiej;
- 5) Gminie Kraśnik:
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Zielińskiego w Stróży,
  - Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Słodkowie Trzecim,
  - Szkoła Podstawowa w Kowalinie;
- 6) Gminie Trzydnik Duży:
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Olbęcynie,
  - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rzeczycy Ziemiańskiej,

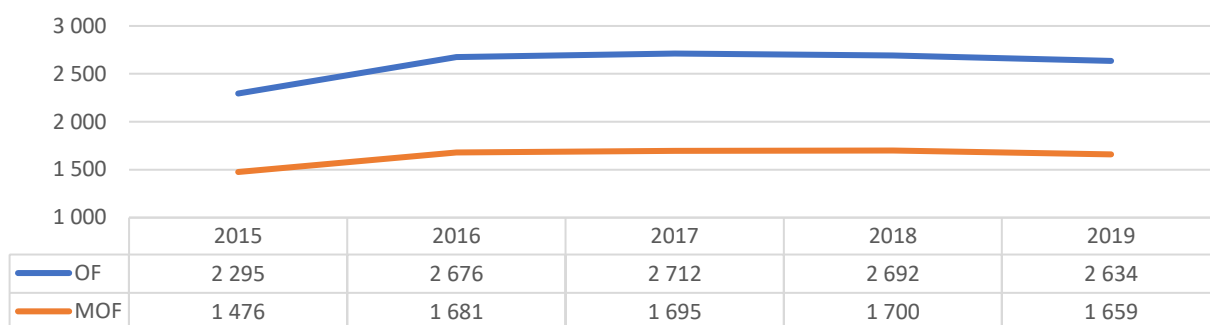
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Trzydnickiej,
  - Szkoła Podstawowa w Trzydniku Dużym,
  - Szkoła Podstawowa nr 1 w Olbięcinie,
  - Szkoła Podstawowa w Łychowie Gościeradowskim,
  - Szkoła Podstawowa w Rzeczycy Księżej,
  - Szkoła Podstawowa w Rzeczycy Ziemiańskiej,
  - Szkoła Podstawowa Specjalna w Olbięcinie,
  - Branżowa Szkoła Specjalna I Stopnia w Olbięcinie;
- 7) Gminie Urzędów:
- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły, Szkoła Podstawowa w Urzędowie,
  - Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły, Liceum Ogólnokształcące w Urzędowie,
  - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Moniakach,
  - Szkoła Podstawowa im. Leona Hempla w Skorzcycach,
  - Szkoła Podstawowa w Bobach-Kolonii,
  - Technikum w Urzędowie,
  - Branżowa Szkoła I Stopnia w Urzędowie,
  - Zespół Szkół – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Orłąt Lwowskich w Urzędowie,
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Urzędowie,
  - Szkoła Policealna w Urzędowie;
- 8) Gminie Wilkołaz:
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Rudniku Szlacheckim,
  - Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Wilkołazie,
  - Szkoła Podstawowa im. Wacława Rafalskiego w Ostrowie,
  - Szkoła Podstawowa w Marianówce;
- 9) Gminie Zakrzówek:
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Matejki w Majdanie-Grabinie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rudniku Drugim,
  - Publiczna Szkoła podstawowa im. Marii Konopnickiej w Sulowie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Studziankach,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Zakrzówku.

W oparciu o analizę danych na przestrzeni lat 2015–2019 można zauważyć, że łączna liczba uczniów w przedszkolach i szkołach na obszarze OF systematycznie rośnie (poza 2016 r., w którym nastąpił nieznaczny spadek liczby uczniów). W ostatnim roku analiza ilość uczniów wynosiła 4 126 osób (+ 21,5% w stosunku do 2015 r.) Jest to pozytywne zjawisko, w odniesieniu do ogólnopolskiego niżu demograficznego.

Liczba uczniów w poszczególnych jednostkach samorządu na terenie OF w latach 2015–2019 została przedstawiona na poniższych wykresach i w poniższych tabelach. W zestawieniu uwzględniono ogólną liczbę uczniów w przedszkolach oraz szkołach podstawowych prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego oraz samorządu powiatowego.

W analizowanym okresie liczba uczniów w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych i punktach przedszkolnych w JST na terenie OF wzrosła o 15%, a na terenie MOF – o 12%. W 2019 r. w przedszkolach z OF uczyło się 2 634 dzieci, a z terenu MOF – 1 659.

Wykres 35: Łączna liczba uczniów w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz punktach przedszkolnych na terenie OF i MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Najwięcej dzieci na terenie OF uczyło się w Mieście Kraśnik (w 2019 r. było ich 1 099, co stanowiło niemal 42% wszystkich dzieci z terenu OF). Liczba uczniów w przedszkolach w analizowanym okresie zmniejszyła się jedynie w Gminie Urzędów i Gminie Gościeradów. W największym stopniu liczba dzieci zwiększyła się w Gminie Wilkołaz – w 2019 r. było ich o niemal 41% więcej niż w 2015 r.

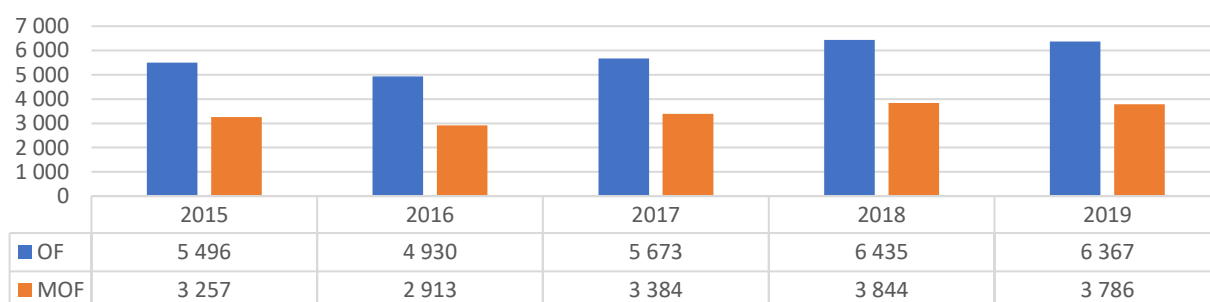
Tabela 9: Liczba uczniów w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz punktach przedszkolnych w poszczególnych JST na terenie OF

	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana
M. Kraśnik	966	1 091	1 098	1 101	1 099	13,8%
Annopol	187	239	232	244	243	29,9%
Urzędów	243	262	258	247	237	-2,5%
Gościeradów	204	243	236	231	202	-1,0%
Wilkołaz	143	197	198	193	201	40,6%
Zakrzówek	142	154	192	175	180	26,8%
Dzierzkowice	128	160	165	184	169	32,0%
Kraśnik	139	168	174	168	154	10,8%
Trzydnik Duży	143	162	159	149	149	4,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie liczba uczniów szkół podstawowych na terenie OF i MOF ulegała niewielkim wahaniom, ale ostatecznie w 2019 r. wyniosła odpowiednio 6 367 i 3 786 – czyli o 15,8% i 16,2% więcej, niż w 2015 r.

Wykres 36: Łączna liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie OF i MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W każdej z gmin należących do Obszaru Funkcjonalnego odnotowano wzrost liczby uczniów w analizowanym okresie. Największy wzrost uczniów zauważalny jest w Gminie Dzierzkowice - w 2019 r. w szkołach podstawowych uczyło się tam o niemal 23% więcej uczniów niż w 2015 r. Najwięcej uczniów uczęszcza do szkół w Mieście Kraśnik – łączna liczba uczniów szkół podstawowych w 2019 r. wyniosła tam 2 458 i stanowiła 39% wszystkich uczniów z OF.

Tabela 10: Liczba uczniów w szkołach podstawowych w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana
M. Kraśnik	2 109	1 882	2 164	2 493	2 458	16,5%
Annopol	554	512	592	652	641	15,7%
Urzędów	498	449	538	588	571	14,7%
Gościeradów	455	408	463	529	540	18,7%
Wilkołaz	446	396	453	508	504	13,0%
Trzydnik Duży	403	356	401	458	450	11,7%
Zakrzówek	381	345	380	444	446	17,1%
Kraśnik	353	320	369	408	393	11,3%
Dzierzkowice	297	262	313	355	364	22,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

4. INFRASTRUKTURA

4.1. Drogi i transport

Dostępność komunikacyjna i transportowa jest jednym z kluczowych elementów wpływających na rozwój danego obszaru, stanowiącym o jego potencjale ekonomicznym.

Podstawowy układ komunikacji OF tworzą:

- 1) dwie drogi krajowe: DK 19 i DK 74 o łącznej długości 65,379 km;
- 2) drogi wojewódzkie o łącznej długości 77,432 km, w tym:
  - DW 824,
  - DW 854,
  - DW 755,
  - DW 855,
  - DW 842,
  - DW 833,
  - DW 759;
- 3) oraz drogi powiatowe i gminne.

Przez teren poszczególnych gmin wchodzących w skład OF przebiegają następujące drogi powiatowe:

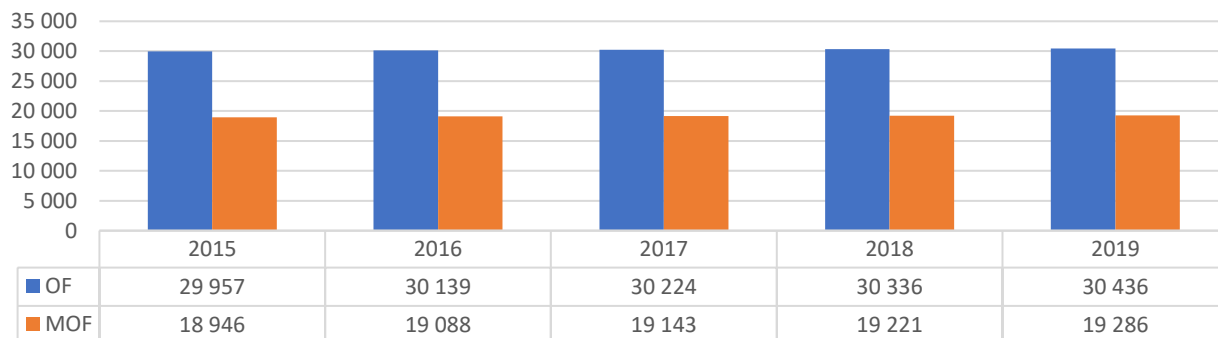
- 1) Gmina Annapol: Z2644L, G2701L, L2710L, L2709L, Z2711L, Z2713L, L2708L, Z2707L, o łącznej długości 33,576 km (w tym 31,123 km dróg utwardzonych);
- 2) Gmina Dzierzkowice: Z2639L, L2640L, Z2702L, G2701L, Z2703L, o łącznej długości 29,813 km (w tym 27,919 km dróg utwardzonych);
- 3) Gmina Gościeradów: Z2644L, G2701L, L2706L, L2705L, Z2711L, L2712L, Z2716L, Z2714L, L2715L, Z2713L, L2708L, o łącznej długości 56,768 km (w tym 48,968 km dróg utwardzonych);
- 4) Gmina Kraśnik: Z2702L, L2704L, Z2722L, L2723L, L2721L, Z2717L, Z2735L, Z2736L, Z2737L, L2720L, o łącznej długości 34,581 km (w tym 24,076 km dróg utwardzonych);
- 5) Gmina Trzydnik Duży: Z2716L, L2715L, L2719L, Z2718L, Z2717L, L2720L, o łącznej długości 38,683 km (w tym 38,683 km dróg utwardzonych);
- 6) Gmina Urzędów: Z2637L, L2640L, L2700L, G2701L, Z2622L, Z2631L, Z2249L, Z2250L, Z2722L, o łącznej długości 45,692 km, (w tym 44,582 km dróg utwardzonych);
- 7) Gmina Wilkołaz: Z2247L, Z2251L, L2724L, G2701L, L2723L, Z2292L, G2726L, L2725L, L2728L, o łącznej długości 33,035 km (w tym 29,521 km dróg utwardzonych);
- 8) Gmina Zakrzówek: G2726L, G22289L, L2293L, Z2294L, L2727L, Z2735L, L2728L, L2729L, Z2731L, Z2732L, Z2734L, Z2305L, Z2733L.

Przez teren OF przebiega linia kolejowa nr 68 łącząca stację Lublin ze stacją Przeworsk. W granicach powiatu kraśnickiego jest to linia jednotorowa, niezelektryfikowana. Stacje i przystanki położone wzdłuż linii 68 i znajdujące się na obszarze powiatu to: Leśniczówka, Wilkołaz Wieś, Wilkołaz, Pułankowice, Kraśnik, Sulów, Szastarka, Polichna Kraśnicka, Rzeczycza Kolonia, Rzeczycza, Potok Kraśnicki. Zarządcą linii jest PKP PLK SA.

4.2. Zasoby mieszkaniowe

Od 2015 r. liczba mieszkań na terenie OF i MOF systematycznie wzrastała. W 2019 r. na obszarze OF znajdowało się 30 436 mieszkań (o 1,6% więcej niż w 2015 r.), a na terenie MOF – 19 286 (o 1,8% więcej niż w 2015 r.).

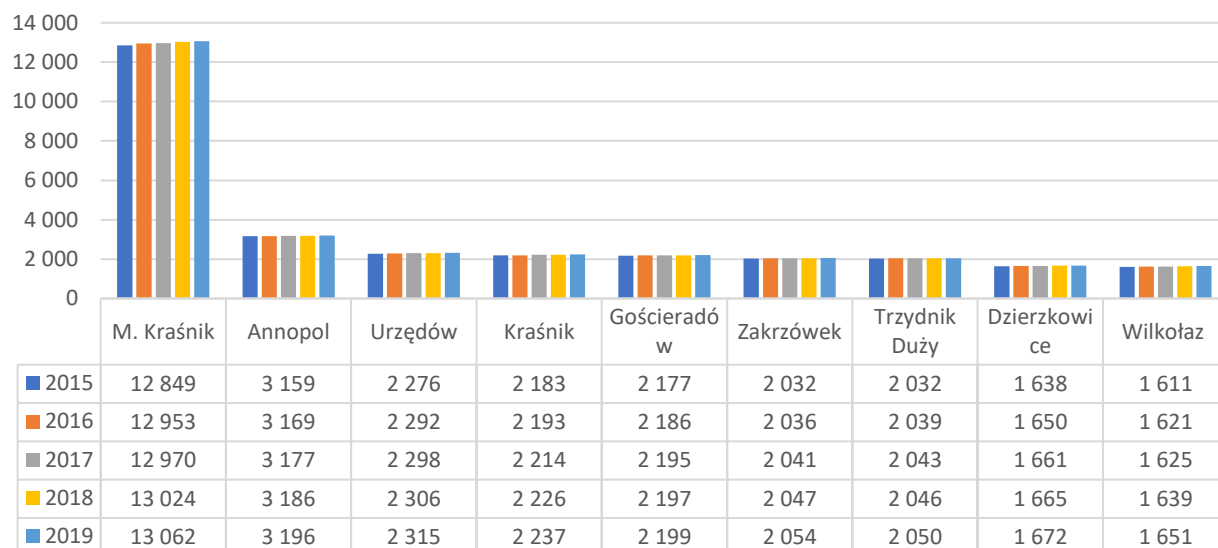
Wykres 37: Zasoby mieszkaniowe na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

We wszystkich JST należących do OF liczba mieszkań znajdujących się w zasobach mieszkaniowych wzrosła. Najwięcej mieszkań znajduje się na terenie Miasta Kraśnik, a następnymi Gminy Annapol. Najmniej z kolei – na terenie Gminy Wilkołaz oraz Gminy Dzierzkowice.

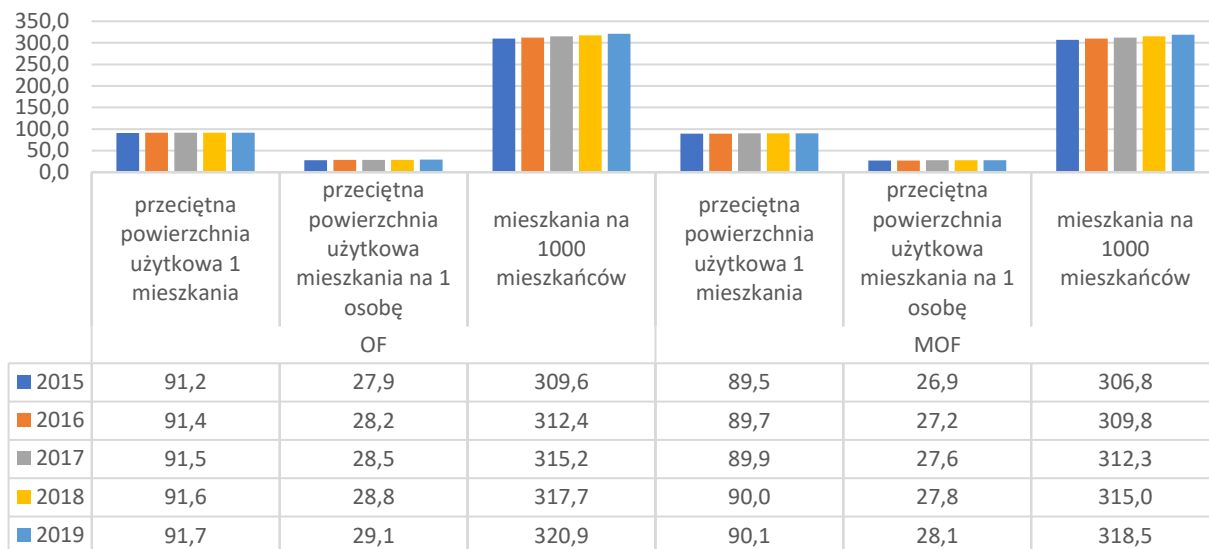
Wykres 38: Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Na terenie OF i MOF w analizowanym okresie poprawie uległy wartości wszystkich wskaźników mieszkaniowych: wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę oraz liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

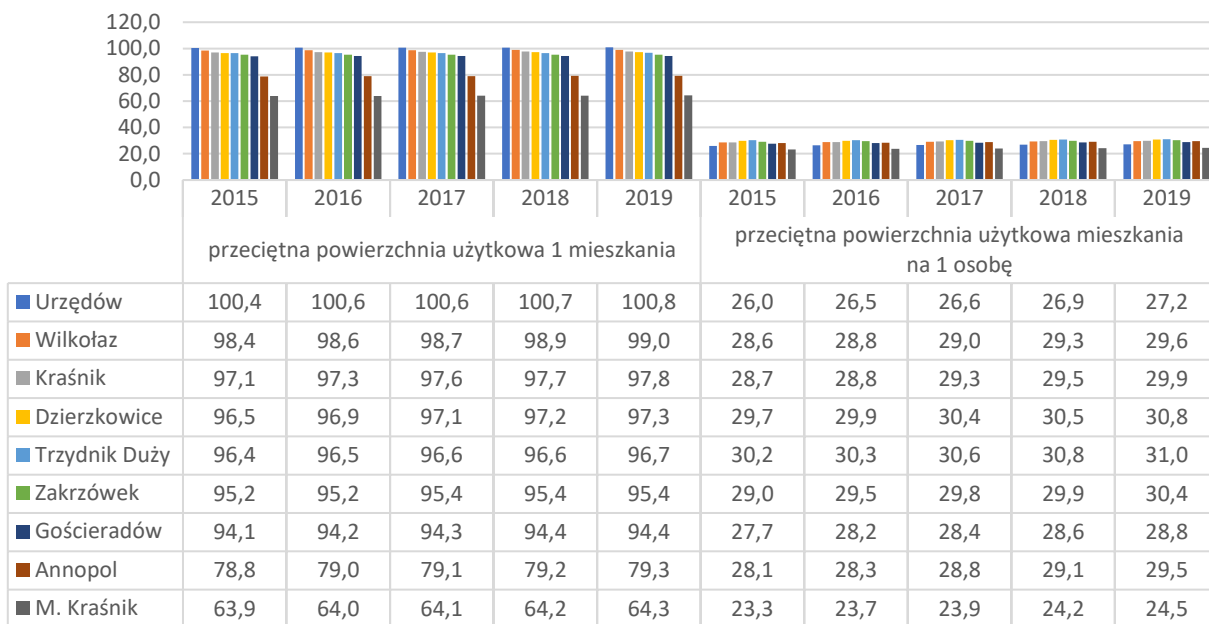
Wykres 39: Zasoby mieszkaniowe na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019 – wskaźniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

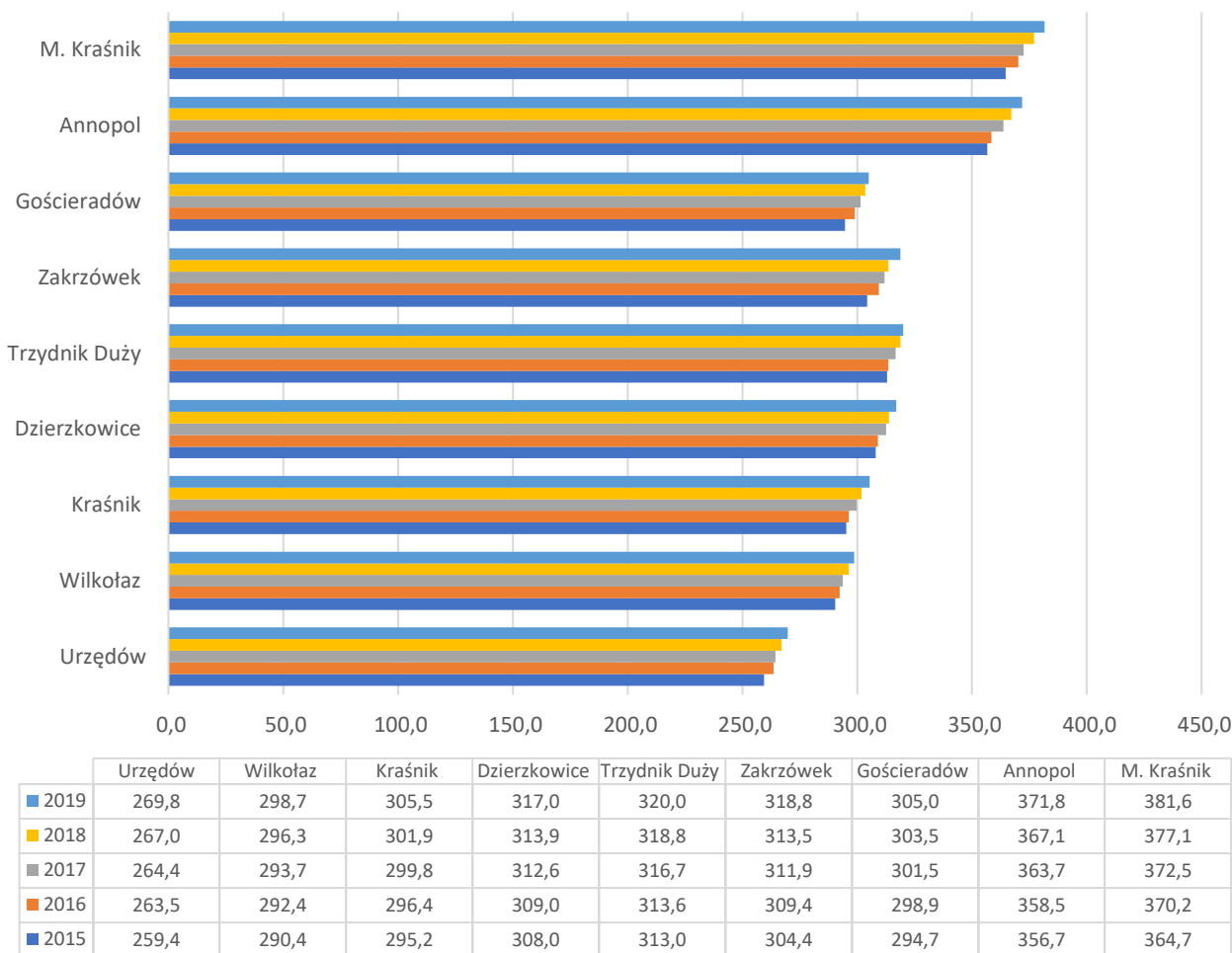
W każdej z gmin należącej do OF wartość wskaźnika liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę – wzrosły.

Wykres 40: Zasoby mieszkaniowe na obszarze poszczególnych JST wchodzących w skład OF w latach 2015–2019 – wskaźniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

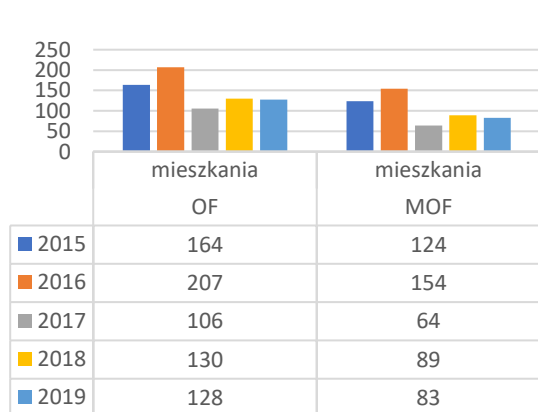
Wykres 41: Mieszkania na 1 000 mieszkańców w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

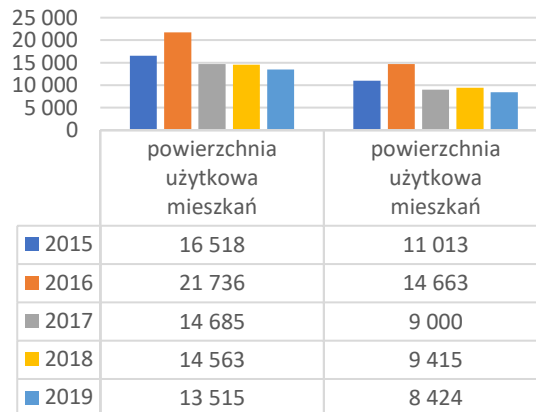
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2019 r. na terenie OF oddano do użytkowania 128 mieszkań i była to najniższa wartość od 2015 r. Na terenie MOF do użytkowania oddano wówczas 83 mieszkania. Łączna powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań na terenie OF wyniosła 13 515 m², a na terenie MOF – 8 424 m². To również były najniższe wartości wskaźników w całym analizowanym okresie.

Wykres 42: Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019

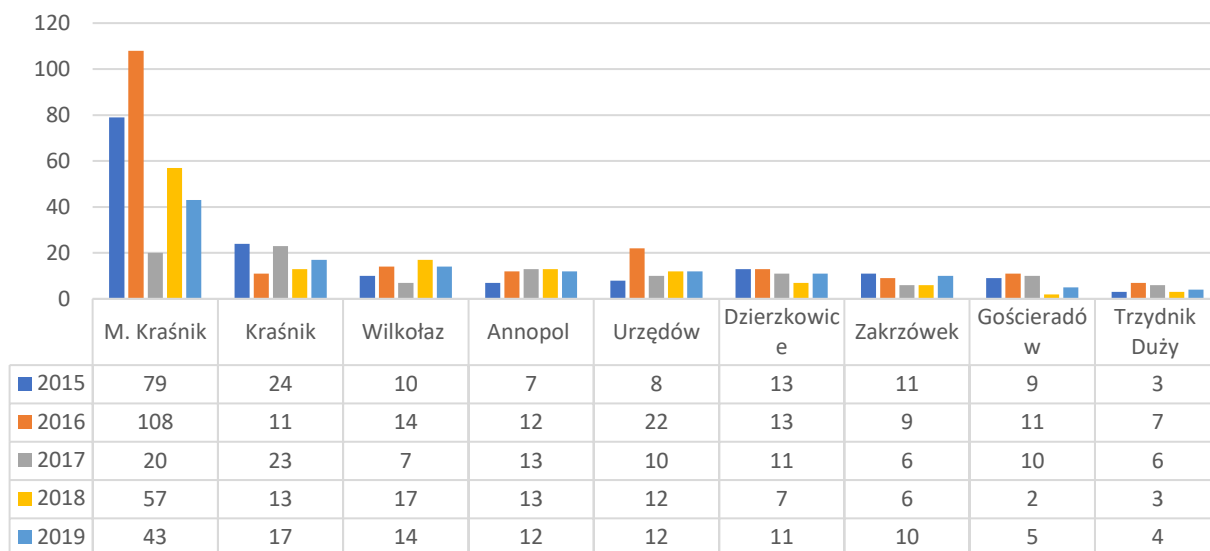
Wykres 43: Powierzchnia użytkowa mieszkań (m²) oddanych do użytkowania na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2019 r. najmniej nowych mieszkań oddano w Mieście Kraśnik i Gminie Kraśnik. We wszystkich JST należących do OF liczba mieszkań dodawanych do użytkowania każdego roku wahała się.

Wykres 44: Mieszkania oddane do użytkowania w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

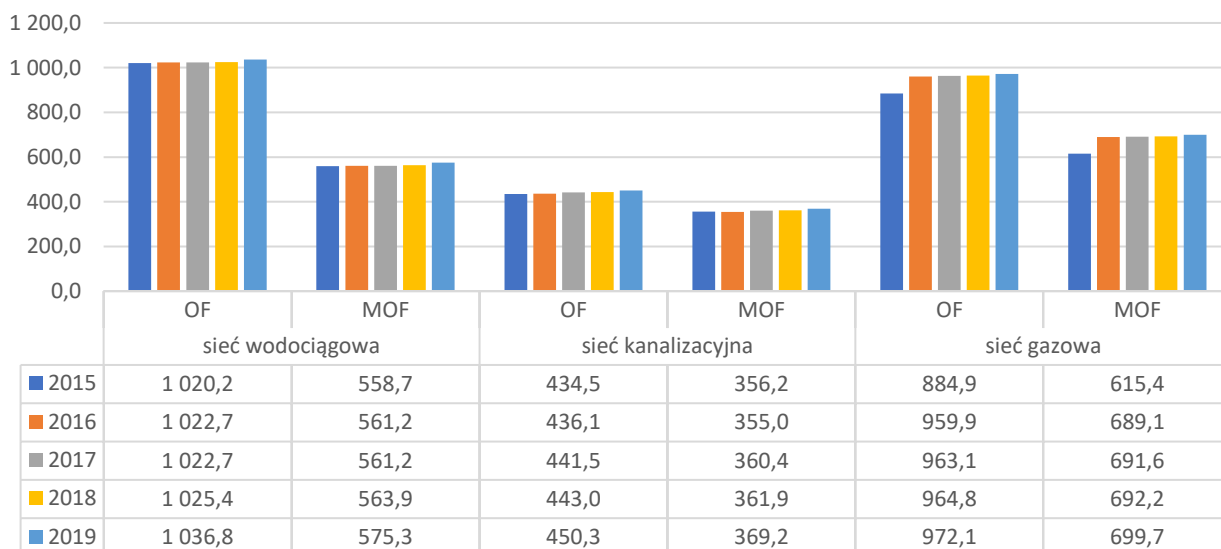

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

4.3. Infrastruktura sieciowa

Od 2015 r. średnia długość sieci rozdzielczej (w tym wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej) w przeliczeniu na 100 km² na terenie OF i MOF wzrastała – w 2019 r. sieć wodociągowa na terenie OF miała 1 036,8 km (MOF: 575,3 km), sieć kanalizacyjna – 450,3 km (MOF: 369,2 km), a sieć gazowa 972,1 km (MOF: 699,7 km).

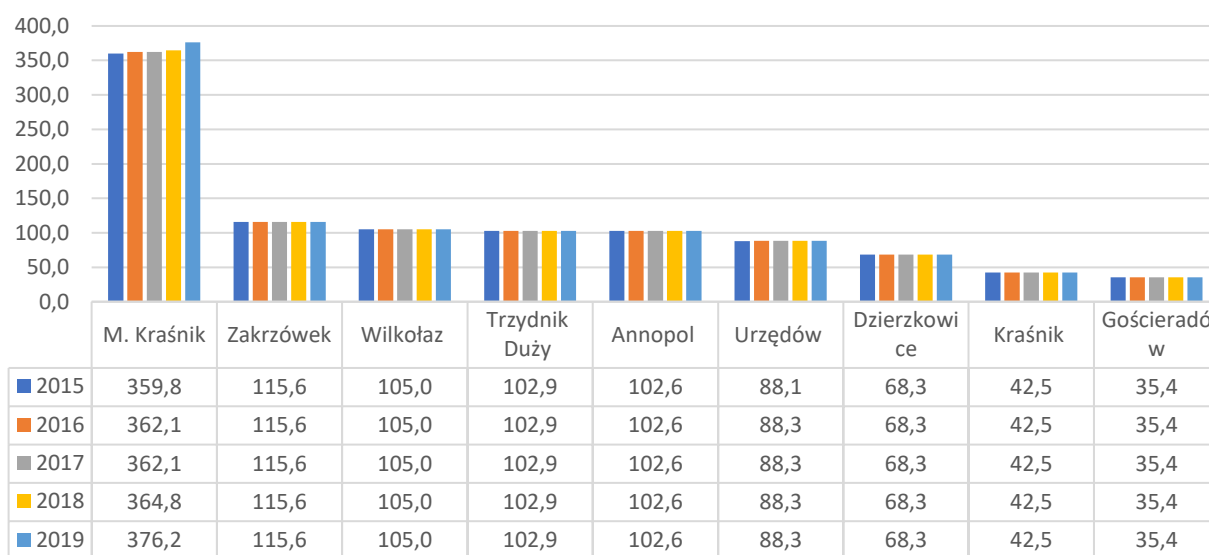
Wykres 45: Średnia długość sieci rozdzielczej na 100 km² na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019 (w km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie zmiany w długości sieci rozdzielczej wodociągowej zaszły jedynie na terenie Miasta Kraśnik, gdzie długość ta wzrosła z 359,8 km do 376,2 km.

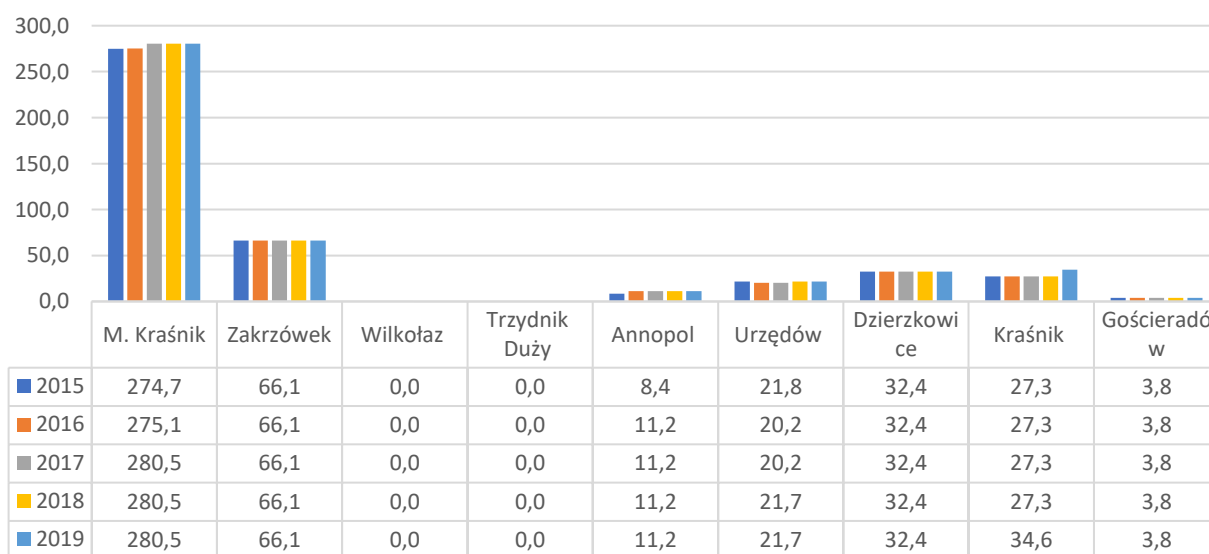
Wykres 46: Długość sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W przypadku sieci kanalizacyjnej jej długość na 100 km² zwiększyła się jedynie w przypadku Miasta Kraśnik, Gminy Annapol oraz Gminy Kraśnik. W Gminie Urzędów długość tej sieci nieznacznie się zmniejszyła. Natomiast Gminy Wilkołaz oraz Trzydnik Duży nie są skanalizowane w ogóle.

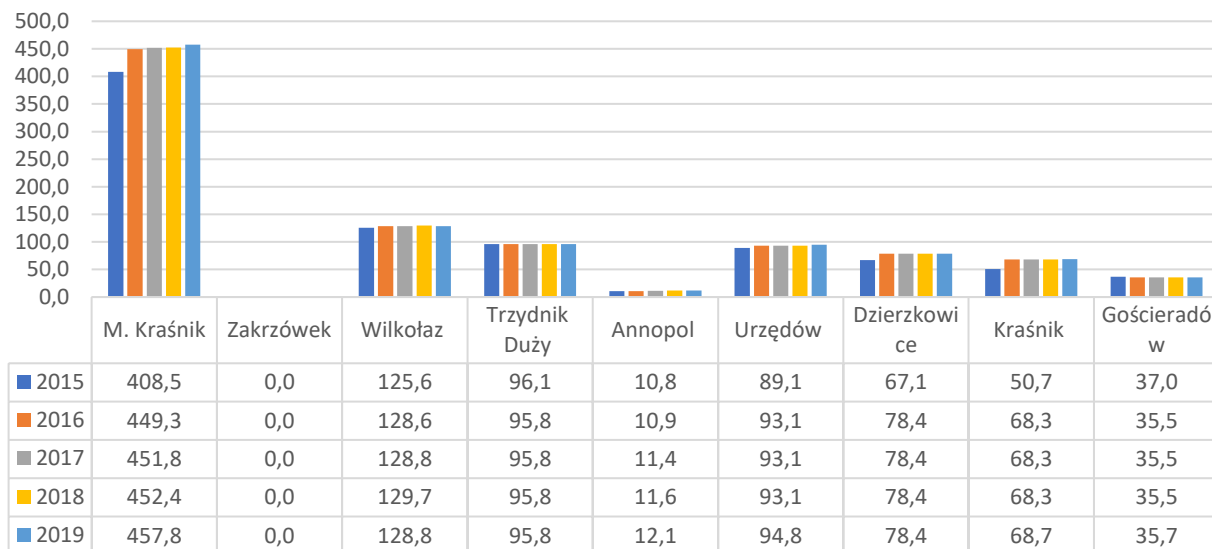
Wykres 47: Długość sieci rozdzielczej kanalizacyjnej na 100 km² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Na terenie OF sieć gazowa występuje we wszystkich JST za wyjątkiem Gminy Zakrzówek. Długość rozdzielczej sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² zwiększyła się w latach 2015–2019 w Mieście Kraśnik, Gminie Wilkołaz, Gminie Annapol, Gminie Urzędów, Gminie Dzierzkowice oraz Gminie Kraśnik. W Gminie Gościeradów oraz Trzydnik Duży długość sieci zmniejszyła się.

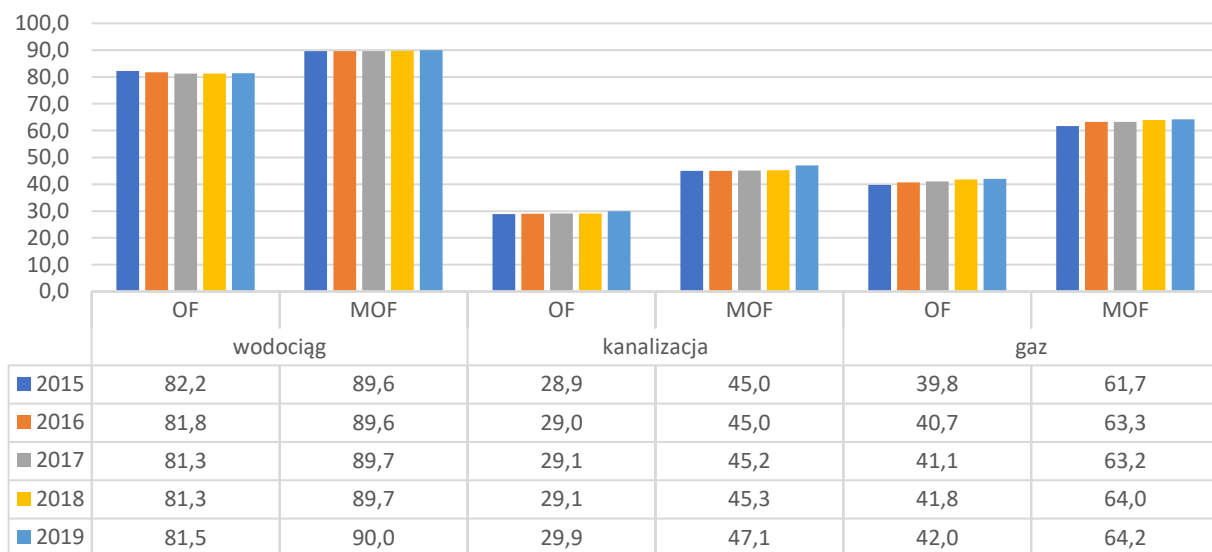
Wykres 48: Długość sieci rozdzielczej gazowej na 100 km² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

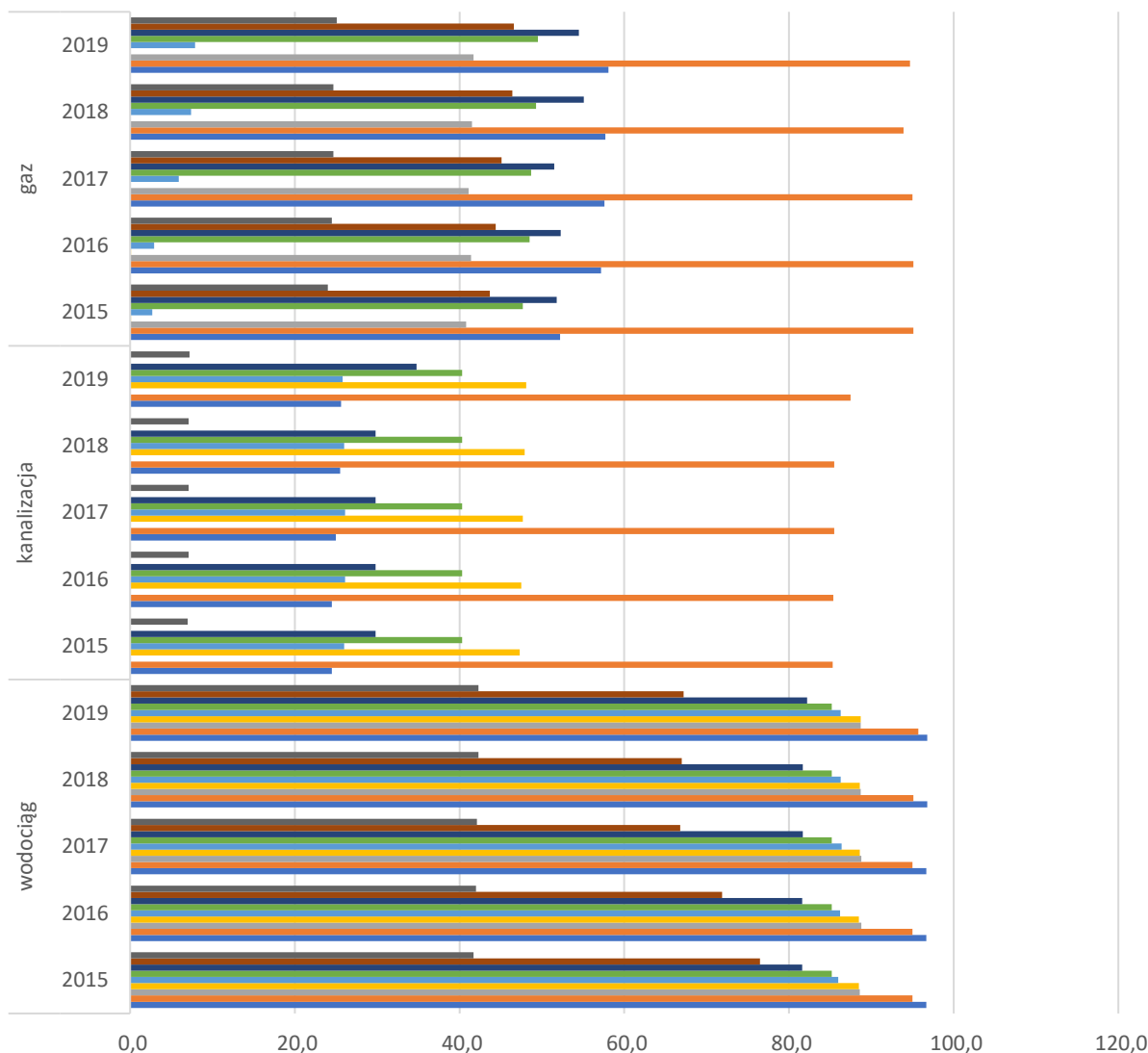
Podsumowując, na terenie OF do sieci wodociągowej w ostatnim roku analizy dostęp miało 81,5% ogólnej liczby ludności, do sieci kanalizacyjnej – średnio 29,9%, a do sieci gazowe – 42%. W przypadku MOF wartości te wyniosły odpowiednio: 90%, 47,1% oraz 64,2%.

Wykres 49: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności na terenie OF i MOF w latach 2015–2019 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 50: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w %)

	wodociąg					kanalizacja					gaz				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
■ Gościeradów	41,7	42,0	42,1	42,3	42,3	7,0	7,1	7,1	7,1	7,2	24,0	24,5	24,7	24,7	25,1
■ Wilkołaz	76,5	71,9	66,8	67,0	67,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	43,7	44,4	45,1	46,4	46,6
■ Kraśnik	81,6	81,6	81,7	81,7	82,2	29,8	29,8	29,8	29,8	34,8	51,8	52,3	51,5	55,1	54,5
■ Dzierzkowice	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	40,3	40,3	40,3	40,3	40,3	47,7	48,5	48,7	49,3	49,5
■ Annapol	86,0	86,2	86,4	86,3	86,3	26,0	26,1	26,1	26,0	25,8	2,7	2,9	5,9	7,4	7,9
■ Zakrzówek	88,5	88,5	88,6	88,6	88,7	47,3	47,5	47,7	47,9	48,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
■ Trzydnik Duży	88,6	88,8	88,8	88,7	88,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,8	41,4	41,1	41,5	41,7
■ M. Kraśnik	95,0	95,0	95,0	95,1	95,7	85,3	85,4	85,5	85,5	87,5	95,1	95,1	95,0	93,9	94,7
■ Urzędów	96,7	96,7	96,7	96,8	96,8	24,5	24,5	25,0	25,5	25,6	52,2	57,2	57,6	57,7	58,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Jeśli chodzi o oczyszczanie ścieków, to na terenie OF funkcjonują oczyszczalnie ścieków w: Mieście Kraśnik, Gminie Gościeradów (dwie oczyszczalnie), Gminie Annapol, Gminie Urzędów, Gminie Wilkołaz, Gminie Zakrzówek oraz Gminie Dzierzkowice.

5. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

5.1. Sektor rolniczy

Na terenie OF obszary wykorzystywane rolniczo stanowią niemal 74% powierzchni ogółem. Z Powszechnego Spisu Rolnego³ przeprowadzonego w 2010 r. (najnowsze dostępne dane) wynika, że na terenie OF istniało 13 209 gospodarstw domowych, z czego ponad 93% utrzymywało się z działalności rolniczej.

Tabela 11: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł

	Urzędów	Annopol	Gościeradów	Kraśnik	Trzydnik Duży	Zakrzówek	Dzierzkowice	Wilkołaz	M. Kraśnik	SUMA OF
ogółem	1 824	1 713	1 633	1 622	1 447	1 438	1 383	1 287	862	13 209
z dochodem z działalności rolniczej	1 802	1 562	1 442	1 438	1 410	1 425	1 305	1 238	665	12 287
z dochodem z emerytury i renty	502	545	592	519	462	551	382	354	332	4 239
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	309	334	211	104	204	267	155	187	104	1 875
z dochodem z pracy najemnej	711	771	715	945	501	590	662	626	332	5 853
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	61	147	144	97	335	115	76	142	29	1 146
bez dochodów z działalności rolniczej	22	151	191	183	37	13	78	48	197	920
bez dochodów z emerytury i renty	1 323	1 168	1 040	1 103	985	887	1 001	933	530	8 970
bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	1 516	1 379	1 421	1 518	1 243	1 170	1 228	1 100	758	11 333
bez dochodów z pracy najemnej	1 114	942	918	677	946	847	721	660	530	7 355
bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	1 763	1 566	1 489	1 525	1 112	1 322	1 307	1 145	833	12 062

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Uprawą roślin zajmowało się 9 381 gospodarstw rolnych. W każdej z gmin wchodzących w skład OF wśród upraw dominowały zboża (8 700 gospodarstw) oraz ziemniaki (4 055 gospodarstw). Najrzadziej uprawiane były warzywa gruntowe i rośliny strączkowe.

³ Powszechnym Spisem Rolnym 2010 zostały objęte gospodarstwa rolne osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej. Ogółem w Powszechnym Spisie Rolnym 2010 badaniem objętych zostało ok. 1,8 mln podmiotów.

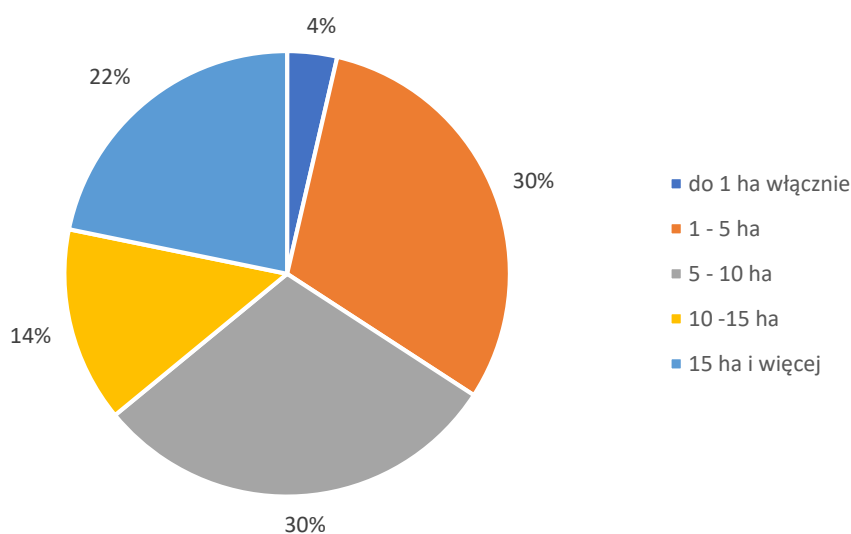
Tabela 12: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów

	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Annopol	Wilkołaz	Gościeradów	Urzędów	Kraśnik	Dzierzkowice	M. Kraśnik	SUMA OF
ogółem	1 267	1 224	1 207	1 120	1 119	1 079	1 058	907	400	9 381
zboża razem	1 194	1 148	1 124	1 057	1 059	989	947	822	360	8 700
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1 180	1 100	1 107	1 049	1 008	942	886	797	349	8 418
ziemniaki	660	513	529	566	480	419	421	335	132	4 055
uprawy przemysłowe	147	250	121	176	145	99	59	64	29	1 090
buraki cukrowe	102	102	48	127	37	79	35	33	18	581
rzepak i rzepik razem	57	149	9	63	51	25	30	15	11	410
strączkowe jadalne na ziarno razem	11	5	22	5	8	4	6	8	4	73
warzywa gruntowe	26	25	61	29	71	30	32	27	14	315

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych, gospodarstwa o powierzchni od 1 do 10 ha stanowiły łącznie 60% powierzchni wszystkich gospodarstw. Dużym odsetkiem cechowały się również gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha – według stanu na 2010 r. stanowiły 22% powierzchni wszystkich gospodarstw.

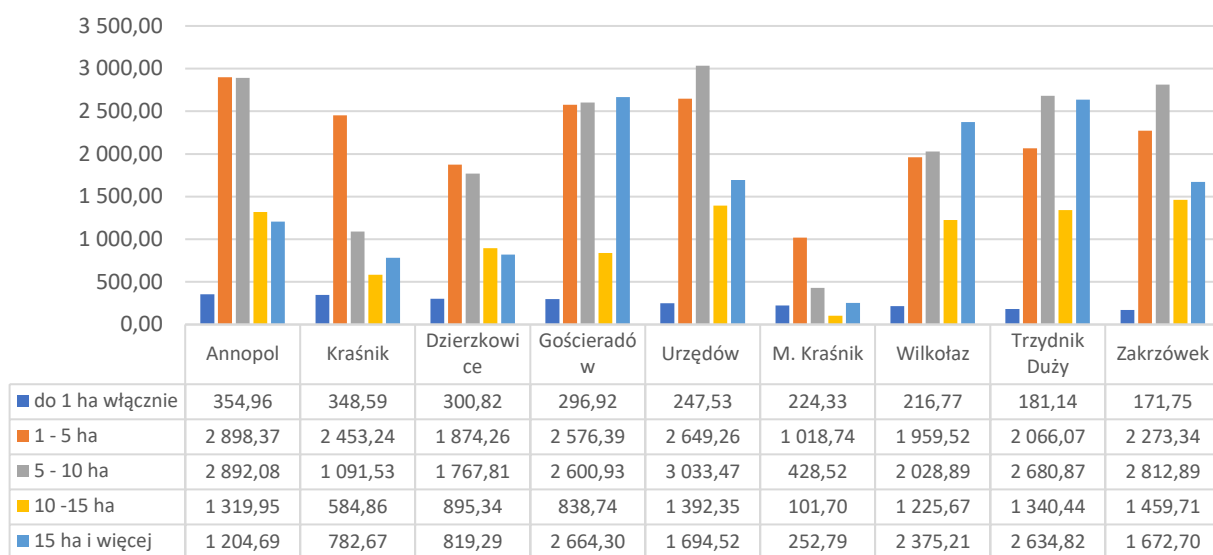
Wykres 51: Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych (ha) na obszarze OF w 2010 r.

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Największą łączną powierzchnią gospodarstw rolnych spośród wszystkich JST należących do OF cechowała się Gmina Urzędów – powierzchnia gospodarstw w gminie stanowiła 14% wszystkich gospodarstw z terenu OF. Najmniejszą powierzchnię gospodarstw rolnych posiadało Miasto Kraśnik – stanowiły one jedynie 3% wszystkich gospodarstw.

Wykres 52: Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych (ha) w poszczególnych JST OF w 2010 r.

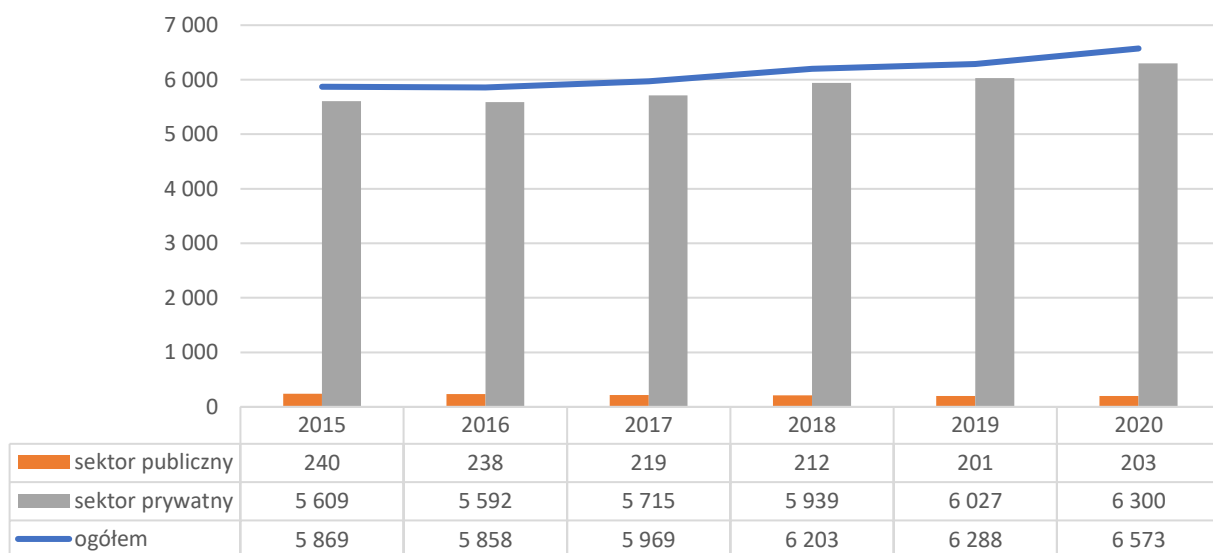

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

5.2.Sektor przedsiębiorstw

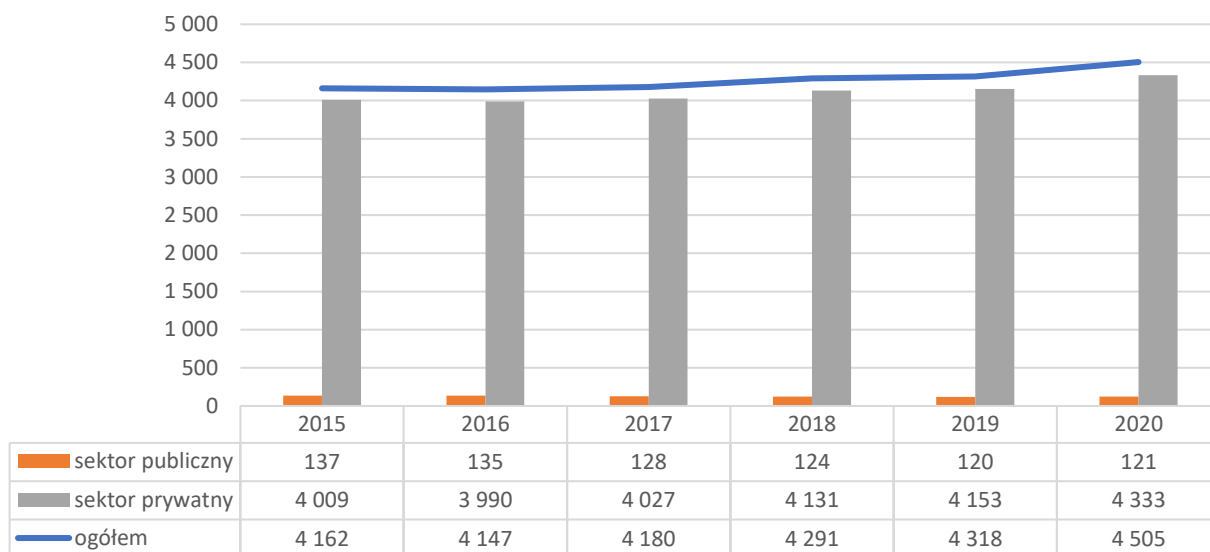
W latach 2015–2020 liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie OF wzrosła z poziomu 5 869 do 6 573, wykazując tym samym tempo wzrostu na poziomie 12%. Biorąc pod uwagę strukturę własności zdecydowanie dominowały przedsiębiorstwa z sektora prywatnego – w 2020 r. stanowiły 96% ogółu przedsiębiorstw. Na terenie MOF liczba przedsiębiorstw również wzrosła – w tym przypadku tempo wzrostu wyniosło 8%. W strukturze przedsiębiorstw również dominowały te z sektora prywatnego.

Wykres 53: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

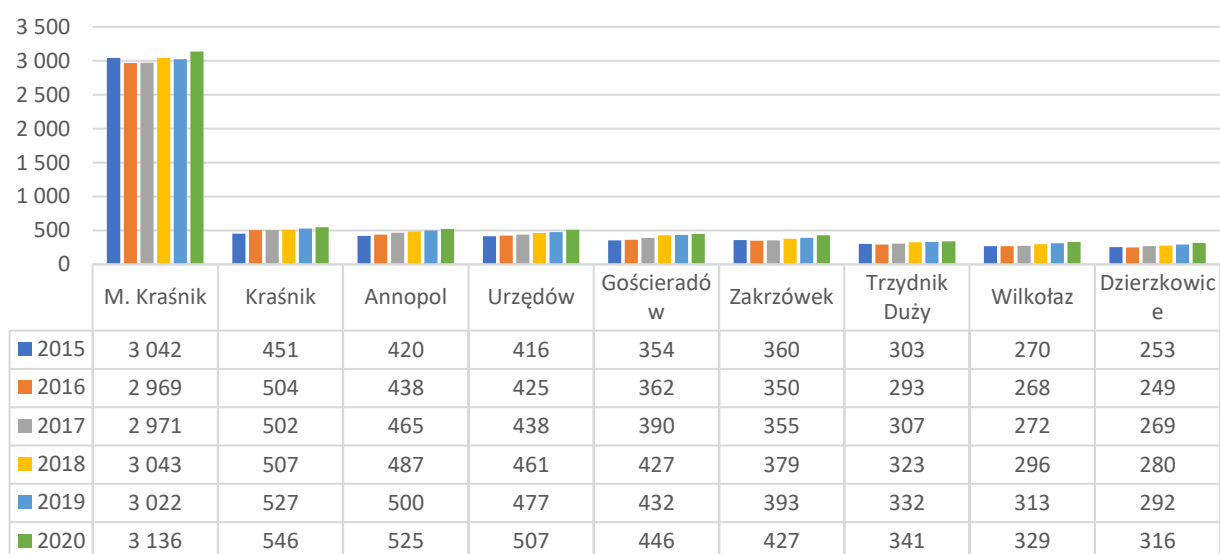
Wykres 54: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

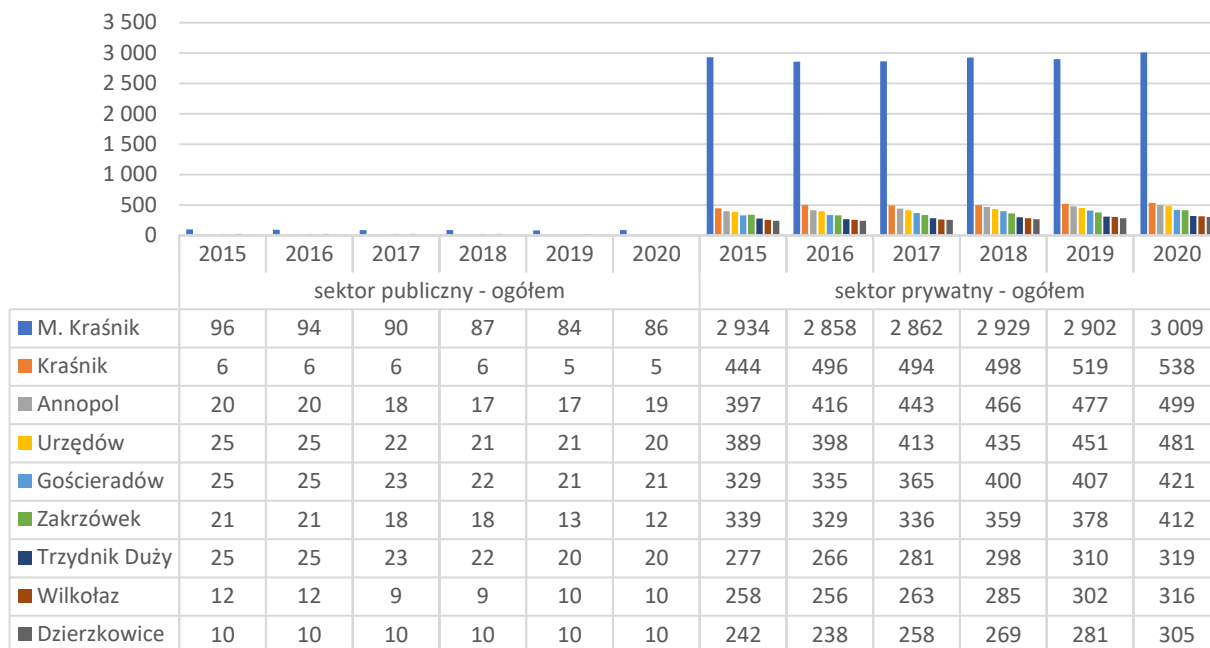
Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było na terenie Miasta Kraśnik (w 2020 r. stanowiły one 48% wszystkich przedsiębiorstw z terenu OF). We wszystkich JST należących do OF w analizowanym okresie liczba podmiotów gospodarczych wzrastała.

Wykres 55: Podmioty gospodarki narodowej ogółem wpisane do rejestru REGON w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

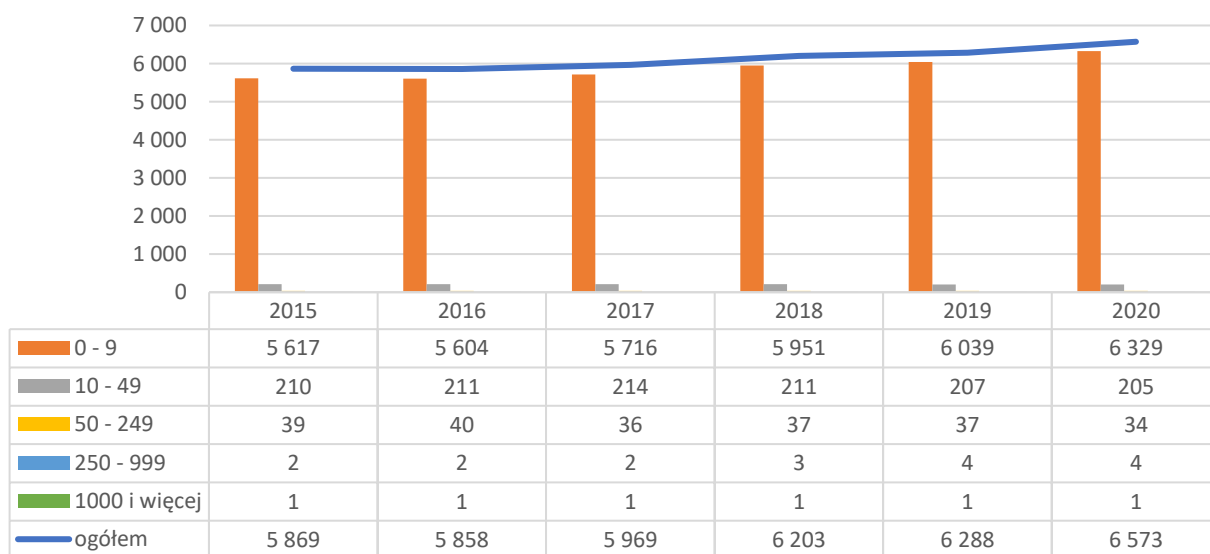
Wykres 56: Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności wpisane do rejestru REGON w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

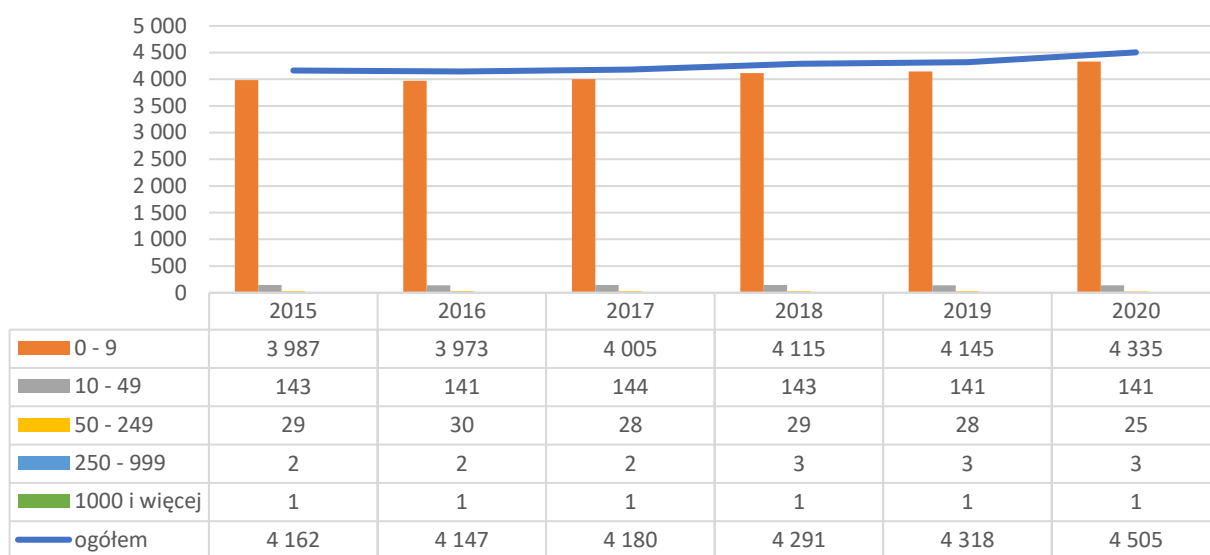
Analiza struktury sektora przedsiębiorstw pod względem klas wielkości pokazuje, że dominującą grupą przedsiębiorstw w latach 2015–2020 zarówno na terenie OF jak i MOF były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które w 2020 r. stanowiły odpowiednio 96,3% oraz 96,2% wszystkich przedsiębiorstw. Należy przy tym zauważyć, że ich liczba z roku na rok wzrastała. Drugą grupą pod względem liczebności w strukturze przedsiębiorstw wg klas wielkości były przedsiębiorstwa małe. W całym Obszarze Funkcjonalnym i MOF znajduje się tylko jeden podmiot zatrudniający powyżej 1 000 pracowników.

Wykres 57: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości na obszarze OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 58: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości na obszarze MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Każda z gmin OF zwiększyła ilość podmiotów gospodarczych ogółem oraz ilość mikroprzedsiębiorstw. W poniższej tabeli zaprezentowano zmiany liczby podmiotów gospodarczych wg wielkości zatrudnienia w każdej JST z OF.

Tabela 13: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

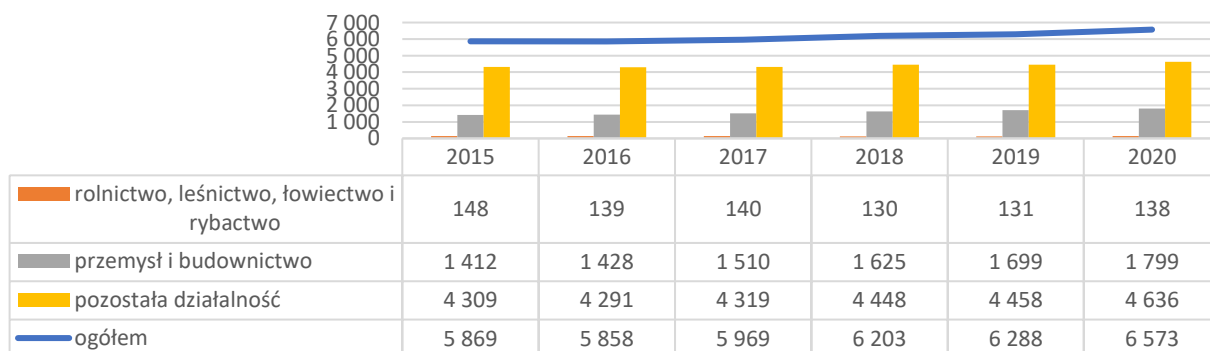
		M. Kraśnik	Kraśnik	Annopol	Urzędów	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkolaz	Dzierzkowice
ogółem	2015	3 042	451	420	416	354	360	303	270	253
	2016	2 969	504	438	425	362	350	293	268	249
	2017	2 971	502	465	438	390	355	307	272	269
	2018	3 043	507	487	461	427	379	323	296	280
	2019	3 022	527	500	477	432	393	332	313	292
	2020	3 136	546	525	507	446	427	341	329	316
	zmiana	3,1%	21,1%	25,0%	21,9%	26,0%	18,6%	12,5%	21,9%	24,9%
0-9	2015	2 903	442	398	395	338	346	289	259	247
	2016	2 831	494	414	404	346	336	279	256	244
	2017	2 842	484	443	415	372	342	293	261	264
	2018	2 912	490	466	439	410	366	309	285	274
	2019	2 894	511	476	455	415	381	320	302	285
	2020	3 009	531	503	486	431	413	329	318	309
	zmiana	3,7%	20,1%	26,4%	23,0%	27,5%	19,4%	13,8%	22,8%	25,1%
10-49	2015	112	8	18	18	13	13	13	10	5
	2016	110	9	20	18	13	13	13	11	4
	2017	103	17	20	20	15	12	13	10	4
	2018	103	16	19	19	14	12	13	10	5
	2019	101	15	21	19	13	11	11	10	6

		M. Krasnik	Krasnik	Annopol	Urzędów	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkołaz	Dzierzkowice
	2020	103	14	19	18	11	13	11	10	6
	zmiana	-8,0%	75,0%	5,6%	0,0%	-15,4%	0,0%	-15,4%	0,0%	20,0%
50–249	2015	24	1	4	3	3	1	1	1	1
	2016	25	1	4	3	3	1	1	1	1
	2017	23	1	2	3	3	1	1	1	1
	2018	24	1	2	3	3	1	1	1	1
	2019	23	1	3	3	3	1	1	1	1
	2020	20	1	3	3	3	1	1	1	1
	zmiana	-16,7%	0,0%	-25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
250–999	2015	2	0	0	0	0	0	0	0	0
	2016	2	0	0	0	0	0	0	0	0
	2017	2	0	0	0	0	0	0	0	0
	2018	3	0	0	0	0	0	0	0	0
	2019	3	0	0	0	1	0	0	0	0
	2020	3	0	0	0	1	0	0	0	0
	zmiana	50,0%	-	-	-	-	-	-	-	-
1 000 i więcej	2015	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	2016	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	2017	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	2018	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	2019	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	2020	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	zmiana	0,0%	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

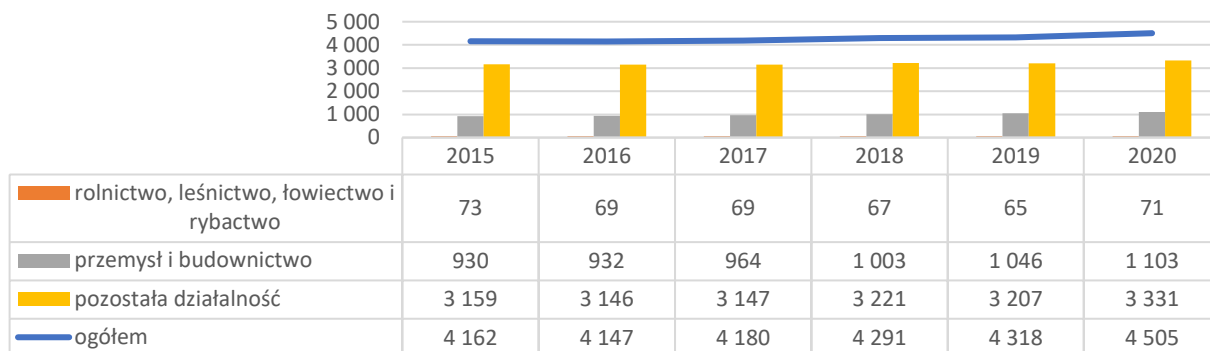
Struktura branż gospodarki na terenie OF i MOF wykazuje dominację firm prowadzących działalność inną niż rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo. Spośród 6 573 przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie OF w 2020 r. tylko 138 firm zajmowało się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem bądź rybactwem, a ich liczba w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 10. Na terenie MOF w grupach rodzajów działalności również dominowała pozostała działalność – podmioty gospodarcze z tej grupy stanowiły w 2020 r. 74% wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw.

Wykres 59: Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze OF w latach 2015–2020

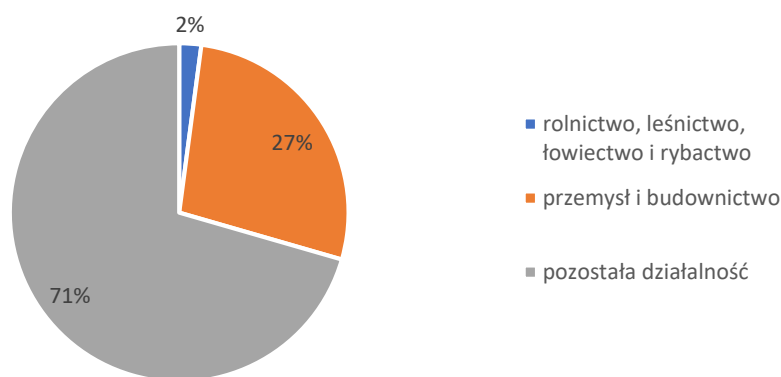
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 60: Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 61: Struktura podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze OF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 14: Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

		M. Kraśnik	Kraśnik	Annopol	Urzędów	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkolaz	Dzierżkowice
2015	ogółem	3 042	451	420	416	354	360	303	270	253
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30	8	11	15	21	17	15	11	20
	przemysł i budownictwo	619	138	129	112	112	97	71	73	61
	pozostała działalność	2 393	305	280	289	221	246	217	186	172
2016	ogółem	2 969	504	438	425	362	350	293	268	249
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28	7	10	14	21	15	14	10	20
	przemysł i budownictwo	598	158	138	114	121	91	71	75	62
	pozostała działalność	2 343	339	290	297	220	244	208	183	167
2017	ogółem	2 971	502	465	438	390	355	307	272	269
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28	7	12	14	21	16	14	8	20
	przemysł i budownictwo	605	162	157	123	138	95	78	78	74
	pozostała działalność	2 338	323	296	301	231	244	215	186	175

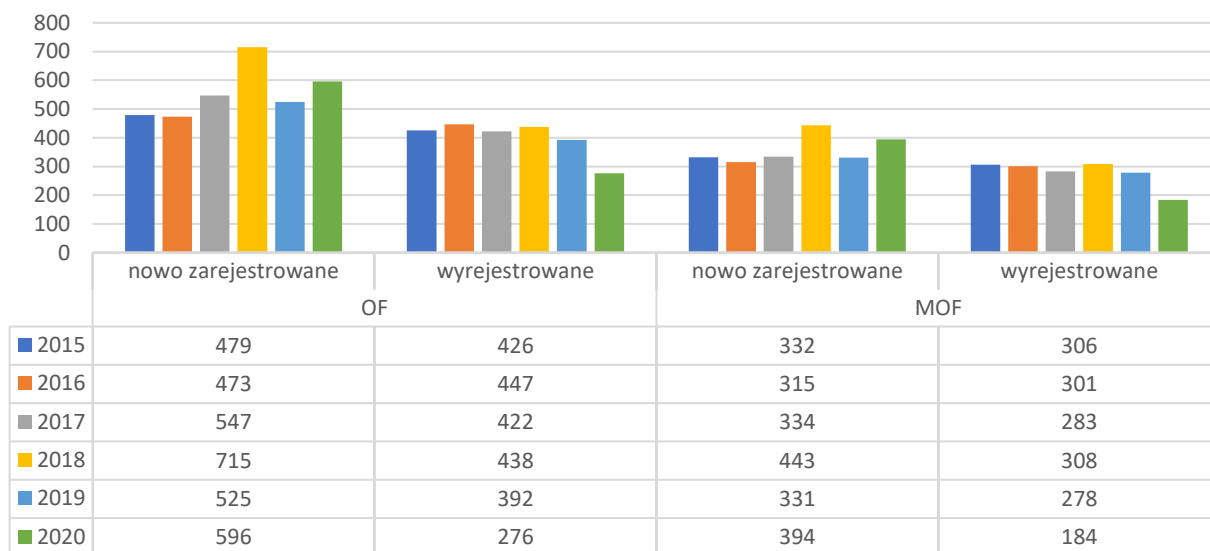

		M. Kraśnik	Kraśnik	Annopol	Urzędów	Gościeradów	Zakrzówek	Trzydnik Duży	Wilkolaz	Dzierzkowice
	pozostała działalność	2 338	333	296	301	231	244	215	186	175
2018	ogółem	3 043	507	487	461	427	379	323	296	280
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	29	6	11	12	19	14	13	6	20
	przemysł i budownictwo	627	162	171	139	168	105	86	92	75
	pozostała działalność	2 387	339	305	310	240	260	224	198	185
2019	ogółem	3 022	527	500	477	432	393	332	313	292
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27	6	12	13	20	14	14	6	19
	przemysł i budownictwo	644	173	175	149	168	117	91	102	80
	pozostała działalność	2 351	348	313	315	244	262	227	205	193
2020	ogółem	3 136	546	525	507	446	427	341	329	316
	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32	6	11	14	23	14	13	6	19
	przemysł i budownictwo	666	185	181	159	174	132	104	105	93
	pozostała działalność	2 438	355	333	334	249	281	224	218	204

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analiza zmian w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON pokazuje, że we wszystkich analizowanych latach, zarówno na terenie OF jak i MOF, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych z rejestru. W 2020 r. na terenie OF zarejestrowano 596 nowych przedsiębiorstw, a na terenie MOF – 394 przedsiębiorstwa. W porównaniu z pierwszym rokiem analizy liczby te wzrosły odpowiednio o 24% i 19%.

Wykres 62: Zmiany w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

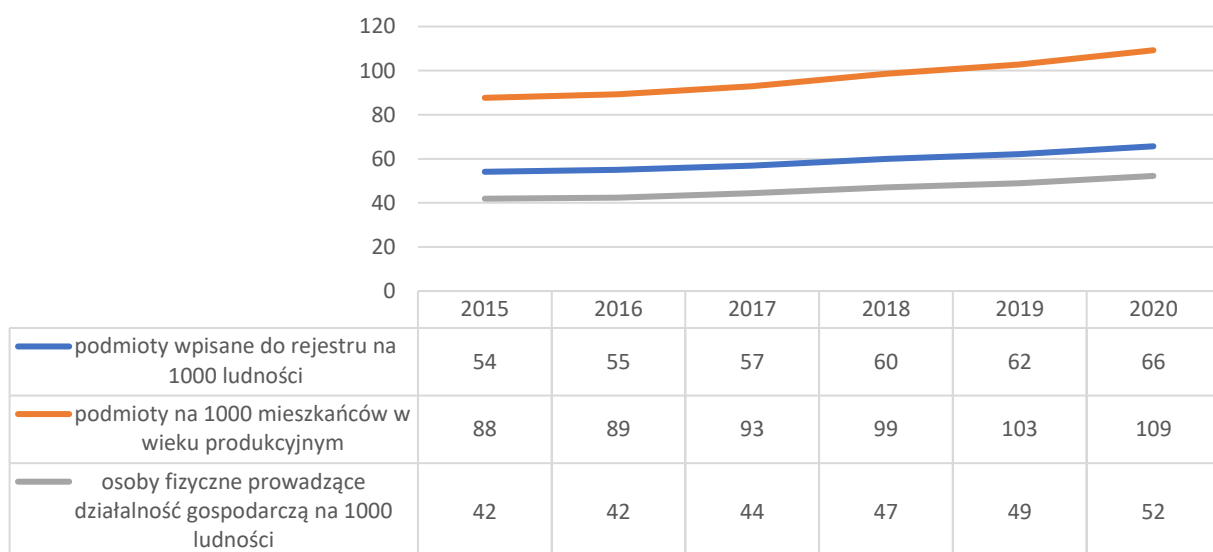
Wykres 63: Zmiany w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

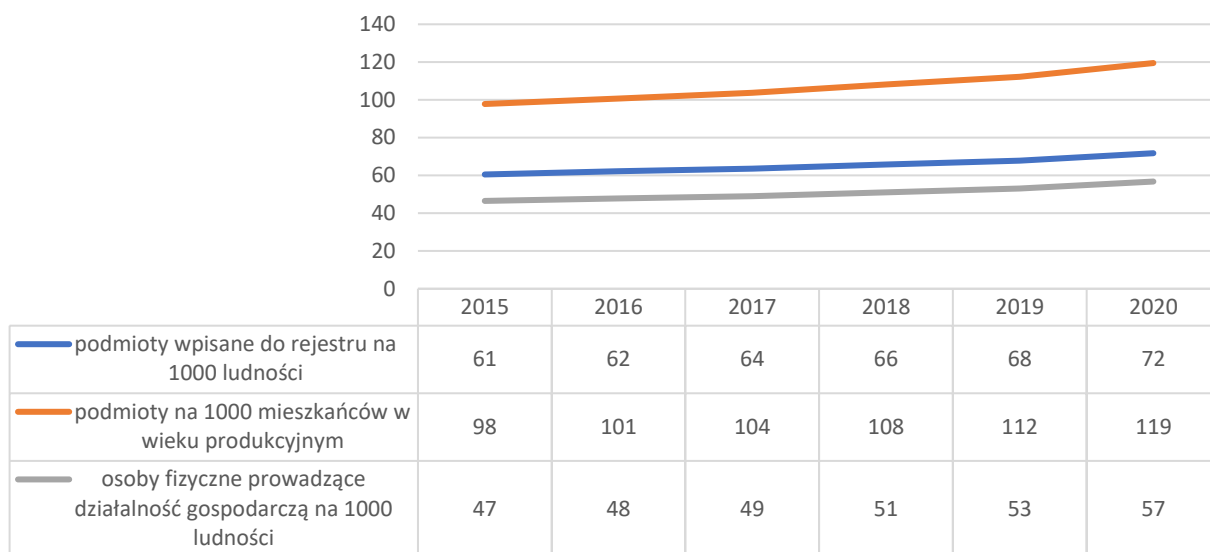
Zarówno na terenie OF jak i MOF wskaźnik podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności, wskaźnik podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności w analizowanym okresie systematycznie wzrastały.

Wykres 64: Podmioty gospodarcze na obszarze OF w latach 2015–2020 – wskaźniki

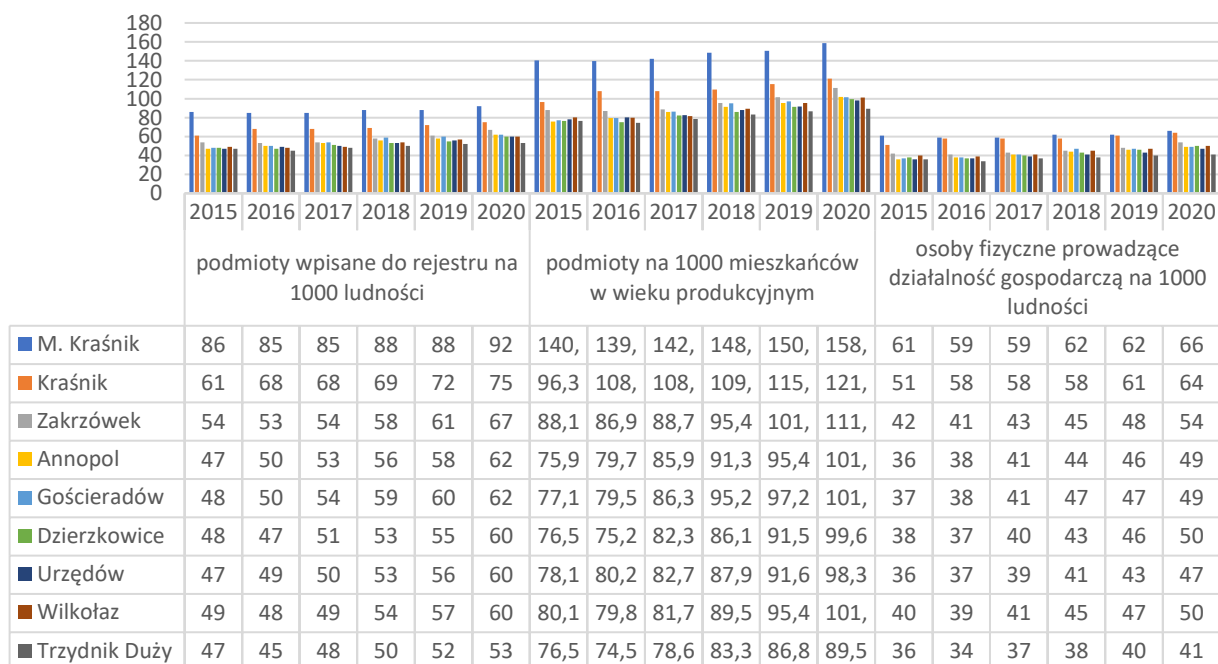
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 65: Podmioty gospodarcze na obszarze MOF w latach 2015–2020 – wskaźniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 66: Podmioty gospodarcze w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020 – wskaźniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analizując podmioty gospodarcze wg sekcji PKD można stwierdzić, że w całym analizowanym okresie, we wszystkich gminach wchodzących w skład OF główną sekcją jest sekcja G: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle. Stanowi ona 23% wszystkich podmiotów gospodarczych. Drugą w kolejności jest sekcja F, tj. budownictwo, które stanowi 18% wszystkich przedsiębiorstw. Najmniej przedsiębiorstw przypisanych jest do sekcji B: górnictwo i wydobywanie.

Tabela 15: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2020

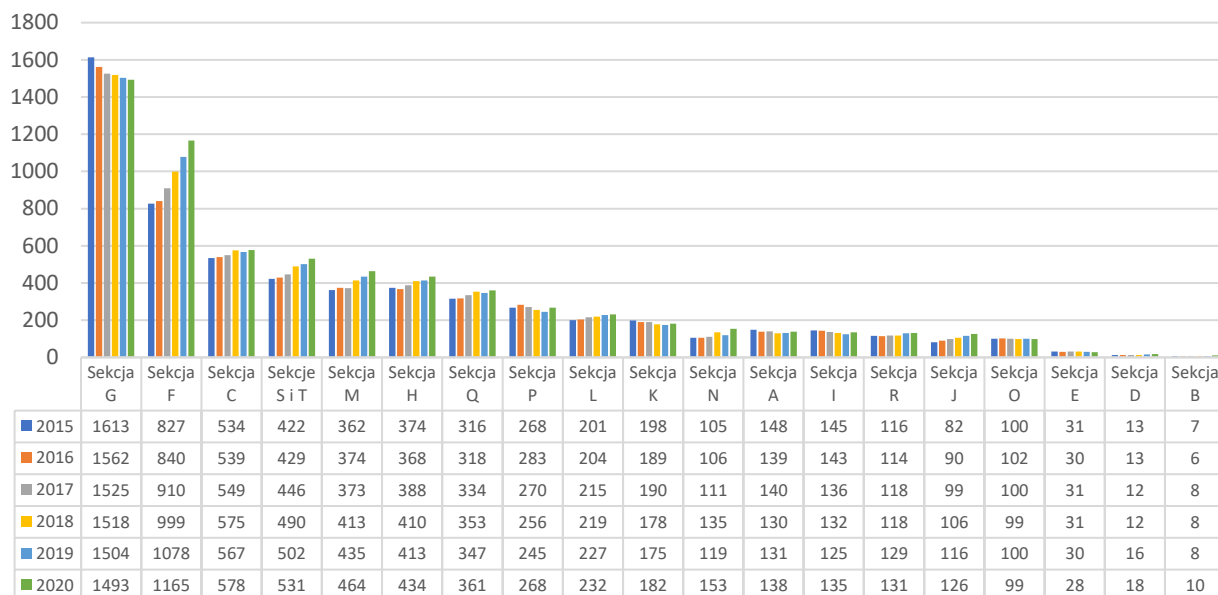
		M. Krasnik	Annopol	Dzierżkowiec	Gościadów	Krasnik	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek	SUMA
ogółem	2015	3 042	420	253	354	451	303	416	270	360	5 869
	2016	2 969	438	249	362	504	293	425	268	350	5 858
	2017	2 971	465	269	390	502	307	438	272	355	5 969
	2018	3 043	487	280	427	507	323	461	296	379	6 203
	2019	3 022	500	292	432	527	332	477	313	393	6 288
	2020	3 136	525	316	446	546	341	507	329	427	6 573
	<i>zmiana</i>	<i>3,1%</i>	<i>25,0%</i>	<i>24,9%</i>	<i>26,0%</i>	<i>21,1%</i>	<i>12,5%</i>	<i>21,9%</i>	<i>21,9%</i>	<i>18,6%</i>	<i>12,0%</i>
Sekcja A: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2015	30	11	20	21	8	15	15	11	17	148
	2016	28	10	20	21	7	14	14	10	15	139
	2017	28	12	20	21	7	14	14	8	16	140
	2018	29	11	20	19	6	13	12	6	14	130
	2019	27	12	19	20	6	14	13	6	14	131
	2020	32	11	19	23	6	13	14	6	14	138
	<i>zmiana</i>	<i>6,7%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-5,0%</i>	<i>9,5%</i>	<i>-25,0%</i>	<i>-13,3%</i>	<i>-6,7%</i>	<i>-45,5%</i>	<i>-17,6%</i>	<i>-6,8%</i>
Sekcja B: górnictwo i wydobywanie	2015	4	1	0	0	1	0	0	0	1	7
	2016	4	1	0	0	0	0	0	0	1	6
	2017	6	0	0	0	1	0	0	0	1	8
	2018	6	0	0	0	1	0	0	0	1	8
	2019	6	0	0	0	1	0	0	0	1	8
	2020	7	0	0	0	1	0	0	0	2	10
	<i>zmiana</i>	<i>75,0%</i>	<i>-100,0%</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>0,0%</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>100,0%</i>	<i>42,9%</i>
Sekcja C: przetwórstwo przemysłowe	2015	276	44	23	30	56	20	28	29	28	534
	2016	269	45	22	33	63	20	32	29	26	539
	2017	269	45	25	39	61	21	32	33	24	549
	2018	270	51	25	52	59	25	31	37	25	575
	2019	265	54	24	46	59	24	33	35	27	567
	2020	268	53	24	46	57	27	35	34	34	578
	<i>zmiana</i>	<i>-2,9%</i>	<i>20,5%</i>	<i>4,3%</i>	<i>53,3%</i>	<i>1,8%</i>	<i>35,0%</i>	<i>25,0%</i>	<i>17,2%</i>	<i>21,4%</i>	<i>8,2%</i>
Sekcja D: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2015	9	2	0	2	0	0	0	0	0	13
	2016	9	2	0	2	0	0	0	0	0	13
	2017	7	2	0	2	0	0	1	0	0	12
	2018	7	2	0	2	0	0	1	0	0	12
	2019	11	2	0	2	0	0	1	0	0	16
	2020	13	2	0	2	0	0	1	0	0	18
	<i>zmiana</i>	<i>44,4%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-</i>	<i>0,0%</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>38,5%</i>
Sekcja E: dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2015	15	1	1	2	5	3	3	0	1	31
	2016	15	1	1	2	5	2	3	0	1	30
	2017	13	1	1	2	5	6	2	0	1	31
	2018	12	2	1	2	5	5	2	1	1	31
	2019	12	2	1	2	5	4	2	1	1	30
	2020	11	2	1	2	5	3	2	1	1	28
	<i>zmiana</i>	<i>-26,7%</i>	<i>100,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-33,3%</i>	<i>-</i>	<i>0,0%</i>	<i>-9,7%</i>
Sekcja F: budownictwo	2015	315	81	37	78	76	48	81	44	67	827
	2016	301	89	39	84	90	49	79	46	63	840
	2017	310	109	48	95	95	51	88	45	69	910
	2018	332	116	49	112	97	56	105	54	78	999
	2019	350	117	55	118	108	63	113	66	88	1 078
	2020	367	124	68	124	122	74	121	70	95	1 165
	<i>zmiana</i>	<i>16,5%</i>	<i>53,1%</i>	<i>83,8%</i>	<i>59,0%</i>	<i>60,5%</i>	<i>54,2%</i>	<i>49,4%</i>	<i>59,1%</i>	<i>41,8%</i>	<i>40,9%</i>
Sekcja G: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych w włączając motocykle	2015	832	118	67	95	128	75	121	79	98	1 613
	2016	786	117	63	90	141	72	125	78	90	1 562
	2017	759	120	68	92	127	75	121	74	89	1 525
	2018	756	120	68	94	121	75	117	77	90	1 518
	2019	730	125	74	92	125	78	117	72	91	1 504
	2020	724	128	73	85	125	75	118	66	99	1 493
	<i>zmiana</i>	<i>-13,0%</i>	<i>8,5%</i>	<i>9,0%</i>	<i>-10,5%</i>	<i>-2,3%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-2,5%</i>	<i>-16,5%</i>	<i>1,0%</i>	<i>-7,4%</i>
Sekcja H: transport i gospodar	2015	180	28	14	21	42	20	18	18	33	374
	2016	169	27	13	24	47	21	20	15	32	368
	2017	175	29	15	24	52	20	22	17	34	388

ka magazynowa	2018	183	34	15	29	54	22	21	18	34	410
	2019	180	33	20	33	51	23	20	19	34	413
	2020	186	36	25	32	53	25	21	22	34	434
	<i>zmiana</i>	<i>3,3%</i>	<i>28,6%</i>	<i>78,6%</i>	<i>52,4%</i>	<i>26,2%</i>	<i>25,0%</i>	<i>16,7%</i>	<i>22,2%</i>	<i>3,0%</i>	<i>16,0%</i>
Sekcja I: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2015	81	10	7	10	11	5	6	5	10	145
	2016	81	11	5	10	12	4	5	5	10	143
	2017	70	11	6	9	13	6	7	5	9	136
	2018	69	10	8	7	12	7	7	5	7	132
	2019	59	10	8	7	12	6	9	5	9	125
	2020	64	11	7	7	13	6	9	8	10	135
<i>zmiana</i>	<i>-21,0%</i>	<i>10,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-30,0%</i>	<i>18,2%</i>	<i>20,0%</i>	<i>50,0%</i>	<i>60,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-6,9%</i>	
Sekcja J: informacja i komunikacja	2015	58	0	5	1	8	2	5	1	2	82
	2016	55	2	5	2	13	3	4	3	3	90
	2017	52	2	7	4	16	3	7	4	4	99
	2018	58	2	8	4	14	3	8	4	5	106
	2019	61	3	9	4	15	6	7	5	6	116
	2020	67	4	9	3	12	6	8	11	6	126
<i>zmiana</i>	<i>15,5%</i>	<i>-</i>	<i>80,0%</i>	<i>200,0%</i>	<i>50,0%</i>	<i>200,0%</i>	<i>60,0%</i>	<i>1000,0%</i>	<i>200,0%</i>	<i>53,7%</i>	
Sekcja K: działalność finansowa i ubezpieczenia	2015	122	10	10	6	19	11	10	7	3	198
	2016	117	10	9	4	18	10	10	7	4	189
	2017	116	11	9	4	16	10	10	9	5	190
	2018	110	10	8	4	16	10	7	9	4	178
	2019	102	9	6	6	18	11	7	11	5	175
	2020	104	10	7	7	17	9	9	12	7	182
<i>zmiana</i>	<i>-14,8%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-30,0%</i>	<i>16,7%</i>	<i>-10,5%</i>	<i>-18,2%</i>	<i>-10,0%</i>	<i>71,4%</i>	<i>133,3%</i>	<i>-8,1%</i>	
Sekcja L: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2015	184	3	0	3	5	1	4	1	0	201
	2016	186	3	0	3	5	1	4	1	1	204
	2017	193	3	0	3	7	1	4	3	1	215
	2018	196	3	1	3	7	1	4	3	1	219
	2019	204	3	1	2	7	1	4	4	1	227
	2020	209	3	1	3	7	1	4	3	1	232
<i>zmiana</i>	<i>13,6%</i>	<i>0,0%</i>	<i>-</i>	<i>0,0%</i>	<i>40,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>200,0%</i>	<i>-</i>	<i>15,4%</i>	
Sekcja M: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2015	231	16	11	9	21	17	23	17	17	362
	2016	236	21	12	10	24	15	22	15	19	374
	2017	236	22	9	11	18	15	24	19	19	373
	2018	259	26	11	10	23	15	27	20	22	413
	2019	271	24	11	10	29	15	27	24	24	435
	2020	289	25	13	11	31	16	31	24	24	464
<i>zmiana</i>	<i>25,1%</i>	<i>56,3%</i>	<i>18,2%</i>	<i>22,2%</i>	<i>47,6%</i>	<i>-5,9%</i>	<i>34,8%</i>	<i>41,2%</i>	<i>41,2%</i>	<i>28,2%</i>	
Sekcja N: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2015	58	8	4	4	13	0	6	7	5	105
	2016	54	10	5	5	15	1	4	6	6	106
	2017	54	8	7	7	14	4	5	4	8	111
	2018	70	8	10	8	16	4	4	7	8	135
	2019	59	8	4	9	15	5	7	7	5	119
	2020	69	10	5	13	16	7	11	10	12	153
<i>zmiana</i>	<i>19,0%</i>	<i>25,0%</i>	<i>25,0%</i>	<i>225,0%</i>	<i>23,1%</i>	<i>-</i>	<i>83,3%</i>	<i>42,9%</i>	<i>140,0%</i>	<i>45,7%</i>	
Sekcja O: administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2015	20	15	7	11	5	13	11	8	10	100
	2016	20	15	7	11	5	13	11	8	12	102
	2017	19	15	7	11	5	13	12	7	11	100
	2018	17	15	7	11	6	13	12	7	11	99
	2019	18	15	7	11	6	13	12	7	11	100
	2020	18	15	7	11	5	13	12	7	11	99
<i>zmiana</i>	<i>-10,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>9,1%</i>	<i>-12,5%</i>	<i>10,0%</i>	<i>-1,0%</i>	
Sekcja P: edukacja	2015	137	22	10	22	8	21	21	8	19	268
	2016	140	22	12	22	14	21	24	9	19	283
	2017	143	21	11	20	12	20	20	7	16	270
	2018	136	18	12	18	10	20	20	6	16	256
	2019	133	18	11	18	9	18	21	6	11	245
	2020	148	18	13	20	12	18	22	7	10	268
<i>zmiana</i>	<i>8,0%</i>	<i>-18,2%</i>	<i>30,0%</i>	<i>-9,1%</i>	<i>50,0%</i>	<i>-14,3%</i>	<i>4,8%</i>	<i>-12,5%</i>	<i>-47,4%</i>	<i>0,0%</i>	
Sekcja Q: opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2015	213	15	9	8	20	16	15	10	10	316
	2016	215	16	9	7	18	17	16	11	9	318
	2017	223	17	10	7	25	16	16	11	9	334
	2018	228	19	11	8	28	15	20	12	12	353
	2019	226	20	13	9	26	13	18	10	12	347
	2020	236	21	14	10	29	10	18	9	14	361

	zmiana	10,8%	40,0%	55,6%	25,0%	45,0%	-37,5%	20,0%	-10,0%	40,0%	14,2%
Sekcja R: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2015	63	4	5	8	9	7	9	6	5	116
	2016	63	4	5	7	9	7	9	5	5	114
	2017	67	4	4	7	9	7	10	5	5	118
	2018	62	6	4	9	10	7	9	5	6	118
	2019	67	8	5	9	10	7	11	6	6	129
	2020	68	9	5	9	10	6	11	7	6	131
	zmiana	7,9%	125,0%	0,0%	12,5%	11,1%	-14,3%	22,2%	16,7%	20,0%	12,9%
Sekcje S i T: pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	2015	211	30	23	23	16	28	38	19	34	422
	2016	216	31	22	25	17	22	42	20	34	429
	2017	224	32	22	32	18	23	42	20	33	446
	2018	233	33	22	34	21	30	51	23	43	490
	2019	229	36	24	33	24	29	54	27	46	502
	2020	238	42	25	37	24	30	59	30	46	531
	zmiana	12,8%	40,0%	8,7%	60,9%	50,0%	7,1%	55,3%	57,9%	35,3%	25,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 67: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 na terenie OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Czynnikami sprzyjającymi rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i wyznaczone w nich tereny pod przemysł i usługi. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ustalone zostały w następujących JST wchodzących w skład OF:

- 1) Miasto Kraśnik – wszystkie tereny pozostające w granicach administracyjnych miasta objęte są miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;
- 2) Gmina Annapol – czternaście obowiązujących planów, obejmujących całość terenów zurbanizowanych (zabudowane) we wszystkich miejscowościach Gminy Annapol, tereny przeznaczone pod przemysł w Annapolu, tereny pod elektrownie wiatrowe w Dąbrowie, Suchej Wólce, tereny pod linię energetyczną WN 110kV relacji GPZ Annapol – GPZ Budzyń, tereny przeznaczone wyłącznie pod zalesienia;
- 3) Gmina Dzierzkowice – jej obszar w całości został pokryty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;
- 4) Gmina Gościeradów – 8 miejscowych planów, które obejmują około 10% powierzchni całej gminy;
- 5) Gmina Kraśnik – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmuje całość terenów pozostających w granicach administracyjnych gminy;

- 6) Gmina Trzydnik Duży – nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- 7) Gmina Urzędów – 18 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących 100% powierzchni gminy;
- 8) Gmina Wilkołaz – 100% powierzchni gminy objętych jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- 9) Gmina Zakrzówek – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmuje cały obszar pozostający w granicach administracyjnych gminy.

6. KULTURA, TURYSTYKA I REKREACJA

6.1. Atrakcyjność turystyczna

Ważnym elementem krajobrazu, kształtującym jego atrakcyjność turystyczną, są obiekty zabytkowe. Pełne wykorzystanie zasobów kulturowych danego obszaru stanowi podstawową przesłankę rozwoju lokalnego. W ramach dziedzictwa kulturowego wymienić można dwie główne, wzajemnie powiązane grupy: dorobek kultury materialnej oraz dorobek w ramach kultury duchowej. Poniżej przedstawione zostały zabytki z terenu OF zlokalizowanych w poszczególnych jednostkach samorządowych:

- Gmina Annopol:
  - Kościół parafialny drewniany z 1740 r. w Annopolu, ufundowany przez Jana Tomasza Morsztyna (obecnie sanktuarium Św. Anny),
  - Zespół dworsko-parkowy, kapliczka przy ul. Sandomierskiej, kapliczka przy ul. Kościuszki, młyn przy ul. Lubelskiej, brama cmentarna,
  - Kościół parafialny p.w. Św. Andrzeja Apostoła oraz kapliczka kłodowa, kapliczka mauzoleum w Borowie,
  - Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja i Św. Małgorzaty, dzwonnica, ogrodzenie kościoła parafialnego w Świeciechowie Poduchownym,
  - Młyn w Barakach,
  - Dwów w Bliskowicach,
  - kaplica grobowa, brama cmentarna, kapliczka przy cmentarzu polsko-katolickim w Świeciechowie;
- Gmina Dzierzkowice:
  - XVIII-wieczny kościół parafialny p.w. Św. Marii Magdaleny i Św. Stanisława z parkanem i dzwonnica w Dzierzkowicach,
  - młyn wodny w Dzierzkowicach Woli,
  - młyn w Dzierzkowicach Rynek;
- Gmina Gościeradów:
  - zespół pałacowy Prażmowskich i Suchodolskich wraz z parkiem i zachowanym spichlerzem murowanym z II połowy XVIII wieku w Gościeradowie,
  - neogotycki kościół parafialny w Gościeradowie;
- Gmina Kraśnik:
  - kaplica Św. Trójcy zbudowana w latach 1766-1767 jako kaplica wotywna z Fundacji Teresy z Michałowskich Zamoyskiej w Stróży,
  - Kościół parafialny p.w. WNMP o XV-wiecznym gotyckim rodowodzie, później przebudowany, z renesansowymi nagrobkami Tęczyńskich wykonywanymi w warsztatach znanych włoskich mistrzów, renesansowym ołtarzem głównym i XVII-wiecznymi stallami w Kraśniku,
  - Klasztor Kanoników Regularnych z XV wieku w Kraśniku,
  - Dwie Bożnice z XVII i XVIII wieku w Kraśniku,
  - Barokowy kościół Św. Ducha z rokokowym wyposażeniem w Kraśniku,
  - szpital dla ubogich z XVIII wieku, zwany obecnie dworkiem modrzewiowym w Kraśniku,
  - wzgórze zamkowe w Kraśniku z zachowanymi fosami, kryjące siedziby dawnych właścicieli miasta, rynek zbudowany w układzie czworobocznym z częściowo zachowaną zabudową sięgającą XIX wieku;
- Gmina Trzydnik Duży:
  - XVII-wieczny Zespół Dworsko-Pałacowy w Olbęcynie, gdzie w rozległym parku rosną rzadkie drzewa jak korkowiec amurski, grójeczники japońskie, lipa krymska,
  - kościół Św. Krzyża z dzwonnica w Rzeczycy Księży,
  - kościół Przemienienia Pańskiego w Rzeczycy Ziemiańskiej;
- Gmina Urzędów:

- kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Urzędowie z drugiej połowy XVIII wieku z barokowym wyposażeniem wnętrza,
- kapliczka Świętej Otylii z 1890 r. na trasie Urzędów-Dzierzkowice,
- kapliczka na cmentarzu parafialnym w Urzędowie z 1845 r.,
- dawny młyn królewski w Urzędowie z XVII w. dom Aleksandra Golińskiego z 1915 r., gdzie w czasie walk Legionów stacjonował Józef Piłsudski,
- kapliczka Św. Rozalii w Bęczynie z 1850 r. znajdująca się naprzeciw nowej szkoły,
- neogotycki kościół parafialny w Bobach z 1907 r.;
- Gmina Wilkołaz:
  - Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w Wilkołazie wraz z wystrojem wnętrza i drzewostanem z lat 1648–1653,
  - Urząd Gminy w Wilkołazie Poduchownym z początku XX wieku,
  - budynek stacji kolejowej z 1926 r. w Zdrapach;
- Gmina Zakrzówek:
  - kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Zakrzówku,
  - cmentarz w Zakrzówku z II połowy XIX wieku.

6.2. Kultura i organizacja czasu wolnego

Rola kultury w tworzeniu tożsamości regionu jest niepowtarzalna. Stanowi ona dorobek przeszłych pokoleń, uzupełniony współczesną twórczą działalnością. Życie kulturalne na terenie OF tworzą następujące centra, ośrodki i domy kultury:

- Centrum Kultury i Promocji w Kraśniku,
- Osiedlowy Dom Kultury S.M. „Pomoc” w Kraśniku,
- Centrum Kultury w Annopolu,
- Gminny Ośrodek Kultury w Dzierzkowicach,
- Gminny Ośrodek Kultury w Gościeradowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Trzydniku Dużym,
- Ośrodek Kultury w Urzędowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Wilkołazie,
- Gminny Dom Kultury w Zakrzówku.

Na terenie OF działalność w zakresie kultury prowadzą również:

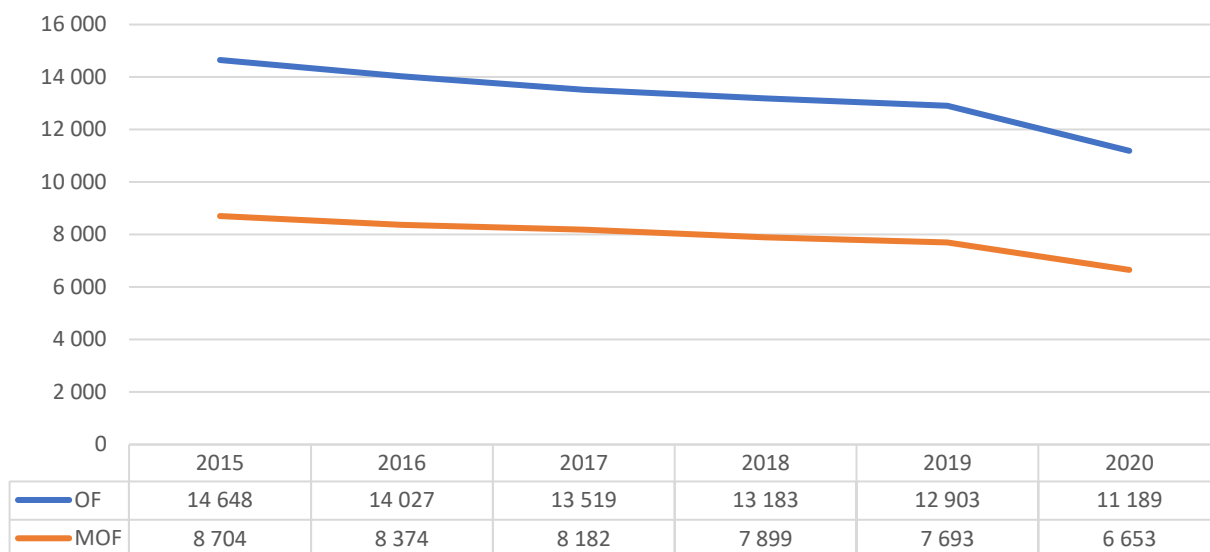
- 1) Muzeum Regionalne w Kraśniku;
- 2) Muzeum 24 Pułków Ułanów im. Hetmana Wielkiego Koronnego Stefana Żółkiewskiego.

Instytucjami, które także odpowiadają za rozwój kultury są biblioteki publiczne. Na terenie OF prowadzi działalność 9 bibliotek wraz z filiami:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Kraśniku (wraz z dwiema filiami)
- Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna w Annopolu (wraz z filiami w Grabówce, Kosinie i Świeciechowie,
- Biblioteka Gminna w Dzierzkowicach (wraz z filią w Dzierzkowicach Woli),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Stróży Kolonii,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Trzydniku Dużym (wraz z trzema filiami: w Olbięcionie, w Rzeczycy Księży i w Rzeczycy Ziemiańskiej),
- Biblioteka Gminna w Urzędowie (wraz z trzema filiami: w Bobach, w Moniakach i w Popkowicach),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkołazie (wraz z filią w Pułankowicach),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Zakrzówku (wraz z trzema filiami: w Rudniku Drugim, w Studziankach i w Sulowie).

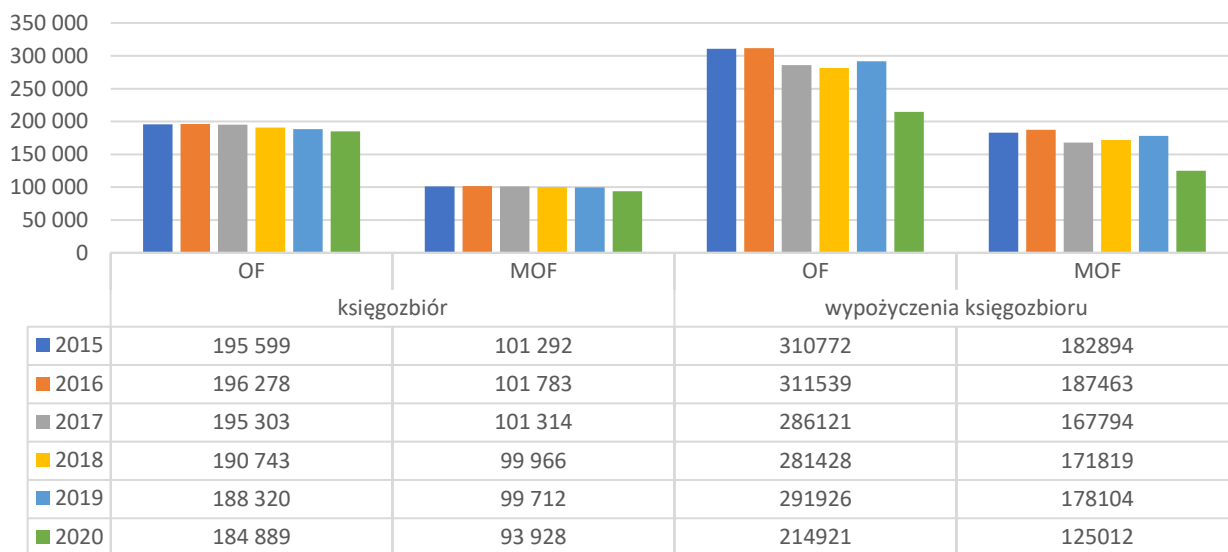
W analizowanym okresie liczba czytelników w ciągu roku na terenie OF i MOF systematycznie się zmniejszała – w 2020 r. wyniosła odpowiednio 11 189 i 6 653 wobec 14 648 i 8 704 w 2015 r. Na przestrzeni analizowanych lat zmniejszył się również księgozbiór bibliotek oraz liczba jego wypożyczeni na zewnątrz.

Wykres 68: Czytelnicy w bibliotekach na terenie OF i MOF w ciągu roku w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

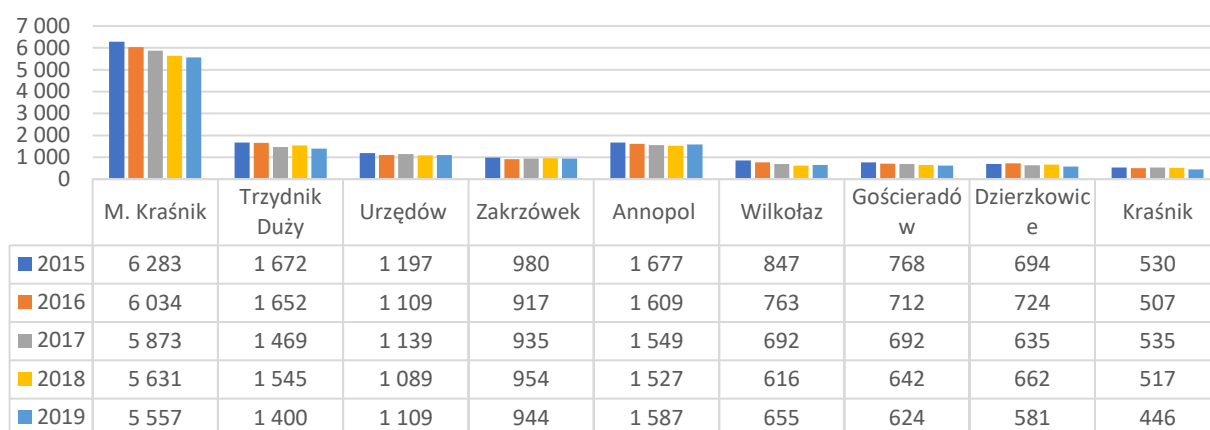
Wykres 69: Działalność bibliotek na obszarze OF i MOF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

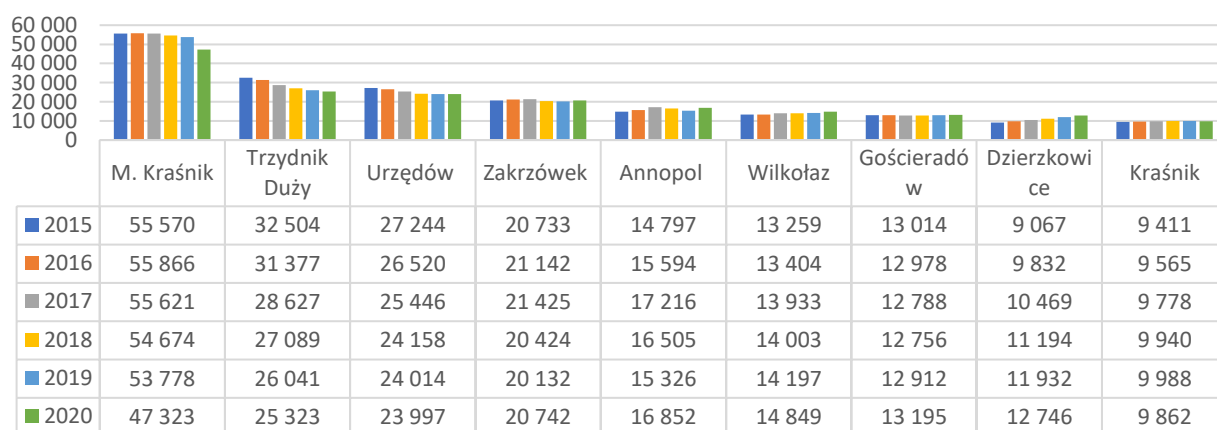
Największą liczbą czytelników cechowały się biblioteki w Mieście Kraśnik, Gminie Trzydnik Duży oraz Gminie Annapol. Najmniej czytelników zgromadziła Gmina Kraśnik. Największy księgozbiór zgromadzono w bibliotekach w Mieście Kraśnik, Gminie Trzydnik Duży i Gminie Urzędów. Najmniejszy zaś dostępny jest w Gminie Kraśnik. We wszystkich bibliotekach z terenu OF odnotowano spadek wypożyczeni księgozbioru na zewnątrz. Największą liczbą wypożyczeni w 2020 r. cechowało się Miasto Kraśnik oraz Gmina Annapol, najmniejszą zaś – Gmina Wilkołaz.

Wykres 70: Liczba czytelników w ciągu roku w bibliotekach zlokalizowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

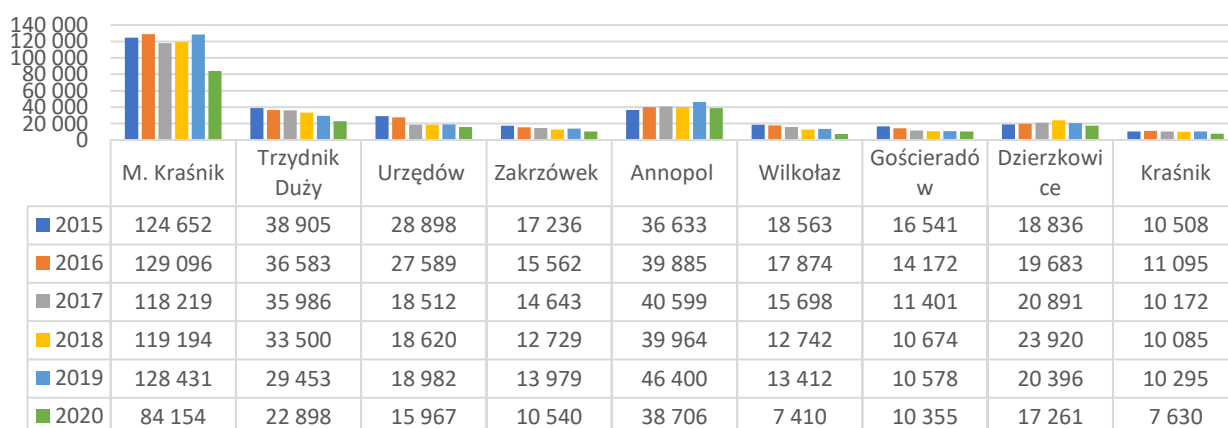
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 71: Księgozbiór bibliotek zlokalizowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 72: Liczba wypożyczeń na zewnątrz księgozbioru w bibliotekach zlokalizowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Miasto Kraśnik dysponuje szeregiem obiektów, które są wykorzystywane do uprawiania sportów. Głównym ośrodkiem jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi: pływalnia odkryta o wymiarach olimpijskich, pływalnia kryta, stadion piłki nożnej z bieżnią, skocznią w dal i rzutnią do pchnięcia kulą, trzy boiska treningowe, korty tenisowe boiska rekreacyjne przy ul. Chopina i skatepark. Ponadto, na

terenie miasta istnieje szereg obiektów sportowych ulokowanych przy Zespole Placówek Oświatowych nr 1, Zespole Placówek Oświatowych nr 2, Szkole Podstawowej nr 3, Szkole Podstawowej nr 4, Szkole Podstawowej nr 5, Szkole Podstawowej nr 6 oraz Centrum Kultury i Promocji w Kraśniku.

Dodatkowo, na terenie OF istnieje następująca infrastruktura rekreacyjno-sportowa, determinująca po części możliwości spędzania czasu wolnego:

- 1) Gmina Annopol:
  - stadion sportowy w Annopolu,
  - kompleks boisk sportowych przy Miejskim Zespole Szkół w Annopolu,
  - hala gimnastyczna,
  - 7 sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych,
  - boiska przy szkołach i osiedlu mieszkaniowym;
- 2) Gmina Dzierzkowice:
  - boisko sportowe przy ZPO w Terpentynie,
  - boisko sportowe i korty tenisowe w Dzierzkowicach-Woli,
  - boisko sportowe w Ludmiłównie,
  - boisko sportowe przy Szkole Podstawowej w Wyżnicy,
  - siłownia gminna w Terpentynie,
  - siłownia zewnętrzna w Terpentynie,
  - place zabaw w miejscowościach: Dzierzkowice-Rynek, Dzierzkowice-Zastawie, Ludmiłówka, Dzierzkowice-Wola, Wyżnica, Dzierzkowice- Podwody, Sosnowa Wola;
- 3) Gmina Gościeradów:
  - teren przy stawie w Wólce Gościeradowskiej;
  - stadion w Gościeradowie Ukazowym;
  - boiska: w Liśniku Dużym, Gościeradowie Plebańskim, Gościeradowie Ukazowym, Suchodoły;
  - place zabaw: Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański, Gościeradów Folwark, Liśnik Duży, Suchodoły, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Kolonia, Salomin, Wólka Gościeradowska;
  - siłownie zewnętrzne: Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Folwark, Liśnik Duży, Księżomierz Kolonia;
- 4) Gmina Kraśnik:
  - Boiska szkolne w Kowalinie i Stróży,
  - Sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych w Stróży-Kolonii, Kowalinie i Słodkowie Trzecim,
  - Hala sportowa w Stróży-Kolonii;
- 5) Gmina Trzydnik Duży:
  - boisko sportowe: „Moje Boisko – Orlik 2012” przy Szkole Podstawowej w Trzydniku Dużym;
- 6) Gmina Urzędów:
  - Boisko wielofunkcyjne i boisko do piłki nożnej w m. Mikuszewskie,
  - Boisko wielofunkcyjne i boisko do piłki nożnej oraz sala gimnastyczna w Skorzycach,
  - Boisko do piłki nożnej i sala gimnastyczna w Bobach,
  - Boisko do piłki nożnej w Popkowicach,
  - Boisko do piłki nożnej i boisko do koszykówki w Leszczynie,
  - Boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej i boisko do koszykówki w Wierzbicy,
  - Boisko do piłki nożnej i boisko wielofunkcyjne w Moniakach,
  - Boisko do piłki ręcznej, boisko do koszykówki oraz sala gimnastyczna w Urzędowie,
  - Boisko wielofunkcyjne w Bęczynie;
- 7) Gmina Wilkołaz:

- stadion piłkarski, kort tenisowy, siłownia zewnętrzna, hala sportowa, boisko do piłki siatkowej (plażowej) oraz sala gimnastyczna w Wilkołazie Pierwszym,
- boisko wielofunkcyjne w Ostrowie,
- boiska do gier zespołowych (jedno do piłki koszykowej, a drugie do piłki nożnej) w Zalesiu,
- boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej i boisko do koszykówki w Marianówce,
- boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej, boisko wielofunkcyjne oraz sala gimnastyczna w Rudniku Szlacheckim;

8) Gmina Zakrzówek:

- stadion sportowy w Zakrzówku,
- boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Zakrzówku,
- boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Sulowie.

7. ŚRODOWISKO

7.1. Środowisko naturalne

Analizowany Obszar Funkcjonalny niemal w całości pokrywa się z powiatem kraśnickim. Powiat kraśnicki znajduje się w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego. Fizjologicznie obejmuje prawie w całości obszar Wzniesień Urzędowskich stanowiących część Wyżyny Lubelskiej oraz prawobrzeżną część Małopolskiego Przełomu Wisły. Od wschodu granica powiatu obejmuje zachodni skraj Wyniosłości Giełczewskiej, od południowego wschodu Skraj Roztocza Zachodniego. Granica ma tu charakter płynnego przejścia od Wyżyny Lubelskiej do wyższego poziomu Roztocza w okolicach Polichny. Znacznie bardziej wyodrębniona jest południowa Krawędź Wyżyny, w południowo zachodniej części powiatu w okolicy Opoki Dużej i na północ od Kosina.

Urzeźbienie terenu OF jest urozmaicone, podobnie jak budowa geologiczna. W obrębie antyklin rachowskiej i gościeradowskiej znajduje się jedyne we wschodniej części pasa wyżyn odsłonięcie utworów kredowych i górnourajskich na małej stosunkowo powierzchni. Dominują opoki górnokredowe sprzyjające zachowaniu się trzeciorzędowych zrównań wierzchniowych. W południowej części wzniesień zasadniczy typ rzeźby modyfikowany jest występowaniem skał trzeciorzędowych. Wiąże się z nimi obraz wzgórz ostańcowych w strefie południowo-zachodniej krawędzi regionu, wyróżniającej się schodowatym układem elementów morfologicznych, na które składa się szereg uskoków, mniej lub bardziej wpływających na charakter rzeźby w tej części Wzniesień. W środkowej i północnej części regionu modyfikację rzeźby wnoszą dwa płaty lessów, wyróżniających się typowym dla nich urzeźbieniem. Wzniesienia porożcinane są tutaj licznymi wąwozami powstałymi na skutek erozji wód płynących okresowo w czasie ulewnych deszczów. Dolina Małopolskiego Przełomu Wisły na odcinku od Opoki Dużej po Kamień ma charakter zróżnicowany w zależności od właściwości litologicznych skał górnokredowych. Południowo zachodni skraj powiatu reprezentuje krajobraz o typowej rzeźbie równinnej. Równina pokryta jest osadami piaszczystymi. Charakterystycznymi formami morfologicznymi tego terenu są wydmy nie zaznaczające się jednak wyraźnie, gdyż porośnięte są kompleksem leśnym.

Bardzo ważne dla powiatu kraśnickiego jest położenie na terenie Euroregionu Bug, który obejmuje swym zasięgiem określone obszary terenów przygranicznych na terenie Polski, Białorusi i Ukrainy.

Obszar powiatu charakteryzuje się dużym nasłonecznieniem i wysokimi średnimi temperaturami rocznymi (powyżej 7,6°C). Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (od 18,6°C do 19,2°C). Zimy w porównaniu z Wyżyną Lubelską są ciepłe. Średnie zimowe temperatury nie spadają poniżej -2,2°C, a średnie temperatury stycznia dochodzą do -3°C. Średnie roczne zachmurzenie wynosi 62–64%, a wilgotność 64–68%. Roczna suma opadów wynosi 500–600 mm.

Warunki bioklimatyczne są sprzyjające dla człowieka, zwłaszcza w obszarach zwartych kompleksów leśnych na południu oraz w okolicach Natalina. Klimat sprzyja również rolnictwu ze względu na długi okres wegetacyjny 211–215 dni w roku, należący do najdłuższych na Wyżynie Lubelskiej.

Lasy zajmują 22% powierzchni całego OF. Największą powierzchnię zajmują w Gminie Gościeradów (42,6%), najmniejszą w gminie Trzydnik Duży (7,3%). Dominującymi siedliskami leśnymi (ok. 66%) są lasy mieszane, występujące najczęściej na glebach żyznych. Piaszczyste tereny zachodnie i południowo-zachodnie porastają w większości lasy iglaste, głównie sosnowe. Na szczególną uwagę w składzie gatunków lasów zasługują jodła i buk rosnące tutaj poza granicą ich naturalnego zasięgu. Lasy jodłowe występują w okolicach Polichny, Marynopolu i Natalina, a lasy bukowe głównie w okolicach Polichny i Szczecyna. W okolicy Kraśnika zaobserwowano występowanie 42 rzadkich roślin naczyniowych na 94 stanowiskach oraz 67 innych gatunków roślin wyższych, uchodzących za interesujące w skali regionalnej i krajowej.

Potwierdzeniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych jest utworzenie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu o powierzchni 293 km² na terenie 5 gmin. Na terenie Gminy Urzędów znajduje się rezerwat leśny „Natalin” o powierzchni 2,45 ha, obejmujący ochroną drzewostan jodłowy. Znacznie większy rezerwat jodły o powierzchni 157 ha „Marynopol” istnieje na terenie Gminy Gościeradów. Drugi rezerwat

krajobrazowo-leśny na terenie tej samej gminy o powierzchni 200 ha „Szczeckie Doły” charakteryzuje się poza urozmaiconą rzeźbą (liczne rozbudowane wąwozy lessowe) występowaniem zwartego drzewostanu bukowego oraz roślinnością charakterystyczną dla buczyn górskich oraz lasu grabowo-bukowego porastającego wąwozy. W fazie projektowania znajduje się również rezerwat na terenie Gminy Dzierzkowice „Grabowy Las”. W dolinie Wyżnicy w okolicach Kraśnika wydzielono kilka użytków ekologicznych obejmujących swym zasięgiem stawy, łąki, torfowiska, tereny podmokłe i zabagnione bogate we florę i faunę.

Teren powiatu kraśnickiego to obszar o bardzo rzadkiej sieci wód powierzchniowych, charakteryzujący się rozległymi pustkami wodnymi, zwłaszcza na południe od Kraśnika i Olbięcina. Występują tu podziemne wody szczelinowo-warstwowe zalegające na znacznych głębokościach. Głównym zbiornikiem tych wód są spękane skały kredowe. Głównymi rzekami są Wisła, Sanna w dolnym biegu i Bystrzyca w górnym biegu. Centralnym ciekim wodnym Wzniesień Urzędowskich jest Wyżnica, tworząca z dopływami Urzędówką i Potokiem Podlipie system rzeczny drugiego rzędu.

Każda z JST wchodzących w skład OF charakteryzuje się ciekawymi walorami przyrodniczymi.

- Gmina Anapol: Małopolski Przełom Wisły. Najciekawszym bogactwem naturalnym gminy są rzeki. Pod miastem Wisła tworzy przełom. Z wyniosłej skarpy annopolskiej rozciąga się piękna panorama królowej polskich rzek. Wisła w okolicach Annapola zachowała cechy rzeki dzikiej, ze zmieniającym się z roku na rok przebiegiem koryta oraz pojawiającymi się i znikającymi łachami piaszczystymi i wyspami. Głównym dopływem Wisły jest rzeka Sanna z jej prawobrzeżnymi dopływami Tuczynem i Karasiówką. W dolinie Wisły występują starorzecza i drobne, porośnięte roślinnością wodną zbiorniki o charakterze naturalnym. Na terenie gminy występuje specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Przełom Wisły w Małopolsce”;
- Gmina Dzierzkowice: Teren gminy jest malowniczą doliną rzeki Wyżnicy. Rzeźba terenu w obrębie doliny rzeki, łąki, stawy oraz zadrzewienia sprawiają, że krajobraz jest niezwykle malowniczy;
- Gmina Gościeradów: Źródłisko w Łanach koło Gościeradowa, gdzie temperatura gejzerowo wytryskującej wody przez cały rok wynosi 10,3 stopni Celsjusza oraz rezerwat bukowy „Szczeckie Doły”;
- Gmina Kraśnik: Malowniczo położony kompleks stawów w Stróży Kolonii oraz rezerwat „Mosty” na trasie Kraśnik-Janów Lubelski w okolicach Polichny Podlesie;
- Gmina Urzędów: Rezerwat jodłowy w Natalinie, pomnik przyrody, 200-letni dąb „Marcin” w Bęczynie;
- Gmina Zakrzówek: Pomniki przyrody, tj. 3 dęby szypułkowe w Zakrzówku, źródła rzeki Bystrzycy w Sulowie i Zakrzówku.

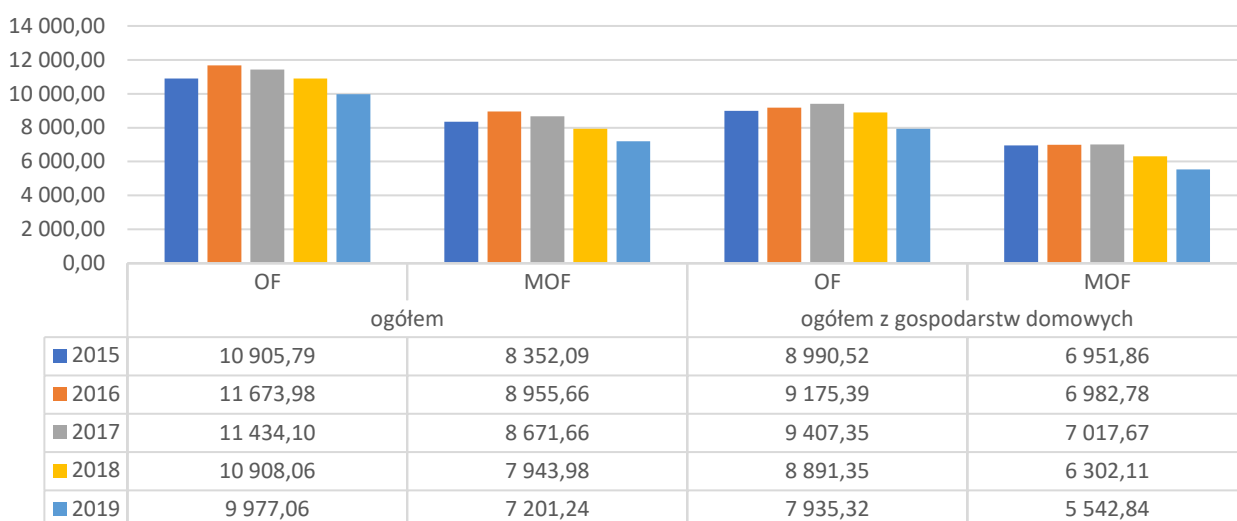
Istniejące walory przyrodnicze stały się przedmiotem wytyczenia ścieżki przyrodniczej „Mosty” wiodącej przez niezwykle ciekawy zakątek leśny Nadleśnictwa Kraśnik. Z kolei z myślą o organizacji zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, a także organizacji wystaw i wernisaży fotograficznych oraz warsztatów i konferencji przyrodniczych utworzony został Obiekt Edukacyjny „Uroczysko”. Znajdujący się w leśnictwie Zwierzyniec w Gminie Dzierzkowice budynek gospodarczy został przebudowany na nowoczesny obiekt edukacyjny.

7.1.1. Gospodarka odpadami

Chcąc zachować wszelkie walory przyrodnicze, stanowiące nie tylko atrakcję turystyczną, ale również wpływające na jakość życia w gminach, niezwykle ważne jest stosowanie odpowiednich rozwiązań w kwestii ochrony środowiska. Pierwszą z nich jest gospodarka odpadami.

Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej. W 2019 r. na terenie OF zebrano ponad 9 977 ton zmieszanych odpadów komunalnych ogółem, w tym ponad 7 935 ton z gospodarstw domowych. Na terenie MOF zebrano łącznie ponad 7 201 ton odpadów, w tym ponad 5 542 tony z gospodarstw domowych. Masa zebranych odpadów komunalnych w analizowanym okresie zarówno na terenie OF jak i MOF zmniejszyła się.

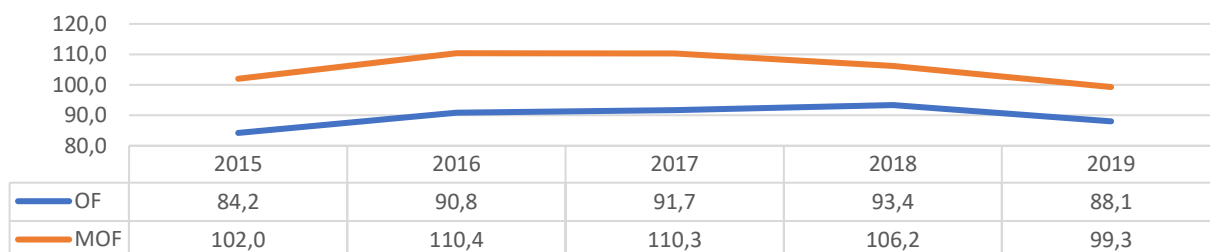
Wykres 73: Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (w t) ogółem i z gospodarstw domowych na terenie OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. na terenie OF zebrano 88,1 kg odpadów, a na terenie MOF – 99,3 kg. W przypadku OF masa zebranych odpadów na 1 mieszkańca od 2015 r. zwiększyła się, a na terenie MOF – zmniejszyła.

Wykres 74: Odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w kg) na terenie OF w latach 2015–2019

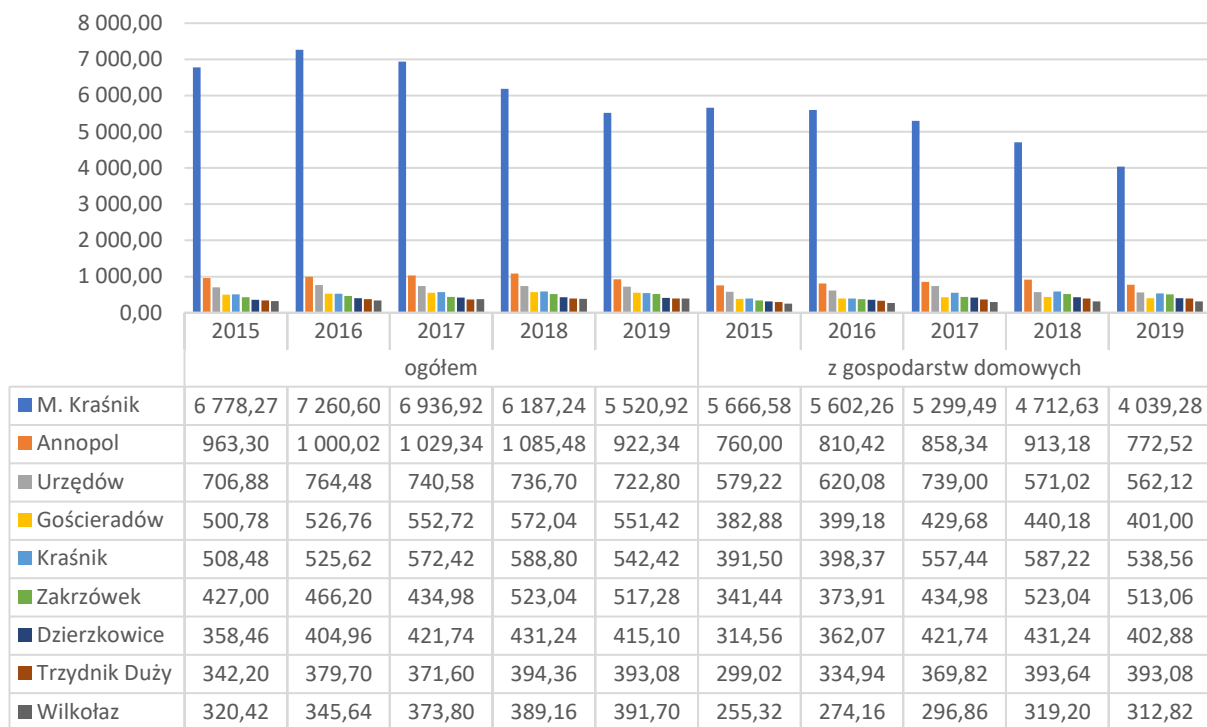

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie w Mieście Kraśnik i Gminie Annopol masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych zmniejszyła się – w pozostałych gminach widać było trend wzrostowy. Ze wszystkich JST należących do OF największą ilość odpadów generuje Miasto Kraśnik oraz Gmina Annopol. Najmniejszą zaś – Gmina Wilkołaz.

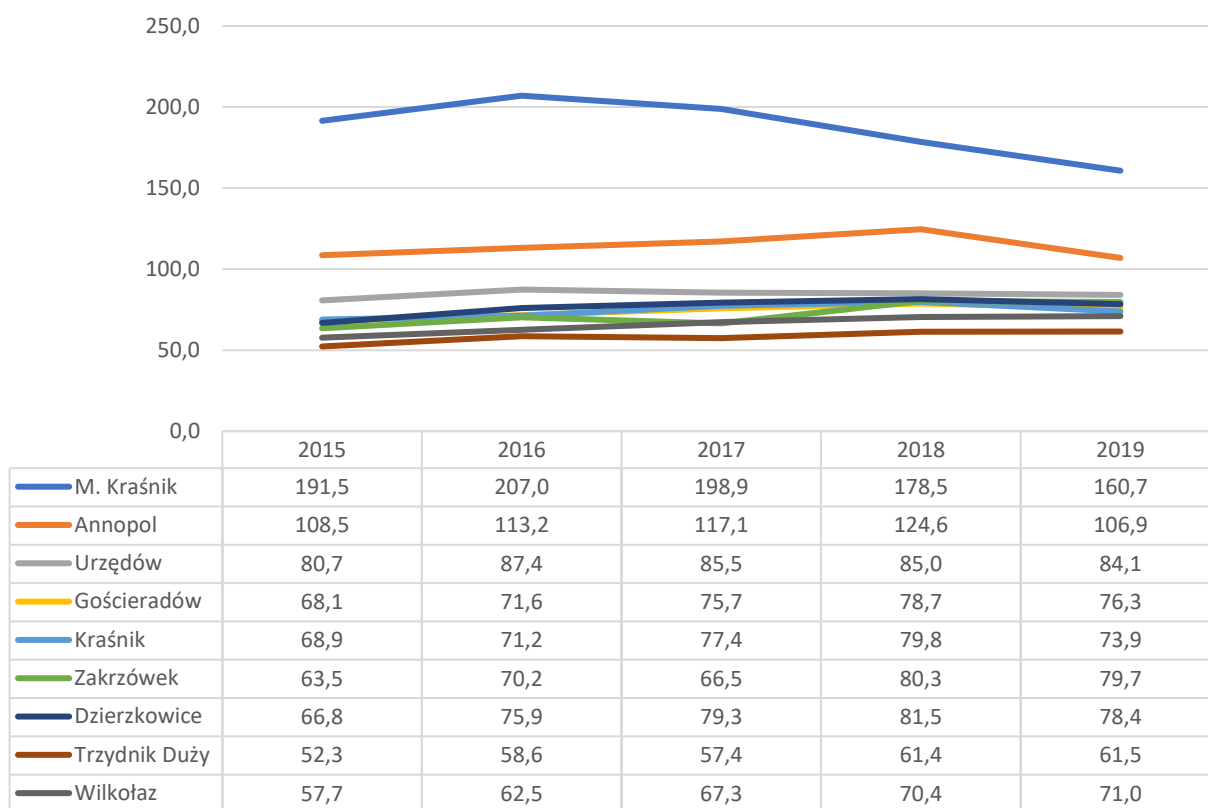
Wykres 75: Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (w t) ogółem i z gospodarstw domowych w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2019 (t)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie najwyższy wskaźnik zebranych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca odnotowano w Mieście Kraśnik i Gminie Annapol, gdzie w 2019 r. wskazywał on odpowiednio 160,7 kg oraz 106,9 kg. Najniższe wartości odnotowano w Gminie Wilkołaz. We wszystkich JST wchodzących w skład OF wartości wskaźników na przestrzeni analizowanych lat wzrosły.

Wykres 76: Odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w kg) w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

8. ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

8.1. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Zadania z zakresu opieki zdrowotnej na terenie Obszaru Funkcjonalnego wykonywane są za pośrednictwem ośrodków zlokalizowanych w poszczególnych JST:

1) Miasto Kraśnik:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kraśniku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum Medycyny Rodzinnej”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Doktor”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Koszary”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rodzina” s.c.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz rodzinny”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” s.c.,
- Przychodnia FŁT – Kraśnik S.A.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medycyna Rodzinna” s.c.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VITAMED” s.c.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rehabilitacja”;

2) Gmina Annopol:

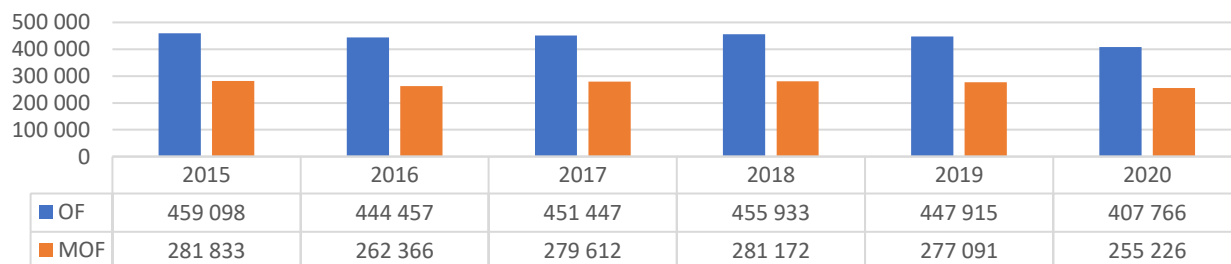
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz” w Annopolu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” w Annopolu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz Rodzinny” w Kosinie;

3) Gmina Dzierzkowice:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” w Terpentynie;
- 4) Gmina Gościeradów:
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz”,
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Refugium”,
  - Ośrodek Zdrowia w Gościeradowie Folwark,
  - Ośrodek Zdrowia w Liśniku Dużym,
  - Ośrodek Zdrowia w Gościeradowie Ukazowym;
- 5) Gmina Trzydnik Duży:
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Trzydniku Dużym s.c. ,
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Rzeczycy Ziemiańskiej;
- 6) Gmina Urzędów:
  - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie,
  - Ośrodek Zdrowia w Moniakach,
  - Ośrodek Zdrowia w Popkowicach;
- 7) Gmina Wilkołaz:
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wilkołazie s.c.;
- 8) Gmina Zakrzówek:
  - Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zakrzówku,
  - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Zakrzówku.

W analizowanym okresie liczba porad lekarskich udzielanych w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie OF zmniejszyła się z poziomu 459 098 w 2015 r. do 407 766 w 2020 r. – była to najmniejsza liczba udzielonych porad w całym analizowanym okresie. Porady udzielone na terenie MOF stanowiły w ostatnim roku analizy 63% wszystkich porad z terenu OF.

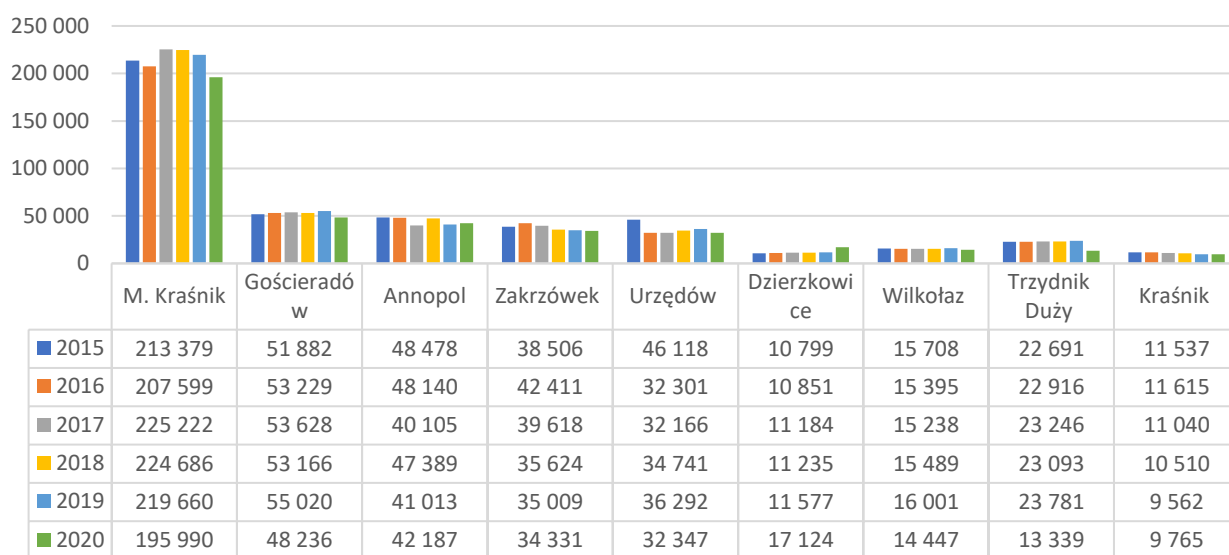
Wykres 77: Porady lekarskie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie najczęściej porad udzielano na terenie Miasta Kraśnik, a dalej: Gminy Gościeradów i Gminy Annapol. Niemal we wszystkich JST z terenu OF (z wyjątkiem Gminy Dzierzkowice) liczba porad udzielonych w 2020 r. była niższa niż liczba porad z 2015 r.

Wykres 78: Porady lekarskie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie OF realizują ośrodki zlokalizowane w poszczególnych JST:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Annopolu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzkowicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzydniku Dużym,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkołazie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodki są jednostkami organizacyjnymi wykonującymi zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie *ustawy o pomocy społecznej*⁴.

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369).

- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z wymienionych wyżej okoliczności, których dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, tj.:

- dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł;
- dla osoby w rodzinie 528 zł.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń (pieniężnych bądź niepieniężnych),
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczeniami z pomocy społecznej są świadczenia pieniężne i niepieniężne.

1) świadczenia pieniężne to przede wszystkim:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie,
- świadczenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne to głównie:

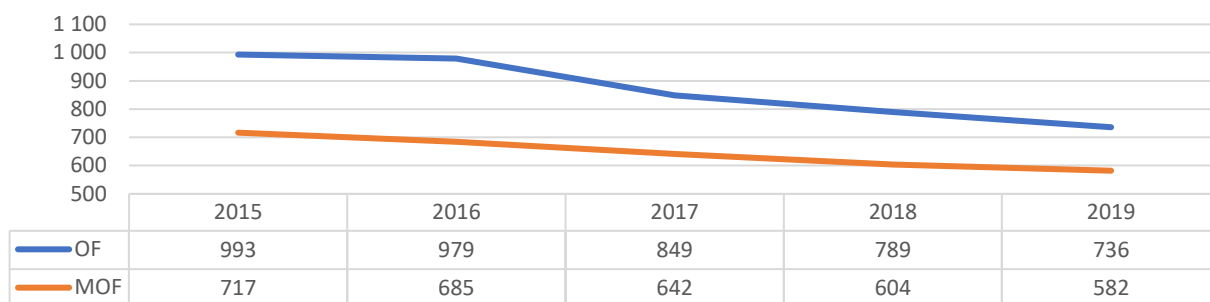
- praca socjalna,
- poradnictwo,
- bilet kredytowany,
- posiłek,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- sprawienie pogrzebu,
- udzielenie schronienia,
- kierowanie do domu pomocy społecznej,
- niezbędne ubranie.

Podstawowym aktem prawnym w oparciu, o który gminne ośrodki pomocy społecznej realizują swoje zadania jest *ustawa o pomocy społecznej*, określająca zadania, formy świadczeń i zasady ich przyznawania. *Ustawa o pomocy społecznej* nakłada na gminę obowiązek udzielenia pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc społeczna może być świadczona w formie pieniężnej

i niepieniężnej, a podstawą przyznania pomocy – niezależnie od formy – jest przeprowadzony wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania i wydanie na tej podstawie stosownej decyzji administracyjnej.

W analizowanym okresie liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarówno na terenie OF jak i MOF zmniejszyła się. W 2020 r. wyniosła odpowiednio 736 oraz 582 wobec 993 i 717 w 2015 r.

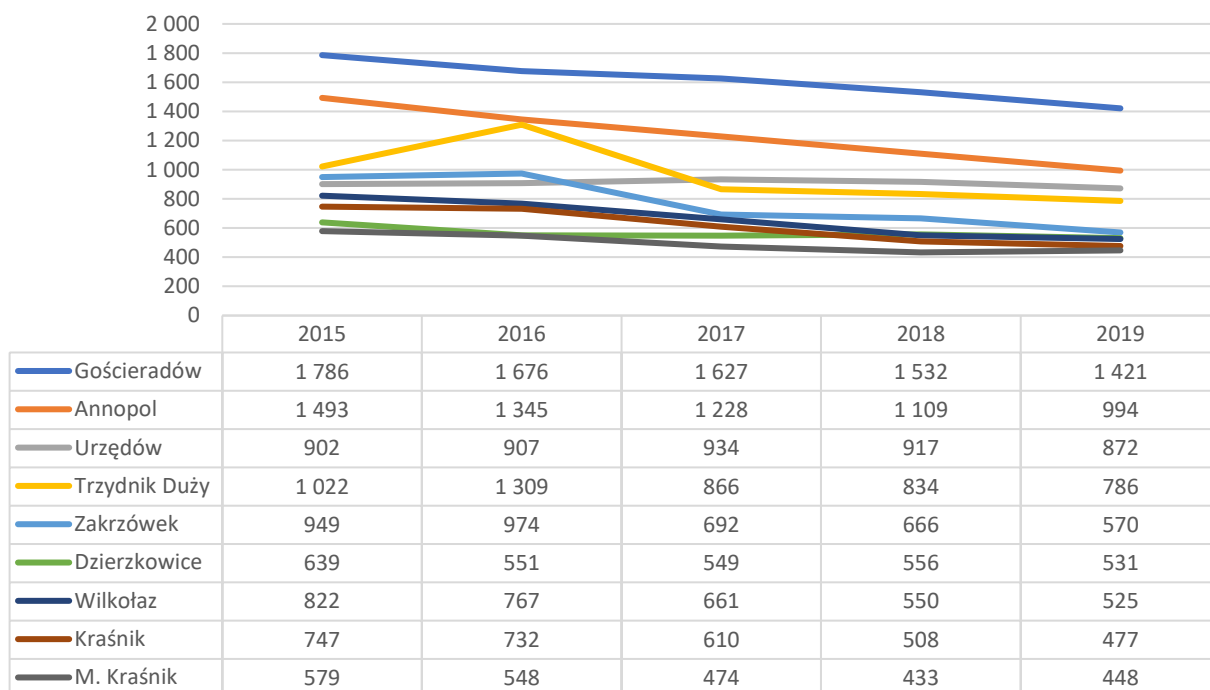
Wykres 79: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności na terenie OF i MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wartość wskaźnika w przypadku poszczególnych JST wchodzących w skład OF wykazała podobny trend – we wszystkich jednostkach samorządowych w 2020 r. była niższa niż w 2015 r. Najwyższe wartości wskaźnik osiągał w Gminie Gościeradów, Gminie Annapol i Gminie Urzędów. Najniższe zaś – w Mieście Kraśnik.

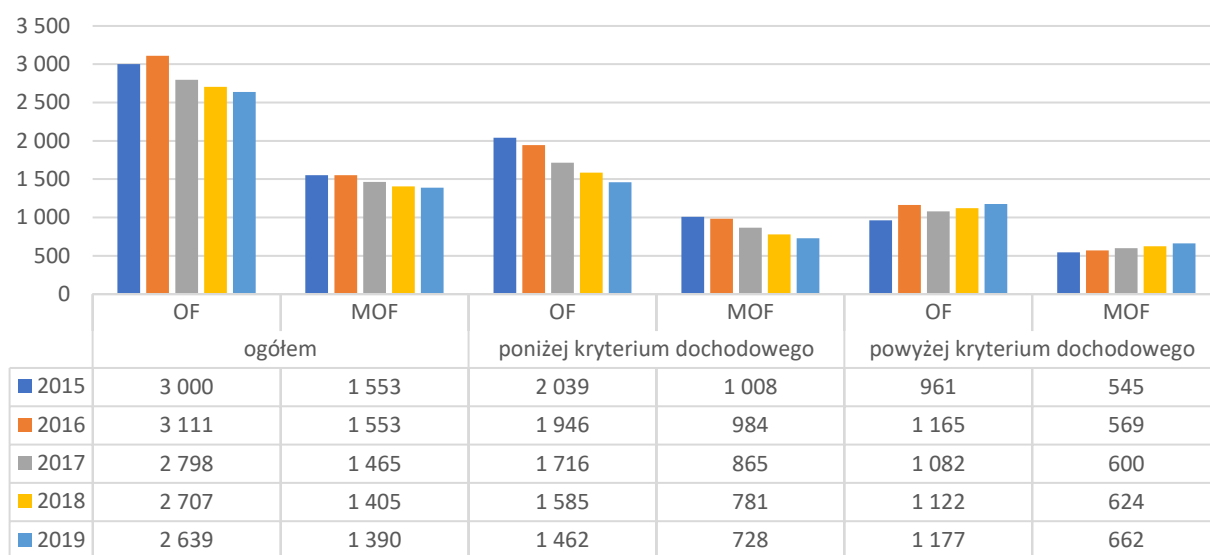
Wykres 80: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2019 r. na terenie OF ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 2 639 gospodarstw domowych. Gospodarstwa domowe z terenu MOF stanowiły 52,7% wszystkich gospodarstw będących beneficjentami pomocy. W obu przypadkach liczba gospodarstw domowych na przestrzeni analizowanego okresu zmniejszyła się.

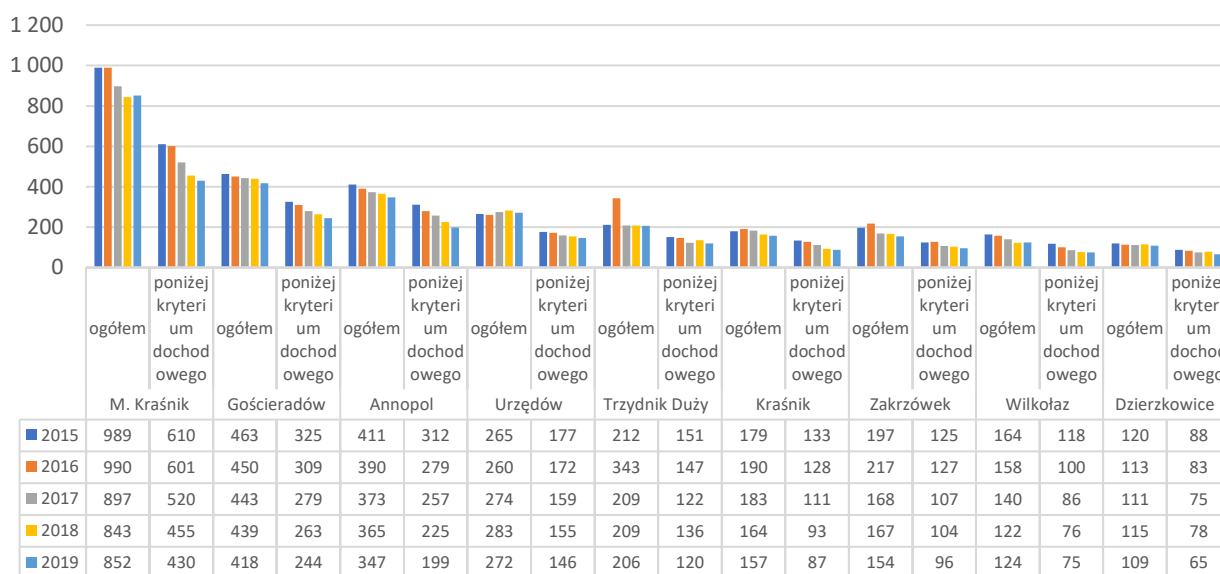
Wykres 81: Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na terenie OF i MOF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Najwięcej gospodarstw domowych skorzystało ze środowiskowej pomocy społecznej w Mieście Kraśnik, Gminie Gościeradów oraz Gminie Annapol.

Wykres 82: Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

8.2. Bezpieczeństwo mieszkańców

Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład OF podlegają pod zasięg działania Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku. Na terenie OF funkcjonują również dwa komisariaty: Komisariat Policji w Kraśniku oraz Komisariat Policji w Annapolu.

Zasadniczym zadaniem policji jest zapobieganie, zwalczanie i ograniczanie przestępczości. KPP realizuje zadania uwzględniając podstawowe zagrożenia na podległym terenie, zakładając ograniczenie dynamiki popełnianych przestępstw przy jednoczesnym zwiększaniu ich wykrywalności.

Jednym z zadań realizowanych przez JST jest zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Na terenie OF bezpieczeństwo przeciwpożarowe zapewniają następujące jednostki straży pożarnej:

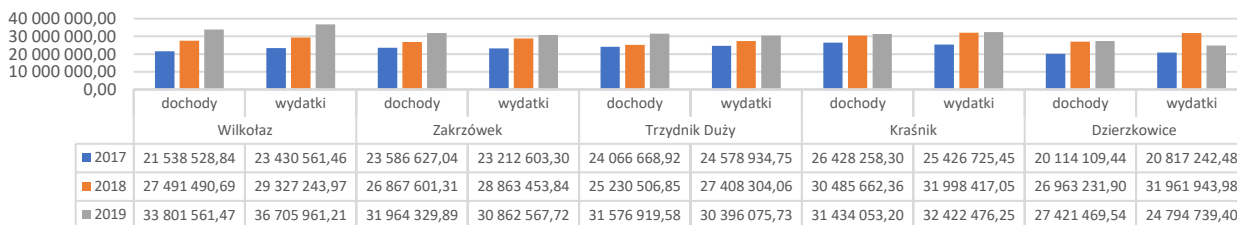
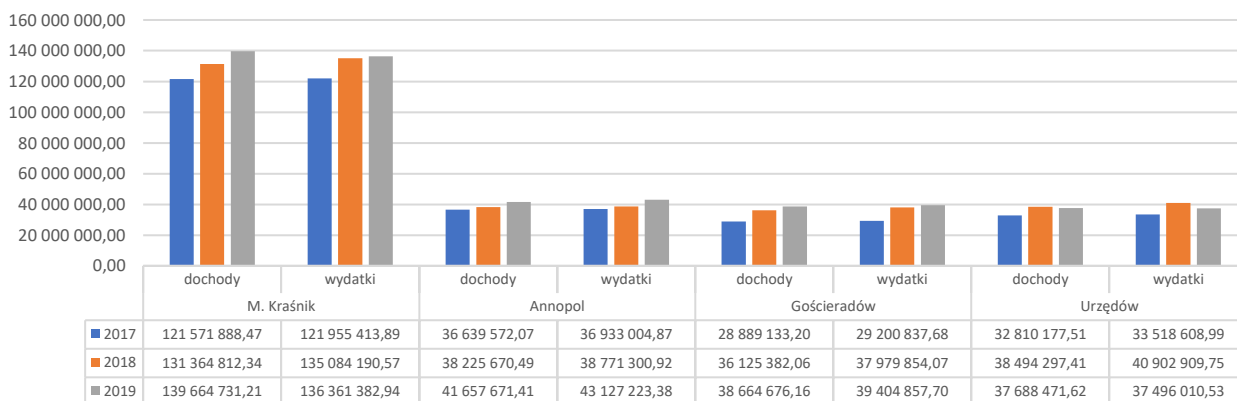
- 1) Miasto Kraśnik: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kraśniku oraz Miejska Ochotnicza Straż Pożarna;
- 2) Gmina Anapol: 13 jednostek OSP (OSP Rachów Nowy, OSP Anapol, OSP Dąbrowa, OSP Janiszów, OSP Grabówka, OSP Popów, OSP Świeciechów, OSP Natalin, OSP Kosin, OSP Bliskowice, OSP Sucha Wólka, OSP Borów, OSP Opoka Duża);
- 3) Gmina Dzierzkowice: 4 jednostki OSP (OSP w Dzierzkowicach-Woli, OSP w Dzierzkowicach-Rynku, OSP w Sosnowej Woli, OSP w Ludmiłównie);
- 4) Gmina Gościeradów: 9 jednostek OSP (OSP w Gościeradowie, OSP w Liśniku Dużym, OSP w Księżomierzy, OSP w Wólce Gościeradowkiej, OSP w Aleksandrowie, OSP w Marynopolu, OSP w Salominie, OSP w Suchodołach, OSP w Szczecynie);
- 5) Gmina Kraśnik: 4 jednostki OSP (OSP Podlesie, OSP Słodków Trzeci, OSP Spławy Pierwsze, OSP KSRG Stróża) oraz 2 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze;
- 6) Gmina Trzydnik Duży: 11 jednostek OSP (OSP Agatówka, OSP Dąbrowa, OSP Liśnik Mały, OSP Łychów, OSP Olbęcín, OSP Rzeczyca Księża, OSP Rzeczyca Ziemiańska, OSP Trzydnik Duży, OSP Węglin, OSP Węglinek, OSP Wola Trzydnicka);
- 7) Gmina Urzędów: 9 jednostek OSP (OSP Bęczyn, OSP Boby, OSP Leszczyna, OSP Moniaki, OSP Natalin, OSP Popkowice, OSP Skorczyce, OSP Urzędów, OSP Wierzbica);
- 8) Gmina Wilkołaz: 6 jednostek OSP (OSP Ewunin, OSP Ostrów, OSP Pułankowice, OSP Wilkołaz, OSP Wólka Rudnicka i OSP Zalesie) oraz jedna Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza;
- 9) Gmina Zakrzówek: 9 jednostek OSP (OSP w Bystrzycy, OSP w Rudniku Pierwszym, OSP w Rudniku Drugim, OSP w Majdanie-Grabina, OSP w Studziankach, OSP w Studziankach-Kolonii, OSP w Sulowie, OSP w Zakrzówku, OSP w Zakrzówku-Wsi).

9. FINANSE SAMORZĄDU

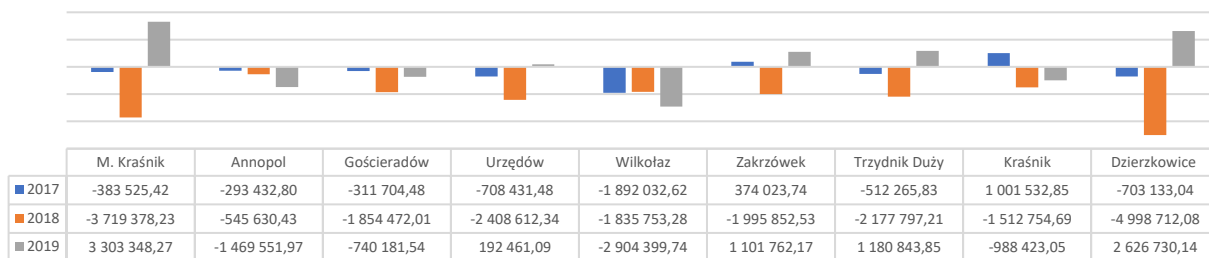
9.1. Zrealizowany budżet JST

Wykres 83: Dochody i wydatki budżetów gmin wchodzących w skład OF ogółem (w zł) w latach 2017–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 84: Wynik finansowy budżetów gmin wchodzących w skład OF ogółem (w zł) w latach 2017–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 16: Dochody budżetów gmin wchodzących w skład OF wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017–2019

		M. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
Dział 010 - Rolnictwo i leśnictwo	2017	11 179,01	474 520,70	325 377,46	452 186,49	319 969,50	594 144,19	579 923,45	609 071,48	1 266 180,83
	2018	8 959,49	456 072,20	1 659 854,46	460 105,14	505 320,37	621 730,78	1 063 093,72	643 583,60	1 327 446,36
	2019	9 104,13	553 564,45	2 111 450,20	545 801,60	410 509,04	703 123,78	691 280,29	708 277,95	1 430 352,01
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2017	0,00	1 172 770,41	0,00	222 835,49	256 720,19	269 314,32	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	835 917,25	0,00	232 932,28	311 273,58	321 789,91	0,00	1 666 510,44	0,00
	2019	0,00	891 602,36	0,00	236 568,21	305 829,33	314 533,14	0,00	3 581 993,00	0,00
Dział 600 - Transport i łączność	2017	203 172,06	311 070,22	110 000,00	159 963,00	0,00	196 357,00	40 000,00	2 309 031,30	155 476,49
	2018	1 125 107,66	329,29	211 000,00	152 588,55	1 392 943,00	100 000,00	1 107 789,00	2 809 781,96	901 520,55
	2019	1 935 406,46	192 000,00	658 005,00	708 860,00	592 614,00	902 690,00	764 032,32	3 382 984,50	2 348 868,70
Dział 630 - Turystyka	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2019	0,00	0,00	158 304,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	2017	6 931 413,78	432 894,17	116 707,76	131 905,30	84 190,86	92 470,23	288 606,36	63 492,43	170 501,12
	2018	6 977 932,43	615 619,11	121 093,15	203 830,39	89 354,80	49 664,72	404 729,86	82 464,76	277 113,77
	2019	3 738 622,19	1 583 846,58	340 452,80	144 483,15	826 006,69	26 450,76	323 843,08	77 586,41	186 352,96
Dział 710 - Działalność usługowa	2017	0,00	0,00	53 890,00	91 715,00	0,00	35 872,18	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	43 225,00	0,00	0,00	0,00	8 000,00	0,00
	2019	0,00	0,00	6 850,00	0,00	0,00	0,00	45 159,05	46 740,00	0,00
Dział 720 - Informatyka	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	10 455,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 435,39
	2019	132 000,00	0,00	52 372,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 730 - Nauka	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2019	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dział 750 - Administracja publiczna	2017	486 926,01	134 796,25	96 672,75	234 307,86	173 029,09	62 696,13	365 276,06	86 457,42	140 377,36
	2018	457 841,68	408 081,77	125 897,76	272 505,24	522 800,23	129 854,73	157 604,36	85 134,91	96 953,75
	2019	419 377,26	207 209,15	110 455,97	116 335,97	213 919,72	75 249,03	126 930,55	139 159,41	98 290,67
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2017	5 599,80	4 564,00	1 820,00	2 020,00	2 168,64	1 920,00	2 070,00	1 962,25	2 130,19
	2018	308 970,37	151 469,70	68 922,60	87 211,47	71 487,32	98 942,20	130 307,60	54 596,07	71 978,19
	2019	245 266,49	98 115,00	59 762,42	78 691,70	55 894,12	93 317,00	88 910,00	51 255,86	62 122,44
Dział 752 - Obrona narodowa	2017	700,00	700,00	700,00	700,00	688,17	700,00	1 500,00	700,00	699,30
	2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 400,00	0,00	0,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2017	12 672,10	0,00	5 800,00	0,00	5 665,00	442 312,57	442 190,37	0,00	3 700,00
	2018	120 755,40	131 281,00	450 693,37	89 789,93	466 518,36	106 080,29	39 077,17	109 904,19	9 008,49
	2019	9 393,75	0,00	0,00	894,45	1 807,65	0,00	0,00	3 412,24	9,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	2017	43 993 890,80	6 415 401,61	3 347 945,45	4 240 701,03	6 157 820,14	3 716 611,93	4 848 757,92	3 719 408,53	3 830 610,16
	2018	47 432 834,59	6 781 038,21	3 707 350,59	7 731 574,50	6 392 778,38	4 193 249,69	5 114 476,62	4 352 375,87	4 083 779,54
	2019	48 827 987,23	7 097 910,25	4 080 625,97	8 132 436,88	7 092 390,21	5 269 583,04	5 603 433,50	4 858 213,04	4 368 784,82
Dział 758 - Różne rozliczenia	2017	29 237 540,35	13 742 210,82	7 625 626,61	11 348 326,20	8 878 602,82	9 426 859,61	13 811 093,23	6 715 071,62	9 585 279,31

		M. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
	2018	29 991 367,05	14 882 894,34	8 283 771,75	12 241 684,58	9 388 186,31	10 026 499,06	14 614 940,65	9 393 822,76	10 228 443,02
	2019	32 332 469,01	15 783 025,31	9 094 646,77	13 268 309,82	10 023 154,45	10 874 669,28	14 666 671,82	9 680 891,54	11 165 195,38
Dział 801 - Oświata i wychowanie	2017	3 590 923,91	405 494,27	649 742,69	579 518,60	624 904,94	1 392 735,14	542 467,19	707 678,42	328 042,11
	2018	6 441 121,77	382 583,39	925 281,73	625 773,17	457 711,06	1 920 110,22	533 777,52	406 515,62	287 983,46
	2019	7 429 797,18	344 961,93	1 126 249,75	370 548,42	507 837,96	1 061 151,80	479 689,36	849 791,08	937 786,81
Dział 851 - Ochrona zdrowia	2017	647,04	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	504,91	300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2019	1 692,79	105,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 852 - Pomoc społeczna	2017	4 020 753,19	1 748 515,39	354 162,11	1 347 059,61	368 541,92	557 863,99	584 877,72	272 148,02	502 656,22
	2018	3 740 791,52	1 818 090,12	330 398,94	1 595 073,82	368 860,69	585 724,24	639 398,15	266 765,29	495 830,59
	2019	3 768 092,58	2 209 402,51	319 598,41	2 303 324,35	568 700,63	580 240,34	645 129,88	303 886,02	493 048,29
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2017	59 549,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	467 980,86	89 009,10	0,00
	2018	34 142,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	924 496,39	201 454,47	0,00
	2019	208 327,20	223 828,00	147 968,00	0,00	0,00	0,00	0,00	115 734,36	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	2017	170 638,06	202 734,20	83 328,89	174 180,95	81 764,25	125 274,51	117 399,00	63 704,68	70 967,00
	2018	128 744,47	208 248,20	110 037,97	168 253,76	72 565,00	114 219,12	110 409,00	62 521,00	77 687,00
	2019	106 127,61	171 606,85	92 340,69	146 876,73	54 656,68	95 865,68	507 546,35	56 297,01	99 064,00
Dział 855 - Rodzina	2017	27 991 499,29	10 634 930,58	5 694 225,64	8 966 684,43	7 862 606,44	6 674 859,59	9 970 677,57	6 602 737,38	6 990 843,42
	2018	27 045 233,16	10 359 557,02	5 729 544,49	8 548 730,86	7 399 503,24	6 510 112,84	9 849 347,59	6 410 519,03	6 947 004,79
	2019	31 918 919,84	10 818 027,51	6 532 123,97	9 206 490,78	8 410 338,37	7 451 399,94	10 566 519,30	7 348 751,45	7 752 662,73
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2017	3 645 267,57	956 918,85	1 645 868,01	935 929,24	1 610 862,61	476 677,53	741 857,78	295 096,09	538 850,26
	2018	6 733 678,39	1 009 262,95	4 598 926,91	3 574 977,96	3 031 288,64	441 008,77	3 504 849,78	259 945,64	2 041 328,98
	2019	7 697 501,56	1 388 562,76	959 731,88	3 082 905,82	1 852 006,43	4 086 688,67	3 007 626,12	1 549 959,98	2 863 181,36
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2017	50 000,00	0,00	2,42	0,00	723,73	0,00	5 500,00	0,00	1,11
	2018	50 000,00	0,00	3,18	5,56	15 071,38	123,62	0,00	675 747,08	0,00
	2019	50 000,00	0,00	530,77	173 097,97	383 367,94	41 793,12	0,00	545 227,62	0,02
Dział 926 - Kultura fizyczna	2017	1 159 515,92	1 950,60	2 239,65	1 100,00	0,00	0,00	0,00	1 960,12	312,16
	2018	766 826,81	184 925,94	630 000,00	97 119,85	0,00	11 396,66	300 000,00	1 848,00	20 087,43
	2019	834 645,93	93 903,62	1 570 000,00	149 050,31	135 019,98	164,00	170 300,00	501 400,00	158 610,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 17: Wydatki budżetów gmin wchodzących w skład OF wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017–2019

		M. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
Dział 010 - Rolnictwo i leśnictwo	2017	14 279,26	505 584,68	1 531 925,07	460 098,08	388 842,94	607 793,38	744 571,16	695 751,68	1 318 543,15
	2018	11 991,34	599 616,95	5 744 223,25	467 614,12	1 857 557,86	620 962,52	1 678 493,15	589 665,17	1 634 277,14
	2019	12 093,88	564 482,92	462 130,03	553 948,09	3 118 305,03	717 390,82	825 260,65	745 230,57	1 737 312,27
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2017	0,00	693 513,05	0,00	186 488,14	247 348,24	260 683,16	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	480 190,38	0,00	233 053,36	305 130,00	304 557,38	0,00	838 800,00	0,00
	2019	0,00	381 136,50	0,00	184 393,64	327 630,87	294 490,25	0,00	5 237 991,25	0,00
Dział 600 - Transport i łączność	2017	5 775 760,14	2 094 357,44	1 519 783,43	1 738 448,75	868 221,84	1 673 842,40	3 504 174,23	3 619 546,88	882 485,64
	2018	8 146 604,96	2 584 697,61	916 646,89	2 410 251,83	3 975 298,19	2 558 752,27	3 948 804,15	5 835 315,63	2 407 512,26
	2019	6 300 478,09	1 008 949,95	1 568 390,74	3 046 836,84	708 720,82	693 106,04	1 734 673,02	5 492 122,33	3 125 841,90
Dział 630 - Turystyka	2017	0,00	57 770,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 340,00	7 408,00	4 881,82
	2018	0,00	3 731,10	296 210,11	0,00	0,00	1 500,00	0,00	0,00	4 888,00

		M. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
	2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 880,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	2017	2 214 656,04	970 423,24	75 706,26	34 928,27	240 544,96	34 108,33	140 327,69	109 684,90	418 427,12
	2018	2 501 244,00	681 139,35	68 502,52	20 617,57	275 900,28	41 385,83	236 764,17	472 108,58	194 145,61
	2019	3 922 203,06	2 981 733,04	232 298,72	47 815,15	1 781 641,75	29 916,04	187 749,96	415 676,11	114 198,26
Dział 710 - Działalność usługowa	2017	159 658,74	43 421,51	54 511,15	127 656,01	36 900,00	92 413,19	63 039,10	56 011,31	123,00
	2018	58 024,50	31 631,93	7 153,20	130 940,09	0,00	93 534,16	21 379,37	83 791,47	627,50
	2019	28 188,00	16 014,05	62 400,50	29 222,10	0,00	36 958,96	95 360,49	91 055,93	68 524,80
Dział 720 - Informatyka	2017	0,00	54 606,17	0,00	0,00	12 592,44	11 627,28	39 817,92	10 053,87	25 056,82
	2018	0,00	57 514,84	3 259,26	0,00	12 980,10	14 117,83	44 090,12	11 381,51	28 224,76
	2019	51 112,24	50 483,99	53 426,40	0,00	14 297,07	11 401,70	39 862,81	9 501,41	34 818,06
Dział 750 - Administracja publiczna	2017	9 291 834,05	4 664 607,47	1 920 674,62	3 369 566,90	2 133 143,83	2 266 799,15	3 127 454,67	2 072 394,30	2 046 885,42
	2018	9 341 370,63	4 969 644,82	2 076 103,38	3 688 011,65	2 235 116,92	2 516 320,35	3 120 750,14	2 228 443,87	2 157 296,70
	2019	10 329 156,03	5 295 432,69	2 068 259,53	4 683 162,49	2 707 015,43	2 326 072,86	3 128 523,99	2 347 532,82	2 292 666,31
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2017	5 599,80	4 564,00	1 820,00	2 020,00	2 168,64	1 920,00	2 070,00	1 962,25	2 130,19
	2018	308 970,37	151 469,70	68 922,60	87 211,47	71 487,32	98 942,20	130 307,60	54 596,07	71 978,19
	2019	245 266,49	98 115,00	59 762,42	78 691,70	55 894,12	93 317,00	88 910,00	51 255,86	62 122,44
Dział 752 - Obrona narodowa	2017	700,00	700,00	1 842,85	836,23	688,17	700,00	1 500,00	700,00	699,30
	2018	0,00	0,00	437,50	0,00	0,00	812,28	0,00	0,00	0,00
	2019	1 583,90	700,00	0,00	0,00	4 800,00	0,00	1 400,00	0,00	0,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2017	966 512,93	541 936,54	913 698,23	430 278,38	815 112,53	1 094 465,77	868 525,03	326 061,17	97 271,11
	2018	1 383 195,62	571 911,57	138 963,96	949 366,97	93 262,69	530 237,88	235 743,79	599 422,27	161 551,07
	2019	960 564,82	300 239,97	150 141,50	440 875,97	93 555,92	680 622,80	126 821,39	284 427,88	152 665,56
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	2017	990 275,58	158 832,60	0,00	88 905,37	48 173,70	132 675,00	180 712,92	4 369,97	341 592,81
	2018	926 615,87	157 084,47	31 361,70	98 207,94	58 806,49	170 970,00	219 570,87	36 754,32	326 107,77
	2019	1 078 572,73	158 755,70	94 162,12	108 295,72	77 041,74	212 183,84	288 402,11	157 693,55	361 231,78
Dział 758 - Różne rozliczenia	2017	1 146 614,00	0,00	608,50	0,00	36 904,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2018	0,00	160,00	6 799,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2019	0,00	15,00	1 354,27	0,00	112 057,75	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	2017	39 628 554,04	10 772 599,61	5 940 852,66	8 712 345,81	9 161 686,39	8 421 262,50	10 255 270,83	7 519 193,73	7 961 869,91
	2018	51 202 176,69	12 091 964,32	7 422 610,76	9 756 151,82	9 879 956,95	10 065 184,46	11 035 837,62	8 007 321,17	8 535 805,49
	2019	43 839 132,05	13 100 196,99	7 372 394,11	11 505 166,11	10 863 577,10	9 849 395,32	11 808 275,61	9 181 276,06	10 202 125,17
Dział 851 - Ochrona zdrowia	2017	833 993,16	184 262,46	57 551,02	95 175,94	66 826,85	76 735,30	90 527,37	42 123,93	106 675,19
	2018	856 248,59	208 653,26	89 975,85	87 954,01	98 961,59	103 865,41	130 114,58	71 578,78	83 995,85
	2019	851 759,54	157 185,28	56 131,01	105 888,33	67 262,25	66 898,98	82 367,08	50 791,70	83 413,26
Dział 852 - Pomoc społeczna	2017	7 790 582,32	2 517 834,96	861 069,27	2 498 175,57	1 027 835,11	1 123 663,04	1 480 270,80	787 198,96	1 306 031,73
	2018	7 689 700,36	2 697 203,27	817 199,13	2 718 012,58	1 126 694,60	1 181 744,49	1 639 975,41	806 167,57	1 442 801,16
	2019	8 119 472,81	3 284 058,44	856 991,13	3 666 025,36	1 200 881,29	1 276 054,54	1 686 994,87	836 499,54	1 454 972,45
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2017	239 462,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	455 015,77	86 031,09	4 000,00
	2018	194 833,16	16 710,00	0,00	0,00	0,00	0,00	711 555,79	193 415,75	11 554,00
	2019	206 858,17	161 485,86	282 938,00	0,00	0,00	0,00	2 935,95	109 895,16	7 000,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	2017	1 485 772,34	269 363,09	212 693,19	661 250,69	460 371,37	490 822,37	239 479,15	290 567,22	299 594,57
	2018	1 412 149,74	254 224,02	230 765,04	701 764,46	458 088,47	460 026,47	232 377,75	303 699,30	302 031,36
	2019	1 602 398,59	235 609,28	216 471,59	754 998,18	505 899,91	493 382,23	809 369,01	311 110,69	387 004,11
Dział 855 - Rodzina	2017	28 730 139,88	10 735 706,04	5 751 277,07	9 001 417,06	7 971 223,18	6 726 378,21	10 075 928,31	6 591 755,53	7 013 003,63
	2018	28 019 956,82	10 464 339,91	5 801 191,57	8 620 539,84	7 532 671,96	6 572 527,62	9 935 498,18	6 409 113,91	6 975 085,99

		M. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
	2019	33 021 217,54	10 954 832,35	6 611 016,11	9 272 014,19	8 513 552,39	7 510 205,28	10 692 513,72	7 352 957,68	7 785 240,51
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2017	11 819 321,23	1 699 172,29	1 417 824,28	1 079 032,17	1 386 887,79	694 817,91	1 160 325,68	728 750,94	753 807,97
	2018	14 526 779,71	1 636 060,32	6 433 473,43	6 781 668,66	3 321 939,29	1 083 312,65	5 127 971,39	652 431,02	3 477 342,70
	2019	17 339 385,62	3 117 637,57	851 879,90	3 725 546,88	1 412 953,14	5 023 435,41	4 495 564,91	2 246 424,27	2 130 759,78
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2017	3 634 510,64	789 247,67	444 000,00	610 992,44	299 767,17	675 567,02	871 907,98	264 486,12	510 344,76
	2018	3 130 218,68	906 211,00	460 000,00	666 635,44	301 884,37	782 799,19	1 048 293,01	1 951 594,18	617 491,83
	2019	3 829 165,50	1 041 232,62	470 000,00	1 069 636,98	642 376,97	890 864,34	909 025,40	382 973,14	735 428,59
Dział 926 - Kultura fizyczna	2017	7 227 187,15	174 502,05	111 404,88	103 221,87	221 486,30	192 660,74	213 350,38	212 658,83	119 179,16
	2018	5 374 109,53	207 142,10	1 348 144,41	561 852,26	392 679,97	206 751,07	1 405 382,66	180 786,95	430 736,46
	2019	4 622 773,88	218 926,18	3 324 591,32	132 339,97	215 012,70	190 379,32	491 999,56	1 400 766,00	122 362,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Bibliografia

1. Harasimiuk M., Dobrowolski R., Rodzik J., Budowa geologiczna i rzeźba terenu Poleskiego Parku Narodowego, [w:] S. Radwan (red.) Poleski Park Narodowy. Monografia przyrodnicza. Morpol, Lublin 2002, s. 29–42.
2. Matuszkiewicz J. M., Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski. Prace Geograficzne 158 (1993), s. 5–107.
3. Szafranek E., Terytorializacja polityki rozwoju. Wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarach funkcjonalnych miast w Polsce, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2019.

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369).
2. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378, 2327).
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Źródła danych pierwotnych

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny.

Spis tabel

Tabela 1: Podstawowe informacje o OF	5
Tabela 2: Udział powierzchni poszczególnych JST w powierzchni OF ogółem	6
Tabela 3: Liczba ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020.....	8
Tabela 4: Współczynnik feminizacji w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	9
Tabela 5: Ludność na 1 km ² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	9
Tabela 6: Małżeństwa na 1 000 ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020.....	12
Tabela 7: Ludność wg grup wieku w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	14
Tabela 8: Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	23
Tabela 9: Liczba uczniów w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz punktach przedszkolnych w poszczególnych JST na terenie OF.....	31
Tabela 10: Liczba uczniów w szkołach podstawowych w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2019.....	32
Tabela 11: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł	41
Tabela 12: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów	42
Tabela 13: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	46
Tabela 14: Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	48
Tabela 15: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2020	52
Tabela 16: Dochody budżetów gmin wchodzących w skład OF wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017–2019	74
Tabela 17: Wydatki budżetów gmin wchodzących w skład OF wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017–2019	75

Spis rysunków

Rysunek 1: Herby i logotypy poszczególnych JST wchodzących w skład OF	5
---	---

Spis wykresów

Wykres 1: Powierzchnia OF wg kierunków wykorzystania	5
Wykres 2: Powierzchnia JST wchodzących w skład OF wg kierunków wykorzystania (w ha).....	6
Wykres 3: Powierzchnia JST wchodzących w skład OF wg kierunków wykorzystania (w %)	7
Wykres 4: Łączna liczba ludności w OF w latach 2015–2020.....	8
Wykres 5: Łączna liczba ludności w MOF w latach 2015–2020	8
Wykres 6: Średnia gęstość zaludnienia na terenie OF – ludność na 1 km ²	9
Wykres 7: Średnia gęstość zaludnienia na terenie MOF – ludność na 1 km ²	9
Wykres 8: Średni przyrost naturalny oraz urodzenia żywe i zgony na 1 000 ludności na obszarze OF w latach 2015–2020	10
Wykres 9: Średni przyrost naturalny oraz urodzenia żywe i zgony na 1 000 ludności na obszarze MOF w latach 2015–2020.....	11
Wykres 10: Przyrost naturalny na 1 000 ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020....	11
Wykres 11: Średnia liczba małżeństw na 1 000 ludności na obszarze OF i MOF w latach 2015–2020	12
Wykres 12: Ludność wg grup wieku na obszarze OF w latach 2015–2020.....	13
Wykres 13: Ludność wg grup wieku na obszarze MOF w latach 2015–2020	14

Wykres 14: Struktura demograficzna ludności wg ekonomicznych grup wieku na obszarze OF i MOF w latach 2015–2020 (w %)	17
Wykres 15: Struktura demograficzna ludności wg ekonomicznych grup wieku w poszczególnych JST OF w 2020 r. (w %)	17
Wykres 16: Ludność w wieku poprodukcyjnym (w % ludności ogółem) na obszarze OF w latach 2015–2020	18
Wykres 17: Ludność w wieku poprodukcyjnym (w % ludności ogółem) w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	18
Wykres 18: Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie OF i MOF w latach 2015–2020	19
Wykres 19: Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	19
Wykres 20: Saldo migracji na obszarze OF w latach 2016–2020	20
Wykres 21: Saldo migracji w poszczególnych JST OF w latach 2016–2020	20
Wykres 22: Struktura pracujących wg płci na obszarze OF w latach 2015–2019	21
Wykres 23: Struktura pracujących wg płci na obszarze MOF w latach 2015–2019	21
Wykres 24: Liczba pracujących ogółem w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	21
Wykres 25: Struktura pracujących wg płci w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	22
Wykres 26: Struktura zarejestrowanych bezrobotnych wg płci na obszarze OF w latach 2015–2020	22
Wykres 27: Struktura zarejestrowanych bezrobotnych wg płci na obszarze MOF w latach 2015–2020	22
Wykres 28: Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	23
Wykres 29: Średnia frekwencja w wyborach w latach 2015–2020 na terenie OF i MOF, w porównaniu z powiatem kraśnickim oraz województwem lubelskim	24
Wykres 30: Frekwencja w wyborach w latach 2015–2020 na terenie poszczególnych JST wchodzących w skład OF	24
Wykres 31: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na obszarze OF w latach 2015–2020	25
Wykres 32: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na obszarze MOF w latach 2015–2020	25
Wykres 33: Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	26
Wykres 34: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców na terenie OF i MOF w latach 2015–2020	26
Wykres 35: Łączna liczba uczniów w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz punktach przedszkolnych na terenie OF i MOF w latach 2015–2019	31
Wykres 36: Łączna liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie OF i MOF w latach 2015–2019	31
Wykres 37: Zasoby mieszkaniowe na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019	34
Wykres 38: Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	34
Wykres 39: Zasoby mieszkaniowe na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019 – wskaźniki	35
Wykres 40: Zasoby mieszkaniowe na obszarze poszczególnych JST wchodzących w skład OF w latach 2015–2019 – wskaźniki	35
Wykres 41: Mieszkania na 1 000 mieszkańców w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	36
Wykres 42: Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019	36
Wykres 43: Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²) oddanych do użytkowania na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019	36
Wykres 44: Mieszkania oddane do użytkowania w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	37

Wykres 45: Średnia długość sieci rozdzielczej na 100 km ² na obszarze OF i MOF w latach 2015–2019 (w km)	37
Wykres 46: Długość sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km ² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w km)	38
Wykres 47: Długość sieci rozdzielczej kanalizacyjnej na 100 km ² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w km)	38
Wykres 48: Długość sieci rozdzielczej gazowej na 100 km ² w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w km)	39
Wykres 49: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności na terenie OF i MOF w latach 2015–2019 (w %)	39
Wykres 50: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019 (w %)	40
Wykres 51: Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych (ha) na obszarze OF w 2010 r.	42
Wykres 52: Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych (ha) w poszczególnych JST OF w 2010 r.	43
Wykres 53: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze OF w latach 2015–2020	43
Wykres 54: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF w latach 2015–2020	44
Wykres 55: Podmioty gospodarki narodowej ogółem wpisane do rejestru REGON w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	44
Wykres 56: Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności wpisane do rejestru REGON w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	45
Wykres 57: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości na obszarze OF w latach 2015–2020	45
Wykres 58: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości na obszarze MOF w latach 2015–2020	46
Wykres 59: Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze OF w latach 2015–2020	47
Wykres 60: Podmioty gospodarcze wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze MOF w latach 2015–2020	48
Wykres 61: Struktura podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze OF w 2020 r.	48
Wykres 62: Zmiany w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze OF w latach 2015–2020	49
Wykres 63: Zmiany w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	50
Wykres 64: Podmioty gospodarcze na obszarze OF w latach 2015–2020 – wskaźniki	50
Wykres 65: Podmioty gospodarcze na obszarze MOF w latach 2015–2020 – wskaźniki	51
Wykres 66: Podmioty gospodarcze w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020 – wskaźniki	51
Wykres 67: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 na terenie OF w latach 2015–2020	54
Wykres 68: Czytelnicy w bibliotekach na terenie OF i MOF w ciągu roku w latach 2015–2020	58
Wykres 69: Działalność bibliotek na obszarze OF i MOF w latach 2015–2020	58
Wykres 70: Liczba czytelników w ciągu roku w bibliotekach zlokalizowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	59
Wykres 71: Księgozbiór bibliotek zlokalizowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020	59

Wykres 72: Liczba wypożyczeń na zewnątrz księgozbioru w bibliotekach zlokalizowanych w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020.....	59
Wykres 73: Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (w t) ogółem i z gospodarstw domowych na terenie OF w latach 2015–2019	64
Wykres 74: Odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w kg) na terenie OF w latach 2015–2019.....	64
Wykres 75: Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (w t) ogółem i z gospodarstw domowych w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2019 (t).....	65
Wykres 76: Odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w kg) w poszczególnych JST na terenie OF w latach 2015–2019	66
Wykres 77: Porady lekarskie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie OF w latach 2015–2020	67
Wykres 78: Porady lekarskie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w poszczególnych JST OF w latach 2015–2020.....	68
Wykres 79: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności na terenie OF i MOF w latach 2015–2019.....	70
Wykres 80: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019	70
Wykres 81: Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na terenie OF i MOF w latach 2015–2019.....	71
Wykres 82: Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w poszczególnych JST OF w latach 2015–2019.....	71
Wykres 83: Dochody i wydatki budżetów gmin wchodzących w skład OF ogółem (w zł) w latach 2017–2019.....	73
Wykres 84: Wynik finansowy budżetów gmin wchodzących w skład OF ogółem (w zł) w latach 2017–2019.....	73